

SAKSA LITOGRAAFIA
INKUNAABLID

Tartu Ülikooli Raamatukogus

SAKSA LITOGRAAFIA INKUNAABLID
INKUNABELN DER DEUTSCHEN LITHOGRAPHIE

Universitätsbibliothek Tartu

Inkunabeln

DER DEUTSCHEN LITHOGRAPHIE

K a t a l o g

von Tiina Nurk

Tartu 1997

Tartu Ülikooli Raamatukogu

SAKSA LITOGRAAFIA

inkunaablid

K a t a l o o g

Koostanud Tiina Nurk

Tartu 1997

Toimetuskolleegium: M. Ermel, S. Issakov, M. Kümnik,
A. Norberg, L. Peep, M. Rand,
L. Tiik, U. Tõnnov

Toimetaja: M. Rand

Tõlkija: M. Rand

Kaanekujundus: M. Säkk

Trükitöötlus: I. Reintam

Raamatu väljaandmist on toetanud Eesti Kultuurkapital

© Tartu Ülikooli Raamatukogu
Struve 1, EE2400 Tartu
ISBN 9985-874-00-5

Kaas ja pilditahvlid: Tõravere trükikoda
Sisu trükk ja kõide: Tartu Ülikooli Kirjastuse trükikoda
Tiigi 78, EE2400 Tartu
Tellimus nr. 115

SAATEKS

19. sajandi algul alustas võidukäiku uus paljundusviis — litograafia. Kui esimeste graafikatehnikate, puu- ja vaselõike kasutuselevõtjad on 14.–15. sajandi anonüümsete meistritena jäänud aegade hämarusse, siis litograafia tehnilise menetluse väljatöötamine on seotud Alois Senefelderi (1771–1834) nimega. Oma kodulinna Münchenis asutas ta 1799. a. esimese litograafiatöökoja ja populariseeris energiliselt oma leiutist. Kahe aastakümne jooksul juurdus uus paljundustehnika mitmetes Lääne-Euroopa linnades.

Esimese veerandsaja aasta vältel ilmunud litograafiad loetakse inkunaabliteks, olgu need siis piltkujutisega üksiklehed, sarjad või raamatuillustatsioonid, samuti noodivihikud, mälestuslehed, kaardid ning tabelid teaduslikes väljaannetes jne. Litograafiatehnika, mille eeliseks oli kõigi varasemate paljundusvõtetega võrreldes lihtsam ja kiirem tööprotsess, lisaks tömmiste piiramatult arv ja odavus, muutus teisel veerandsajal massiliselt rakendatavaks ajakirjade, portreede, linnavaadete, kunstiteoste reprodutsioonide ja muude suuretiraažiliste väljaannete trükkimisel. Fotomehaanilise paljundusviisi leiutamine 19. sajandi keskel surus litograafia tagaplaanile. Meie sajandi künnisel sai litograafia kunstnike loomingulise mõtte kandjaks.

Litograafiatömmised leidsid kiiresti tee ka kunstikogudesse. Esimeseks kolleksioneerijaks võib pidada Anton Ferchli, kes oli Senefelderite peres muusikaõpetaja ja sai annetuseks meistri tömmiseid. Tema poeg Franz Maria Ferchl oskas hinnata uut paljundusviisi ning asus isa pärandit täiendama. 1856. a. laskis ta oma kogu müügile ja koostas sel puhul kataloogi varastest litograafiatest. Ühtlasi määras ta ajavahemiku, kuhu kuulusid litograafia inkunaablid. Lähtudes trükikunstist, kus inkunaabliteks peetakse raamatuid, mis on trükitud 1450–1500, s.o. esimese 50 aasta vältel, pidas Ferchl litograafiate inkunaabliajastuks piisavaks 25 aastat, seega ajavahemikku 1796–1821. Aluseks võttis ta esimese piltkujutisega tömmise saamisaja. Hilisemad kolleksioneerijad ja uurijad on sellega nõustunud. F. M. Ferchli kataloogile on järgnenud mitmesuguseid, peamiselt oksjonite nimekirju.

Esimese teadusliku kataloogi saksa varastest litograafiatest andis 1925. a. välja Luitpold Dussler, millest 1955. a. ilmus korduustrükk. Kataloog tõi esile olulise, kuid selles jäi ka lahtisi küsimusi. 1975. a. koostas R. Arnim Winkler uue kataloogi, milles püüdis registreerida kõik Saksamaal leiduvad varased litograafiad. Vaatamata sellele, et Teise maailmasõja purustustes hävis ka hulk kunstikogusid, suutis R. A. Winkler

koondada kataloogi rohkem kui 7000 üksiklehte ja raamatuillustratsiooni, lisaks umbes 2000 lehte sarjades, ületades tunduvalt L. Dussleri töö mahu. Kataloog on oskuslikult ja ülevaatlikult koostatud ning võimaldab igas kunstikogus leiduvaid saksa litograafia inkunaableid identifitseerida.

Vaatamata väga hoolsale teoste otsimisele on R. A. Winkleri kataloogi siiski jäänud lünki. Nii on mõnes tema kasutada olnud raamatus üks või teine illustratsioon puudunud, kuid Tartu Ülikooli Raamatukogu eksemplaris on see säilinud. Samuti leidub siinses kogus teoseid, mida R. A. Winkleril pole õnnestunud oma kataloogis registreerida.

Tartu Ülikooli Raamatukogus on saksa litograafiakunsti inkunaablitest olemas üle 400 üksiklehe, enamik pärineb 1810.–1816. a. ilmunud sarjast "Les Oeuvres Lithographiques" ("Litograafiad"). Lisa annavad kaheksateistkümne raamatu litograafiatehnikas illustreeritud. Varad muretses Tartu Ülikooli kunstimuuseumi juhataja ja raamatukogu direktor prof. Johann Karl Simon Morgenstern (1770–1852), kes puu- ja vaselõigete kõrval oskas hinnata ka vastleiutatud graafikatehnika saavutusi. 1858. a. muudeti ülikooli muuseum antiikkunsti koguks ja profiilile mittevastavad kunstivarad suunati ülikooli joonistuskooli, kus oli peamiselt õppeotstarbeline kolleksioon. 1891. a. lõpetas joonistuskool oma tegevuse ja paar aastat hiljem anti kunstiteosed raamatukogu hoida, kuhu sajandi keskel olid pärandina vastu võetud ka K. Morgensterni erakogu raamatud ja kunstiteosed. Tartu Ülikooli Raamatukogu graafikakolleksioonis on üle 10 000 lehe Lääne-Euroopa ja baltisaksa graafikat, sellest umbes 2000 litograafiat peamiselt 19. sajandi teisest veerandist.

* *
*
*
*

1. Teoste nimestikus on antud joonistuse mõõtmed (kõrgus, laius), raamjoontega piiratud joonistustel mõõtmed kuni esimese raamjooneni sentimeetrites.

2. Lühendid litograafiate aadressis:

b. = bei	— juures
d., de., del., delin., = delineavit	— on joonistanud
e. = et	— ja
f., fe., fec., fci. = fecit	— on teinud
ged. = gedruckt	— trükitud

gegraben	— graveerinud
ges. = gestochen	— graveerinud
gez., gezeich. = gezeichnet	— joonistanud
gr., gravirt = graviert	— graveerinud
inc. = incisit	— on graveerinud
int., inv. = invenit	— on joonistanud
invent = inventor	— joonistaja
p., pin., pinx., pinxt. = pinxit	— on maalinud
scr. = scripsit	— on kirjutanud
sculp. = sculpsit	— on graveerinud
u. = und	— ja
v. = von	

3. Kasutatud kirjandus:

Dussler, L. Die Incunabeln der deutschen Lithographie. Heidelberg, 1955 (= D.).

Nagler, G. K. Die Monogrammisten. I–V. München, 1858–1876 (= N. Monogr.).

Nagler, G. K. Neues allgemeines Künstler-Lexicon. I–XXII. München, 1835–1852 (= N.).

Senefelder, A. Vollständiges Lehrbuch der Steindruckerey. München, 1818 (= Senefelder).

Thieme, U., Becker, F. Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler. I–XXXII. Leipzig, 1907–1942 (= Th.-B.).

Timm, W. Albrecht Dürer. Die Randzeichnungen zum Gebetbuch Kaiser Maximilians. Dresden, 1957 (= Timm).

Weigel, R. Kunstcatalog. Leipzig, 1838–1859 (= W. Kat.).

Winkler, R. A. Die Frühzeit der deutschen Lithographie. München, 1975 (= W.).

4. Kataloog on koostatud litografeerijate tähestikulises järjestuses.

F. Piloty ja J. N. Strixneri litografeeritud teosed sarjas "Litograafiad" (nr. 25–198 ja nr. 247–408) on arvukuse tõttu süstematiseeritud maade kaupa, lähtudes reprodutseeritud teoste autoritest, kusjuures ühe kunstniku teosed on reastatud L. Dussleri ja R. A. Winkleri kataloogidele vastavalt.

Iga teose juurde on märgitud L. Dussleri kataloogi järjenumbr, sarja kuuluvate teoste juurde vihiku järjenumbr ja koht vihikus (D. I 1 – LX 6). R. A. Winkler on andnud järjenumbrigi igale litografeerijale (001–952), samuti kirjastaja või pealkirja järgi sarjadele ja raamatuillustratsioonidele (953–970)). Sarja "Litograafiad" lehed on märgitud sarja, vihiku ja lehe järjenumbriga (W. 965 1.1 – 965 60.6).

Litograafi nime puudumisel on kataloogi koostaja selle lisanud nurksulgedesse.

5. L. Dussler esitas litografeeritud teoste autorid nii nagu need olid fikseeritud 19. sajandi algul. Pärast tema kataloogi ilmumist on Müncheni kunstikogud hoolikalt läbi töötatud, mille tulemusel osa teoste autorlus on muutunud. R. A. Winkler on seda arvestanud ning seetõttu on kohati erinevus tömmisel antud ja kataloogis teose pealkirja taha lisatud kunstnikunimes.

6. Kataloogi koostades tutvus R. A. Winkler väga paljude kollektsioonidega ning avastas ühe teose erinevaid variante. Peamiselt oli tegemist proovitömmistega, aga ka ilma toonplaadita või mingi väheolulise parandusega lehtedega. Erinevusi oli ka tömmiste värvis, sest samalt kivilt oli trükitud musta, pruuni või mingi muu värviga, samuti erinevat värvi toonplaadiga. Harvemini tuli ette kivi purunemist ja kujutise kandmist uuele kivile. Variandid on märgitud rooma numbritega (I–III).

7. Raamatud varaste litograafiatehnikas illustatsioonidega on järjestatud tähestikuliselt teoste autorite järgi, illustatsioonid vastavalt teoses esinemisele (nr. 419–904, vt. ka 906–907). Litografeerijad on toodud pealkirja järel.

8. Teostele on lisatud R. A. Winkleri kataloogis toodud saksakeelsed nimetused. Esineb erinevusi TÜ Raamatukogus 1953–1954. a. inventeeritud ja Winkleri kataloogis antud nimetustes, sisuliselt langevad teosed kokku. Raamatute litoillustatsioonide puhul, kus puudub autoripoolne nimetus, on kasutatud tõlget või Winkleri nimetust.

9. Kunstnike nimede kirjutamisel ja elulooliste andmete esitamisel on aluseks **Thieme, U., Becker, F. Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler.**

10. Kasutatud lühendid:

diam.	—	diameeter
j.	—	järgi
KA	—	Kunstide Akadeemia
lk.	—	lehekülg
nr.	—	number
p.	—	pärast
par.	—	paremal
saj.	—	sajand
sum.	—	sumud
sünd.	—	sündinud
tahv.	—	tahvel
u.	—	umbes
vas.	—	vasakul
vt.	—	vaata
ÜR	—	Ülikooli Raamatukogu

SAKSA LITOGRAAFIAD — INKUNAABLID (1796–1821)

Litograafiatehnika leiutaja Alois Senefelder (1771–1834) ei olnud graafik, vaid näitleja, muusik ja luuletaja. Ta hakkas otsima lihtsamat vahendit reprodutseerimiseks, eelkõige nootide paljundamiseks, sest vaskplaadi graveerimine oli aeganõudev ja paranduste tegemine vaevarikas töö. Katsetanud mitmesuguste materjalidega, proovis ta ka lubjakivi graveerida ja söövitada. Väsimatutes otsingutes õnnestus A. Senefelderil koostada tint, mis sobis kivil kasutamiseks. Kirjutanud või joonistanud tindiga kivile, söövitatud pinda lahja happega, pesnud selle maha ja siis katnud kivi trükivärviga, sai ta kivile tehtud tekstist või joonistusest rahuldava tõmmise. Arvukate katsetuste tulemuseks oli kujutise kandmine kivile sule, kriidi või pintsliga, aga ka graveerimine nõelaga. Katsetuste ja otsingute hulka kuulus samuti sügavtrükipressi kohandamine tõmmiste trükkimiseks, kuna litograafia on oma iseloomult lametrükk.

Aastatel 1796–98 töötas A. Senefelder täielikult välja litograafia ehk kivitrukitehnika, mis põhijoontes on jäänud muutumatuks meie päevini. 1818. a. ilmus A. Senefelderi ulatuslik teos "Vollständiges Lehrbuch der Steindruckerey...", milles ta üksikasjalikult kirjeldas kõiki oma otsingute vaevu ja muresid, hankimaks uuele paljundustehnikale rakendusvõimalusi. Ka andis ta ülevaate tehnilisest menetlusest ja materjalidest kuni pressi ehituseni. A. Senefelderi esimeseks mureks oli leida võimalus uue leiutise rakendamiseks ja selle kaudu raha teenimiseks. 1796. a. trükiti esimesed noodivihikud, neile järgnesid koolilaulikud. 1799. a. avas ta Münchenis oma trükikoja. A. Senefelder püüdis leiutist tutvustada ja privileege hankida Londonis (1800) ja Viinis (1801–03), kuid need ettevõtmised tõid talle ainult ebameeldivusi ja pettumusi.

Sel ajal, kui rahutu A. Senefelder võitles oma leiutise eest välismaal, müüsid tema vennad Müncheni töökoja Kunsti ja Tehnika Pühapäevakoolile, kus töökoja tehniliseks juhtijaks sai H. J. Mitterer. Litograafiatehnika hakkas aga laiemalt huvi äratama ja nii otsustas Baieri õueraamatukogu direktor C. v. Aretin (1773–1824) 1807. a. toetada litograafiatöökoja rajamist. Ta palkas joonistajaiks Johann Nepomuk Strixneri (1782–1855) ja Ferdinand Piloty (1786–1844), kelle hea töö leidis kiiresti tunnustuse. Uue töökoja kunstilise külje eest vastutajaks sai Baieri kunstiasutuste peadirektor Johann Christian v. Mannlich (1741–1822), hiljem Johann Baptist Stuntz (1753–1836). Töökojaga ühines ka A. Senefelder, kuid jäi peagi otsesest tööst eemale, et täiendada litograafia tehnilisi võtteid. Tarbeiseloomuga tööde kõrval hakati uues töökojas reprodutseerima

kunsteoseid, et tutvustada Baieri kunstikogusid. Eelkõige otsustati litograafia abil paljundada joonistusi, vähesel määral ka maale.

Joonistus on tavaliselt kunstniku esimese mõtteväljatuse fikseerimiseks, süžee skitseerimiseks või tegelasgruppide pooside ja liigutuste leidmiseks, kuid see võib olla ka iseseisev, lõpetatud kunsteos. Joonistus muutus populaarseks renessansiajal. Kunstnikud kasutasid mitmesuguseid joonistusvahendeid (pliiats, sulg, kriit, pintsel), millega sageli joonistati värvilisele taustale. Ühtlasi hakkasid joonistused kujunema kolleksioneerimise objektideks. Müncheneri kunstikogud sisaldasid rohkesti kuulsate meistrite teoseid, mida laiemale publikule võimaldas nüüd tutvustada uudne litograafiatehnika. Varem oli selleks kasutatud ka sügavtrükitehnikaid, kuid nende abil ei õnnestunud täiel määral edasi anda joonistuse eripära. J. N. Strixner, F. Piloty ja mõned teised litograafid suutsid aga joonistusi tabada tõeliste faksimiletena, mille loomtruudust suurendas toonplaadiga antud värviline foon.

Esimeseks katseks kunsteoseid reprodutseerida uue paljundusvõttega on J. N. Strixneri litografeeritud A. Düreri sulejoonistused keiser Maximiliani palveraamatu servadel. Strixner kopeeris joonistused väga hoolikalt, säilitades A. Düreri joone nõtkuse ja detailide täpsuse. 1808. a. olid joonistused kantud kivile ja anti välja seitsmes vihikus. Mustaga trükkimise kõrval paljundati ka punase, rohelise ja violetse värviga, saavutades sellega originaaliläheduse, sest A. Dürer oli kasutanud värvilist tinti. Eriti hinnatud ongi värviliselt trükitud eksemplarid, millest üks kuulub ülikooli raamatukogule.

1810. a. alustati Baieri kuninglikes kunstikogudes leiduvate 15.–18. sajandi meistrite joonistuste populariseerimist ulatusliku sarja "Litograafiad" kaudu, mis ilmus kuueleheliste vihikutena kuni 1816. aastani, kokku 72 vihikut. Asunud kunsteoseid reprodutseerima, tekkis väljaandjail kahtlus, kas joonistused, mis sageli olid visandlikud, rahuldavad tellijaid. Seepärast hakati vihikutele lisama ka maalidest tehtud reproduktsioone. Need olid peamiselt üksikfiguurid või grupid suurematest kompositsioonidest, kuid leidus ka lehti terviklikest maaliteostest.

Sarjas on kõige enam itaalia meistrite, küllalt rikkalikult ka saksa ja madalmaade kunstnike joonistuste ja maalide reproduktsioone. Neist tagasihoidlikum on prantsuse kunstnike osa.

* K. Morgenstern esitas sarja tellimuse Tartu ülikooli jaoks otse Müncheneri trükikojale. Esimestele 24 vihikule ja A. Düreri palveraamatu litografeeritud joonistustele saabusid 1815. a. lisaks veel 36 vihikut. Siis tekkis arusaamatus ülikooli kassaga, kust ei saadud raha Münchenisse ja nii jäid saamata viimased 12 vihikut. K. Morgenstern ei säilitanud erinevate maade kunstnike teostest koostatud litograafiavihikuid originaalkujul, vaid süstematiseeris lehed autorite järgi maade kaupa.

Itaalia vararenessansi perioodi tutvustavad Masaccio (1401–u.1428) õrnas kriidijoones gootlikult pikad figuurid, milles peegeldub selle aja kunstile iseloomulikku harrast meeleolu.

Kõrgrenessansi kunsti esindavad Fra Bartolommeo (1472–1517) erilise peene joonistuslaadi ja tervikliku ülesehitusega figuurigrupid, samuti Andrea del Sarto (1486–1531) üldistust ja monumentaalsust taotlevad kompositsioonid. Eriline armastus paistab Baieri kunstikogude komplekteerimisel olevat valitsenud Raffaeli (1483–1520) loomingu vastu. Tol ajal peeti Raffaeli ületamatuks meistriks, kelle teosed pidid olema eeskujuks kõigile järgnevatele põlvkondadele. Raffaeli arvukad joonistused näitavadki, millise kergusega fikseeris meistri käsi figuuride ilmet ja liikumist, draperiide lehvimist jooksusammurütmis ja voldistiku voolavust rahulikus poosis. Raffaeli figuurid on ühtviisi elavad, olgu need antud kontuurjoonega joonistusest või varjutatud pindadega maalide detailidest.

Barokiperioodi meistrite teostest paeluvad Guido Reni (1575–1642) väga viimistletud, portreelähedaselt lahendatud pühakute ja inglite pead. Selle aja kunstnike dünaamilistele figuuridele pakub vaheldust Annibale Carracci (1560–1609) meeleolukas piiblistseen kaugusse avaneva maastiku taustal.

Madalmaade meistritelt on Lucas van Leydeni (1494–1533) õrn ja detailne Vana Testamendi ainele sulejoonistus Joosepi müümisest Egiptuse kaupmeestele, kusjuures stseen on toodud kunstniku kodusele karjamaale ning tegelasteks flaami talupojad. Henri met de Bles (16. sajand) kujutab oma maalil Maarja Magdaleenat kaasaja kaunitarina, seljas rikkaliku tikandi- ja materjaliilus rüü ning taustaks läbi toreda renessansskaare avanev vaade idealiseeritud maastikule. Meisterlikus kriidikäsitsuses on edasi antud nii keerukad rõivapoordimustrid kui ka õhuline merevaade taamal.

Flaami kunsti esindavad Peter Paul Rubensi (1577–1640) hoogsad kompositsioonid, Anthonis van Dycki (1599–1641) elegantsed portreefiguurid ja Adriaen Brouweri (1605/06–1638) humoorikad talupojad.

Hollandi 17. sajandi maalikunstile omane argipäevaste toimetuste ja kaasaja olustiku kujutamine nähtub reprodutseeritud joonistustest. Rohkesti on žanrilisi kompositsioone Leonard Bramerilt (1598–1674), samuti Adriaen van Ostadelt (1610–1685), viimaselt teravalt nähtud kõrtsistseen. Möödaniku maaliateljeesse laseb pilku heita tundmatu kunstniku teos, kus Maarjat maalivas Pühas Luukases on tunda kaasaegset kunstnikku, keda abistab värvi hõõruv õpipoiss. Ateljee väarikat vaikust toonitavad tüsedad foliandid ja ilusad esemed seinariulil. Johan le Ducqi (1629/30–1676/77) kahes figuuris võib aimata oma aja moekaid mehi, kes iseteadvalt demonstreerivad kauneid kostüüme ja lehviva sulega kübaraid. Väga meeleolukad vaated madalast maast kõrge taeva all on andnud Aelbert Cuypp (1630–1691) ja Philips Köninck (1619–1688).

Prantsuse kunstnike joonistusi on sarjas suhteliselt vähe. Domineerivad Nicolas P o u s s i n i (1593/94–1665) prantsusepäraselt rafineeritud ja klassikalise kunsti ilukaanoneist lähtuvad stseenid antiikmütoloogiast ja piibllilugudest. Väga ilusad on Claude Lorraini (1600–1682) laadis töötanud kahe tundmatu kunstniku õhurikkad loodusvaated.

Saksa kunsti tutvustamine algab renessansimeistrite inimlike näojoontega pühakutest ja jätkub kuni toleaegse Baieri kuningapaari ideaalselt ilusate tütarde portreedeni Joseph Stielerilt (1781–1858). Saksa kunsti õitseaja suurkuju Albrecht D ü r e r i (1471–1528) meisterlike portreede ja suursuguste apostlifiguuride kõrval paeluvad virtuoslikud sullejoonistused rünnakuõhinas või põgenemishoos loomadest. Oma aega on jäädvustanud Hans Holbein vanema (u.1465–1524) malbed naised, neist väljendusrikkaim Püha Barbara, kes pidulikus kleidis seisab ilusas renessanss-stiilis kaareavas. Kujutades stseene Maarja elust, avavad Martin S c h a f f n e r i (1478/79–1546) maalid vaate keskaegsesse elukeskkonda. Väga kauneid lehti on ka vähemtuntud kunstnikelt, nagu Jörg B r e u (1475/80–1537), Albrecht A l t d o r f e r (u.1480–1538) jt.

Sarja joonistuste ja maalide reprodutseerijaiks olid peamiselt J. N. Strixner ja F. Piloty. F. Piloty eelistas kontuurile rajatud kriidijoonistusi. J. N. Strixner seevastu valis kergeste sullejoonistuste ja skitseerivate kriidijoonistuste kõrval pehmete tooniüleminekutega ja varjundirohke pinnatõtlusega teoseid. Suurema väljenduslikkuse saavutamiseks rakendasid mõlemad reprodutseerijad sageli värviplaati, millega sai edasi anda paberi tooni. Toonplaati graveeriti teravad jooned, et tuua esile joonistuste erkvalgeid guašiahtsente.

Sarja lehed loovad suurepärase võimaluse vanade meistrite loominguliste otsingute ja saavutuste tundmaõppimiseks, ühtlasi nautida nende suletõmbe hoogsust ja pliiatsijoone täpsust. Ka maalide juures loob kriidipinna pehmus ja varjundirohkus tõepärase ettekujutuse originaalist.

Väljaspool sarja on J. N. Strixneri üheks suuremaks tööks ja tubliks saavutuseks Raffaeli "Sixtuse madonna" litograafiareproduktioon (1820), milles on veenvalt tabatud maali koloriidirikkus, samuti figuuride hoiak, eriti Maarja kerge samm pilvevaibal.

1817. a. hakkas ilmuma teine kunstiteoseid reprodutseeriv sari "Baieri maalisaal" ("Bayrischer Gemäldeaal"), millest 1821. aastani oli välja tulnud 108 lehte. Sellest sarjast Tartu ülikooli raamatukogus näiteid pole.

Asunud 1820. a. Stuttgarti, võttis J. N. Strixner osa vendade Boisseréede kunstikogu maalide reprodutseerimisest. Tänu tema otsesele tööle litografeerimisel, samuti teiste meistrite juhendamisel, kujunes sari üheks meisterlikumaks maaliteoste edasiandmisel litograafia vahendusel. Kahjuks on sellest ilusast sarjast siinses kunstikogus ainult kolm lehte.

Kunstiteoste reprodutseerimise kõrval hakati kiviplaati kasutama ka maastiku- ja arhitektuurivaadete vahetuks edasiandmiseks. Tähelepanu pälvis Ernst Friesi (1801–1833) maaliline "Vaade Heidelbergi lossile" (1820), milles pehme kriidijoon ja sõmerjas pind loovad romantilise meeleolu, mida süvendab kohati heledaid laike heitev valgus. Carl Friedrich Heinzmanni (1795–1846) Baieri maastikud (1818–20) avavad panoraamsed vaated, kuid jäävad liialt täpse väljajoonistamisega kuivapoolseks. Tema laadile on lähedased Anton Arrigoni (1788–1851) Böömimaa vaated. Karl Friedrich Schinkeli (1781–1841) Tempelhofi mäel asuvat Rahvaste monumenti kujutav leht (1818) esitab mälestusmärgi detaile rõhutades, protokollivalt, meeleolukust toob vaatesse kauguses kangastuv udulooris linnasiluett.

Litograafia inkunaablitega raamatuid õnnestus Tartu ülikooli raamatukogus leida kaheksateist nimetust. Need näitavad ilmekalt litograafia jõudmist raamatutrükkimisse, ühtlasi tehniliste võtete ja väljendusvahendite täiustumist.*

Esimesed katsed kasutada litograafiat raamatute illustreerimisel jäävad utilitaarsele tasemele, nagu asjalikud, kuid pisut abitud joonistused H. J. Brünninghauseni arsti-teaduslikus raamatus "Gemeinnütziger Unterricht über die Brüche" (1811). Väga puhtalt ja korrektselt on teostatud G. Quaglio tahvlid raamatus "Praktische Anleitung zur Perspektiv" (1811). Ulatuslikuks tööks oli Fr. Brulliot' "Dictionnaire de Monogrammes" (1817) tahvlite ja vahetiitlite kivile graveerimine. A. Falger on suutnud rohkem kui kaks tuhat viissada tähekombinatsiooni ja autorimärki kinnistada kivisse vasegravüüri lõikele omase täpsuse ja teravusega. Samasugust vaselõikele lähendamist võib täheldada N. Schlichtegrolli teose "Talhofer" (1817) tahvlite sulejoonistuste jäljendamisel.

Väga oluliseks litograafiatehnika juurdumisel oli A. Senefelderi litograafiaõpiku "Vollständiges Lehrbuch der Steindruckerey" (1818) ilmumine, mille kõiki tehnilisi võtteid põhjalikult käsitlevale tekstile lisandus tahvlitemapp. See sisaldab näidislehti kõigist kivi-plaadilt trükitavatest võtetest. Täpse ja peene sulejoonistusega oli võimalik detailideni edasi anda vase- ja puugravüüri lõiget, rääkimata joonistuse õrna joone kordamisest kivil. Ümbertrükkimise meetodil sai kivile kanda igasugust teksti olgu see käsitsi kirjutatud või trükitud. Mitmelt erineva värviga kaetud kiviplaadilt võis loomutuult trükkida vanade käsikirjade illumineeritud initsiaale. Kivile graveerimisel saadud leht vastas väliselt vaskplaadilt tehtud tömmisele. A. Senefelderi tahvlid tõendasid, et kivi andis häid tömmiseid ja võis edukalt asendada metallplaati.

Sajandi teise aastakümne lõpul ilmunud raamatutes on tahvlid teostatud heal käsi-töölikul tasemel. Nii ka C. F. Myliuse reisiraamatus "Malerische Fußreise" (1818–19),

* Vt. ka Nurk, Tiina. Bücher aus die Frühzeit der deutschen Lithographie in der Universitätsbibliothek Tartu // Buch und Bibliothekswissenschaft im Informationszeitalter. Hrg. E. Plassmann, W. Schmitz, P. Vodosek. München, 1990. S. 399–406.

milles on eeskujudena kasutatud põhiliselt sullejoonistusi, mis detailselt annavad edasi mitmesuguseid muinasesemeid ja -varemeid. J. R. Huberi kohapeal visandatud maastikes on reprodutseerimisel säilinud tema joone kergus lõunamaise maastiku, eriti atmosfääri tabamisel. Mahlakad kriidijoonistused kaunistavad J. G. Büschingi kirjutist "Die Alterthümer der heidnischen Zeit Schlesiens" (1820).

Üks ilmekamaid näiteid raamatutrüki ja litogravüüri koos kasutamisest ümbertrüki meetodil on O. Franki "Chrestomathia sanskrita" (1820). Mitu aastat kestnud töös kanti kivile tavalistest trükitähtedest ja sanskriti kirjamärkidest kombineeritud tekstiread, lisaks hulk lehekülgi ainult sanskriti kirjaga.

TÜ Raamatukogus leiduvad litograafiailustratsioonidega raamatud näitavad, kuidas kahe aastakümne kuludes uus paljundusvõte juurduis trükikunsti. Lihtsast kontuurjoonest jõuti varjundirohkete kriidijoonistusteni ja täpsete gravüürideni. Kivil võimaldunud lihtne ja kiire tööviis muutis raamatute illustatsioonide ja tabelite trükkimise hõlpsamaks, teose aga odavamaks, pealegi sai litograafiat kasutada igat liiki trükiste illustreerimisel.

Saksa litograafia inkunaableid on Tartu Ülikooli Raamatukogus tagasihoidlikult, kuid see vähenegi annab ettekujutuse kivitrükikunsti hälliaegadest. Lisaks saksa litograafia inkunaableid sisaldavatele raamatutele ja saksa litograafia varastele teostele raamatukogu graafikakogus leidub seal ka baltisaksa kunstnike litograafiainkunaableid, mis on teostatud Tallinnas ja Peterburis. Baltisaksa litograafiakunsti käesolev kataloog ei tutvusta.

ARRIGONI, Anton (1788–1851)

Dekoratsioonimaalija, töötas Brünnis, Breslaus jm. Alates 1826. aastast tegutses deko-
raatorina Dresdeni õueteatris.

1. Vaade Gorkaust Blüchersteinile. *Ansicht von Gorkau nach dem Blücherstein*. Kriit. 1818. 29 x 38. ÜR 2752.

All vas.: Nach der Natur gez. von Arrigoni.; par.: litho. bei I. D. Grüson zu
Breslau.; keskel: Ansicht von Gorkau nach dem Blücherstein
W. 024 4. L. Dussler ei registreeri.

G o r k a u, väike linn Böömimaal.

2. Vaade Blüchersteini väljakaevamistele. *Ansicht der Ausgrabungen des Blücherstein*. Kriit. 28,4 x 37,2. ÜR 2751.

All vas.: Nach der Natur gez. von Arrigoni.; par.: litho. bei I.D. Grüson zu
Breslau.; keskel: Ansicht der Ausgrabungen des Blücherstein bei Gorkau zu
Zapfen

R. A. Winkler ja L. Dussler ei registreeri. Arvatavasti paarik eelmisele, möle-
mal paberis ühesugune vesimärk.

DENON, Dominique Vivant (1747–1825)

Prantsuse maalija ja kunstiteadlane. Napoleoni valitsemise ajal võttis osa eks-
peditsioonist Egiptusesse ja aastast 1805 tegutses muuseumide peadirektorina. 1809.
aasta novembris külastas Müncheni ja tutvus ka J. C. v. Mannlichi juhitud lito-
graafiatöökojaga, kus tegi joonistuse, mis lülitati litograafiate sarja.

3. Puhkus põgenemisel Egiptusesse. *Die heilige Familie auf der Flucht*.
Sarjas "Litograafiad". Kriit, sulg. 1809. 9,7 x 14,2. ÜR 2125.

All vas.: Denon int. et fecit Munich 1809.; keskel: Essai au crayon à la
Plume et à L'Estompe. fait a la lithographie le Munich la 15 9ber 1809
Denon

II variant. D. XIX 4; W. 151 1; 965 19.4.

FRIES, Ernst (1801–1833)

Õppis F. Rottmanni juures Heidelbergis, aastast 1813 K. Kuntzi juures Karlsruhe, hiljem aasta Müncheni Kunstide Akadeemias. Pöördunud tagasi kodulinna, matkas mitmel pool Saksamaal. 1823–27 viibis Roomas. 1827 asus Münchenisse, kust 1831 kutsuti Karlsruhe hertsogi õuemaalijaks.

4. Vaade Heidelbergi lossile. Schloßaltan. 3. leht 6-lehelisest sarjast. Kriit, toontrükk. 1820. 26,9 x 34,5. ÜR 3078. Repr. nr. 1.

All: Ernst Fries fec. 1820.

II variant. D. 7; W. 231 7; N. IV, lk. 503; Th.-B. XII, lk. 478.

GAREIS, Anton (1793–1863)

Joonistaja, maalija, ofortist ja litograaf, kes 1819. aastani töötas J. D. Grusoni litograafiatöökojas Breslaus. Hiljem tegutses Pariisis ja Prahas.

5. Maastik karja ja pesu loputava naisega (N. Berchemi j.). *Wäsche waschende Frau*. Kriit. 1819. 23,9 x 29,7. ÜR 2748.

All par.: G:ris del Litho I.D. Gruson zu Breslau.; vas.: Berghem pinx.; keskel: Aus der Gallerie zu Maria Magdalena in Breslau.

W. 247 8. L. Dussler ei registreeri.

6. Maastik karja ja eeslile istuva karjusega (N. Berchemi j.). *Mann besteigt Esel in Weiher*. Kriit. 1819. 22,9 x 29,3. ÜR 2749.

Joonises: G:ris del.; all par.: lithog. I.D. Gruson zu Breslau Nº 5.; vas.: Berghem pinx.; keskel: Aus der Gallerie zu Maria Magdalena zu Breslau.

W. 247 10. L. Dussler ei registreeri.

HARDORFF, Gerdt noorem . Vt. nr. 905.

HEINZMANN, Carl Friedrich (1795–1846)

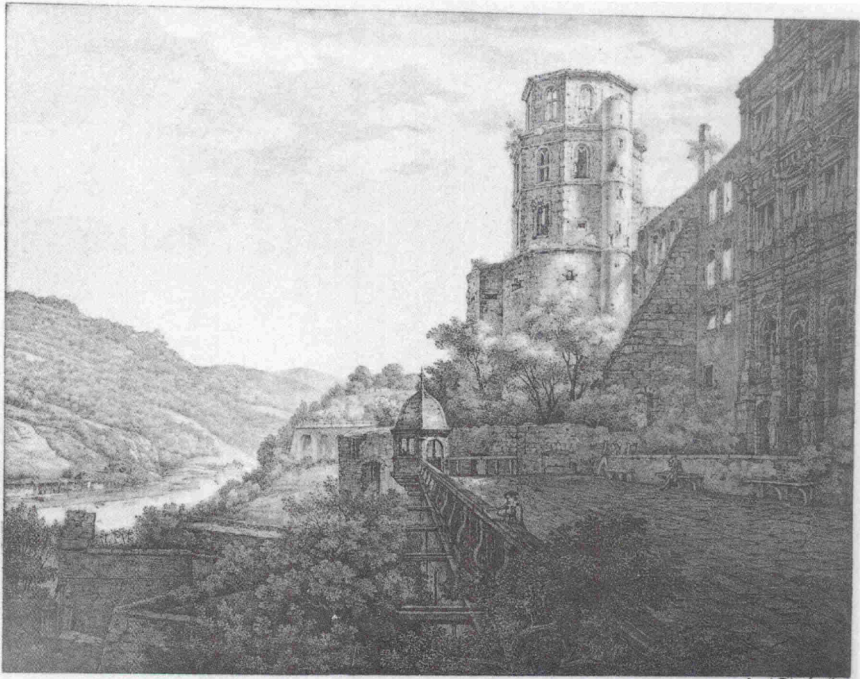
Alustas kunstiopinguid J. B. Seele õpilasena Stuttgartis. 1814–15 võttis vabatahtlikuna osa sõjast Prantsusmaa vastu. Õppis edasi Müncheni KA-s W. v. Kobelli juures. Tegutses maalija ja litograafina. 1822 asus tööle Nymphenburgi porselanimanufaktuuri.

7. Tegernsee mägi maastik. Tegernsee. Kriit, toontrükk, 1818. 31,5 x 40,7. ÜR 2741.

All keskel: Nach der Natur gezeichnet von Carl Heinzmann 1818. Gedruckt und verlegt im Zellerischen Kunst Magazin zu München. TEGERNSEE.

D. 5; W. 315 6; N. VI, lk. 69,3.

T e g e r n s e e, looduslikult kaunis järv Ülem-Baieris. Loss selle kaldal oli algselt benediktiinide munkade klooster (736–1803).

Engr. from the 1850

8. Mägimaastik Schleedorfis Kochelsee juures. Schleedorf am Kochelsee. Kriit, toontrükk. 1819. 31,6 x 40,3. ÜR 2742.

All keskel: Nach der Natur gezeichnet von Carl Heinzmann 1819. J. G. Z. SCHLEEDORF AM KOCHELSEE.

I variant. D. 9; W. 315 8; N. VI, lk. 69,4.

Kochelsee, järv Ülem-Baieris Kocheli küla lähedal.

9. Vaade Wendelsteinilt Baieris. Ansicht vom Wendelstein, unweit Bairisch Zell. Kriit, toontrükk. 1820. 31,5 x 40,6. ÜR 2743.

All keskel: Nach der Natur gezeichnet von Carl Heinzmann 1820. I. G. Z. ANSICHT VOM WENDELSTEIN UNWEIT BAIRISCH ZELL.

D. 16; W. 315 20; N. VI, lk. 69,4.

Wendelstein, mäetipp (1840 m) Baieri-Alpides.

Johann Georg Zeller (surn. 1822) võttis 1815.a üle H. J. Mittereri sisseseade ja seni valminud litograafiad, mida andis välja sarjadena. Ta oli esimene, kes hakkas litografeerima kaasaegsete kunstnike joonistusi ja piirama tiraaži (200 lehte). Tema kirjastatud lehed on märgitud kirjastaja nimega või tähtedega I. G. Z.

MANNLICH, Johann Christian von (1741–1822)

Algteadmisi kunstist sai oma isalt ja P. Verschaffeltilt Mannheimis. Täiendas end 1765-67 Pariisis ja 1767–70 Roomas. Aastast 1771 oli Zweibrückenis õuemaalija ja ehitusdirektor, aastast 1799 Münchenis Baieri kuurvürsti (1806 kuninga) õuemaalija ja maaligalerii ning kunstiasutuste peadirektor. 1808 sai aadlitiitli. Rohked teenistusülesanded surusid loometöö tagaplaanile, kuid juhtides Müncheni litograafiatöökoda, innustas kunstikogude populariseerimist litograafia abil ja tegi ka ise kogumikule kaastööd.

10.–24. Lehed sarjast "Litograafiad".

10. Naisfiguur (G. da Carpi j.). *Stehende Frau.* Sulg. 23,5 x 10,3. ÜR 2083.

All pliitsiga par.: Jules Romain [C. v. Mannlich].

D. XI 1; W. 965 11.1.

11. Saatüri pea (Correggio j.). *Satyrkopf.* Kriit. 29,5 x 23,5. ÜR 1964.

All vas.: Correggio.; keskel: Satijr [C. v. Mannlich].

II variant. D. XI 2; W. 502 2; 965 11.2.

12. Saatan naist kandmas (Michelangelo j.). *Dämon mit Beute.* Kriit. 52,7 x 32,3. ÜR 2010.

All vas.: M: Angelo [C. v. Mannlich].

I variant. D. XIV 6; W. 502 6; 965 14.6.

- 13. Naise pea** (Raffaeli j.). *Weiblicher Kopf*. Kriit. 38,5 x 28,5. ÜR 2036.
All. par.: C. v. Mannlich del; vas.: Raphael pinx.
II variant. D. XI 5; W. 502 3; 965 11.5.
- 14. Vanamehe pea** (Raffaeli j.). *Greisenkopf*. Kriit. 26,5 x 24,5. ÜR 2069.
All. par.: C: Mannlich.; vas.: Rafael.
II variant. D. XII 1; W. 502 4; 965 12.1.
- 15. Rauga rindfiguur. Detail maalist "Ristikandmine"** (Raffaeli j.). *Greisenkopf*. Kriit. 40 x 31,1. ÜR 2037.
All vas.: Raphael pinx [C. v. Mannlich].
D. XIII 6; W. 502 5; 965 13.6.
- 16. Vanamehe pea** (Raffaeli j.). *Bärtiger Alter. Kopf des hl. Hieronymus*.
Kriit. 27,5 x 29. ÜR 2044.
All vas.: Raphael. [C. v. Mannlich].
D. XVI 6; W. 502 7; 965 16.6.
- 17. Nooruki pea profillis paremale** (Raffaeli j.). *Jüngling mit ringelndem Haar. Jüngling*. Kriit. 27,5 x 33,9. ÜR 2038.
Ülal vas.: Raphael. [C. v. Mannlich].
D. XXI 4; W. 502 9; 965 21.4.
- 18. Kaks pead** (Raffaeli j.). *Zwei Jünglingsköpfe*. Kriit, toontrükk.
31,7 x 42,5. ÜR 2182.
All vas.: Raffaello. [C. v. Mannlich].
D. XXIV 5; W. 502 10; 965 24.5.
- 19. Seisev naisfiguur otsevaates** (Raffaeli j.). *Karyatide. Mädchen von vorn*. Kriit. 46,5 x 25,5. ÜR 2183.
All par.: C:v:Mannlich del.; vas.: Raphael.
D. XXV 5; W. 502 11; 965 25.5.
- 20. Kaks lapsepead** (Raffaeli j.). *Zwei Kinderköpfe*. Kriit, toontrükk.
42,4 x 29,2. ÜR 2043.
All par.: C:v:Mannlich del.; vas.: Raphael pinx:
II variant. D. XXVI 4; W. 502 12; 965 26.4.

21. Lapse pea (Raffaeli j.). *Engels-Kopf*. Kriit, toontrükk. 32,6 x 27,1. ÜR 2042.

All vas.: Raphael pinx. [C. v. Mannlich].

D. XXVII 5; W. 502 13; 965 27.5.

22. Seisev naisfiguur külgvaates (Raffaeli j.). *Karyatide. Mädchen nach links*. Kriit. 50,3 x 36,2. ÜR 2184.

All par.: C:v:Mannlich del.; vas.: Raphael.

D. XXXI 6; W. 502 15; 965 31.6.

23. Naise pea tagantvaates (G. Reni j.). *Weiblicher Kopf von hinten*. Kriit. 34 x 32. ÜR 2077.

All vas.: Guido Reni. [C. v. Mannlich].

D. XVII 5; W. 502 8; 965 17.5.

24. Mary Stuart (tundmatu kunstniku j.). Kriit, sulg, toontrükk. 35,1 x 25. ÜR 2238.

All vas. pliiatsiga: Holbein; keskel: Maria Stuart. [C. v. Mannlich].

I variant. D. XXVIII 4; W. 502 14; 965 28.4.

Mary Stuart (1542–1587), Šotimaa kuninganna 1561–67. Loobus troonist oma poja kasuks ja 1568 pages Inglismaale, kus kuninganna Elisabeth laskis ta vangistada ja hukata.

PILOTY, Ferdinand (1786–1844)

Õppis M. Kellerhoveni ja J. C. v. Mannlichi juures Münchenis. Kujunes osavaks litograafiajoonistajaks ja tegutses Müncheni ning Schleissheimi kunstikogude reprodutseerimisel.

25.–198. Lehed sarjas "Litograafiad".

Itaalia meistrite teosed

25. Magav Venus (F. Albani j.). *Ruhende Venus und zwei Amoretten*.

Kriit, toontrükk. 30,8 x 38,3. ÜR 1906.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: Albano p:

II variant. D. LX 6; W. 965 60.6.

V e n u s (kreeka mütoloogias Aphrodite), rooma armastuse- ja ilujumalanna, jumalate ja inimeste võrgutaja.

26. **Naise pea** (J. Amigoni j.). *Frauenkopf*. Kriit. 25,3 x 22. ÜR 1917.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: f: Bartolomeo.
D. XXIX 4; W. 965 29.4.
27. **Kolm naisfiguuri** (B. Bandinelli j.). *Eine unbekleidete Frau ... mit zwei bekleideten Frauen*. Sulg. 35,8 x 26,2. ÜR 1907.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Baccio Bandin:
I variant. D. V 3; W. 965 5.3.
28. **Munga pea** (Fra Bartolommeo j.). *Selbstbildnis*. Kriit, toontrükk. 38 x 27. ÜR 1915.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Fra Bartholomeo.
II variant. D. I 3; W. 965 1.3.
29. **Habemega mehe pea** (Fra Bartolommeo j.). *Kopf eines bärtigen Mönches*. Kriit, toontrükk. 43,1 x 30,3. ÜR 1914.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Fra Bartolomeo fecit
IV variant. D. I 4; W. 965 1.4.
30. **Kaks seisvat naist** (Fra Bartolommeo j.). *Männliche Figur in Toga..., links weibliche Figur*. Sulg. 15,9 x 10,6. ÜR 1929.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: F. Bartholomeo.
D. VIII 3; W. 965 8.3.
31. **Kristuse ristlilt mahavõtmine** (Fra Bartolommeo j.). *Kreuzabnahme*. Kriit, toontrükk. 21,9 x 19,9. ÜR 1930.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: fra Bartholomeo.
D. XXIV 4; W. 965 24.4.
32. **Istuv naisfiguur** (Fra Bartolommeo j.). *Sitzende Frau*. Kriit, toontrükk. 32,7 x 22,5. ÜR 1913.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Fra Bartolomeo
D. XXXIII 5; W. 965 33.5.
33. **Seisev draperiifiguur** (Fra Bartolommeo j.). *Gewandstudie*. Kriit, toontrükk. 43,6 x 27,2. ÜR 1923.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: f: Bartolomeo.
D. XXXVII 6; W. 965 37.6.
34. **Püha perekond** (Fra Bartolommeo j.). *Heilige Familie*. Kriit. 19,9 x 14,7. ÜR 1927.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: f: Bartolomeo.
D. LX 3; W. 965 60.3.

P ü h a p e r e k o n n a moodustavad Maarja, Jeesus-laps ja Joosep. Mõnikord liituvad püha perekonnaga ka Maarja ema Anna ja Ristija Johannes.

35. Skulptuurifriis (P. Caldara j.). *Prachtgesims*. Kriit, sulg, toontrükk. 13,7 x 22,1. ÜR 2027.
All par.: f: Pilotij del; vas.: Polidoro.
III c variant. D. XX 3; W. 965 20.3.

36. Nümfid ja Paan metsas (P. Caldara j.). *Flußgott und Nymphen im Walde*. Kriit. 23,8 x 42,2. ÜR 2028.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: Polidoro pinx:
D. XXVII 6; W. 965 27.6.

P a a n, Kreeka mütoloogias Hermese ja puudehaldja poeg, karjuse, aasade ja metsade kaitsja. N ü m f i d, kaunite noorte naistena kujutatud loodusevaimud.

37. Bakhantide rongkäik (P. Caldara j.). *Bacchantenzug*. Kriit, toontrükk. 20 x 23,5. ÜR 2030. Repr. nr. 2.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: Polidoro.
D. XLIX 3; W. 965 49.3.

B a k h a n d i d, veinijumal Bakchose veinist hullunud kaaslased.

38. Ohvirongkäik (P. Caldara j.). *Zug mit Opfertieren*. Kriit, toontrükk. 20,1 x 33,2. ÜR 2026.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: Polidoro.
D. LI 5; W. 965 51.5.

39. Naisfiguur (G. da Carpi j.). *Weibliche Figur*. Sulg. 21,3 x 12,3. ÜR 2084.
All pliiatsiga par.: Jules Romain [F. Piloty].
II variant. D. X 4; W. 965 10.4.

40. Kristus okaskrooniga (A. Carracci j.). *Ecce Homo*. Kriit, toontrükk. Diam. 21,2. ÜR 1948.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: H: Carrache pinxit:
II variant. D. XXXII 3; W. 965 32.3.

41. Kristuse taganutmine (A. Carracci j.). *Beweinung Christi*. Kriit, toontrükk. 33,9 x 41,9. ÜR 1946.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: H: Carrache p:
D. LIII 6; W. 965 53.6.

Kristuse taganutmine, kunstis sageli esinev stseen, milles kujutatakse Maarjat kurvastamas ristilt mahavõetud Jeesus Kristuse surnukeha juures, tema ümber tavaliselt Maarja Magdaleena, Johannes ja teised leinajad.

42. Musitseerivad inglid (L. Carracci j.). *Musizierende Engel auf Wolken*. Kriit, toontrükk. 15,8 x 23,2. ÜR 1959.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: L: Carrache.

D. XXXVII 1; W. 965 37.1.

43. Apollon (B. Cellini j.). *Stehende Apollo mit Pfeil und Bogen*. Kriit. 18,5 x 14. ÜR 1960.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: B: Cellini.

D. XL 3; W. 965 40.3.

Apollon, kreeka mütoloogias Zeusi ja Leto poeg, ennustamise jumal, kunstide kaitsja ja muusade isand.

44. Peaingel Miikael (G. Cesari j.). *Der kämpfende hl. Michael*. Kriit, toontrükk. 27,9 x 23. ÜR 1961.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: G: Cesari.

D. XLIX 5; W. 965 49.5.

Miikael, piiblis Iisraeli kaitseingel ja taevaväe juht võitluses Saatanaga. Kristlikus pärimuses austatud kiriku ja sõjavägede kaitsepühakuna.

45. Ristilt võetud Kristus (L. Cigoli j.). *Christus vom Engel gestützt*. Sulg. 12,6 x 7,7. ÜR 1936.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: L: Cardi

D. XLVI 2; W. 965 46.2.

46. Fauni pea (Correggio j.). *Kopf eines jungen Fauns*. Kriit. 28.8 x 23.5. ÜR 1963.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: A: Coregio pinx:

D. XL 6; W. 965 40.6.

47. Põgenemine Egiptusesse (Correggio j.). *Flucht nach Ägypten*. Kriit, toontrükk. Diam. 31,4. ÜR 1965.

All vas.: f: Pilotj del.; par.: A: Coregio pinx:

D. XLII 6; W. 965 42.6.

Juudamaa valitseja Herodes, saanud teada Jeesus Kristuse sünnist, kellest vana ettekuulutuse põhjal pidi saama valitseja, laskis Petlemmas tappa kõik alla kolmeaastased poeglapsed. Ingel ilmutas end unes Joosepile ja käskis tal öösel lahkuda linnast ja põgeneda Egiptusesse.

48. Karjased Jeesus-last kummardamas (P. da Cortona j.). *Anbetung der Hirten*. Kriit, toontrükk. 30,8 x 23,8. ÜR 1962.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: P: da Cortona.

D. XLI 4; W. 965 41.4.

49. **Seisev munk** (D. Crespi j.). *Stehender Mönch*. Kriit, toontrükk. 28,5 x 16,9. ÜR 1966.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: G: Crespi.
II variant. D. XXXV 4; W. 965 35.4.

50. **Poisikese pea** (C. Dolce j.). *Jugendlicher Christuskopf*. Kriit. 31,5 x 24. ÜR 1968.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: C: Dolce.
I variant. D. XXIII 2; W. 965 23.2.

51. **Naise pea** (Domenichino j.). *Kopf der Susanna im Bade*. Kriit. 25,8 x 26,5. ÜR 1971.
All pliiatsiga vas.: Dominiquin [F. Piloty].
I variant. D. VI 6; W. 965 6.6.

52. **Naine lapsega** (Domenichino j.). *Mutter und Kind*. Kriit. 50,7 x 34. ÜR 1970.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: Dominichino.
I variant. D. XXVI 6; W. 965 26.6.

53. **Kristuse taganutmine** (B. Franco j.). *Beweinung Christi*. Kriit, sulg. 30,9 x 44,8. ÜR 1972.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: J: B: Franco.
II variant. D. XXXIV 5; W. 965 34.5.

Kommentaar vt. nr. 41.

54. **Pemale sammuv mees** (G. Gambarini j.). *Ausrufer vor einem Guckkasten*. Kriit, toontrükk. 31,2 x 19,8. ÜR 1978.
All keskel: f: Pilotj del;; vas.: G: Gambarini.
D. XXXV 5; W. 965 35.5.

55. **Isabella d'Este** (Leonardo da Vinci j.). *Mädchen im Profil nach rechts*. Kriit. 25,3 x 18,8. ÜR 2115.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: L: da: Vinci.
I variant. D. XXXI 4; W. 965 31.4.

Isabella d'Este (1474–1539), vanast aadlisoost pärinevaid itaalia renessansi välja-
paistvaid naisi. Oli abielus Mantova hertsogi Francesco Gonzagaga (1484–1519).

56. Mona Lisa (Leonardo da Vinci j.). *Kopf der Mona Lisa*. Kriit. 40,1 x 31,5. ÜR 2117.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: L: da Vinci pinx:

I variant. D. XXXV 6; W. 965 35.6.

Leonardo da Vinci kuulsaim maal "M o n a L i s a" ehk "G i o c o n d a" (1503–05) kujutab Firenze aadliku Francesco del Gioconda noort abikaasat Lisat (sünd. 1479). Teos kuulub Louvre'i muuseumile Pariisis.

57. Kristus risti kandmas (G. Ligozzio j.). *Christus das Kreuz tragend*. Kriit, sulg, toontrükk. 23,6 x 23,9. ÜR 1986.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: Ligozio fecit.; keskel: C

III variant. D. IV 4; W. 965 4.4.

58. Trooniv madonna (G. Ligozzio j.). *Thronende Madonna mit Kind*. Kriit, sulg, toontrükk. 20,6 x 16,7. ÜR 1987.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: Ligozio.

III variant. D. XVIII 4; W. 965 18.4.

59. Kristuse templisse viimine (G. Ligozzio j.). *Darstellung im Tempel*. Sulg, kriit. 17 x 14,2. ÜR 1988.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: Ligozio.

D. XLVIII 4; W. 965 48.4.

60. Püha perekond (A. Meldolla j.). *Die hl. Familie mit dem kleinen Johannes*. Kriit, toontrükk. 25,1 x 19,9. ÜR 2089.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: A: Schiavoni.

D. XLIV 3; W. 965 44.3.

Kommentaar vt. nr. 34.

61. Püha perekond teel Egiptusesse (G. B. Paggi j.). *Flucht nach Ägypten*. Kriit. 25,8 x 19,5. ÜR 2122.

All par.: F: Pilotj del.; vas.: F: Zuchari.

D. XLVI 3; W. 965 46.3.

Kommentaar vt. nr. 47.

62. Püha perekond (Parmigianino j.). *Heilige Familie mit dem jungen Johannes*. Kriit, toontrükk. 24,6 x 18,8. ÜR 2017.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: Parmegin:p:

D. LIX 3; W. 965 59.3.

Kommentaar vt. nr. 34.

63. Apostel Markus (Passignano j.). *Evangelist Marcus*. Kriit, toontrükk. 16,9 x 17,2. ÜR 2020.

All keskel: Pilotj del.; vas.: Passignano.

I variant. D. XXXV 1; W. 965 35.1.

M a r k u s, Jeesus Kristuse jünger, omanimelise evangeeliumi autor. Ristiusu pärimuse Aleksandria esimene piiskop, kes suri märtrina. Veneetsia kaitsepühak, sümboliks lövi.

64. Jutlustaja metsas (Primaticcio j.). *Johannes predigt dem Volk*. Kriit. 20,2 x 30,5. ÜR 2022.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: Primaticcio.

I variant. D. XLVI 4; W. 965 46.4.

65. Maarja pea (Raffaeli j.). *Kopf der Maria*. Kriit. 25,8 x 24,5. ÜR 2068.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: Raphael Urbino. pinxit

I variant. D. V 1; W. 965 5.1.

66. Jeesus-lapse pea (Raffaeli j.). *Kopf des Christus Kindes*. Kriit. 22 x 15,3. ÜR 2066.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: Raphaelo da Urbino pinx:

I variant. D. VI 1; W. 965 6.1.

67. Noore Ristija Johannese pea (Raffaeli j.). *Kopf des jungen Johannes*. Kriit. 22,3 x 24,3. ÜR 2067.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: Raphael inv. et pin:

I a variant. D. VI 2; W. 965 6.2.

R i s t i j a J o h a n n e s, Jeesus Kristuse kaasaegne prohvet, kes siirdus kõrbesse patte kahetsema ja paganaid ristima. Herodes laskis ta vangistada ja hukata (vt. nr. 101). Sümboliks lambatall.

68. Püha Anna pea (Raffaeli j.). *Kopf der Anna*. Kriit. 28,5 x 22,5. ÜR 2035.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: Raph: da Urbino pinx:

D. VII 1; W. 965 7.1.

P ü h a A n n a, neitsi Maarja ema, peetakse lesknaiste kaitsepühakuks.

Nr. 65–68 on detailid nn. Canigiani altarist, vt. ka nr. 79.

1506. a. maalis Raffaell Firenzes Domenico Canigianile altari püha perekonnaga. 1691. a. Firenze hertsogi Cosimo III tütre Maria Anna Louisa abiellumisel Pfalzi kuurvürst Johann Wilhelmiga tuli altar kaasavarana Düsseldorfis galeriisse ja sealt hiljem Müncheni Pinakoteeki.

69. Raffaeli autoportree. *Selbstbildnis Raffaels*. Kriit, toontrükk. 37,1 x 31,2. ÜR 2049.
All par.: Pilotij del.; vas.: Raphael pinx.; keskel: Raphael Sanctius Urbin.
I variant. D. IX 1; W. 965 9.1.

70. Perugino ja Raffael maalist "Ateena kool" (Raffaeli j.). *Zwei Männerköpfe*. Kriit, toontrükk. 34,7 x 32. ÜR 2061.
All vas.: Raphael Sanzia.; par.: Peter Vannucci und sein Schüller. [F. Piloty].
II variant. D. XV 6; W. 965 15.6.

71. Pilvel istuv figuur (Raffaeli j.) *Gottvater, ganze Figur nach rechts auf Wolken schreitend*. Kriit. 17,4 x 12,9. ÜR 2055.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: Raphael.
II variant. D. XVIII 1; W. 965 18.1.

72. Mooses ja Aaron (Raffaeli j.). *Moses und Aron*. Kriit. 17,8 x 12,6. ÜR 2053.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: Raphael.
I variant. D. XIX 2; W. 965 19.2.

M o o s e s, iisraellaste legendaarne juht, seadusandja ja prohvet, kes viis orjastatud iisraeli hõimud Egiptusest välja ning juhtis läbi kõrbe Kaananimaale. A a r o n, Moosese vanem vend ja abiline, traditsiooni järgi juutide esimene ülempreester.

73. Neli leinavat naist (Raffaeli j.). *Vier kniende Figuren*. Kriit, sulg, toontrükk. 13,1 x 17,4. ÜR 2051.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: Raphael.
I variant. D. XX 1; W. 965 20.1.

74. Kaks jooksvat naist (Raffaeli j.). *Zwei Fliehende*. Kriit. 17,6 x 13,1. ÜR 2056.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: Raphael.
II variant. D. XXII 1; W. 965 22.1.

75. Istuv naisfiguur (Raffaeli j.). *Schlafende Frau*. Kriit, toontrükk. 13,1 x 18,2. ÜR 2062.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: Raphael.
II variant. D. XXVIII 1; W. 965 28.1.

76. Istuv naisfiguur (Raffaeli j.). *Kauernde*. Kriit. 12,1 x 18,3. ÜR 2052.
All par.: f: Pilotij del;; vas.: Raphael.
I variant. D. XXIX 2; W. 965 29.2.

77. Seisev ja põlvitav naisfiguur (Raffaeli j.). *Übergabe der Kopfplast.*
Kriit. toontrükk. 17,5 x 13. ÜR 2054.
All par.: f: Pilotij del;; vas.: Raphael.
I variant. D. XXX 2; W. 965 30.2.

78. Hauast väljaastuv Kristus (Raffaeli j.). *Der auferstehende Christus.*
Kriit. 18,9 x 12,4. ÜR 2046.
All par.: f: Pilotij del;; vas.: Raphael.
II variant. D. XXXII 2; W. 965 32.2.

79. Püha Joosep (Raffaeli j.). *Joseph*. Kriit. 35 x 31,5. ÜR 2070.
All par.: f: Pilotij del;; vas.: Raphael pinx:
D. XXXIII 6; W. 965 33.6.

Püha J o o s e p, Uue Testamendi järgi neitsi Maarja elatanud abikaasa, Jeesus Kris-
tuse maine kasuisa, ametilt puusepp. Katoliku kiriku pühak, puuseppade kaitsja.

Detail nn. Canigiani altariist, vt. ka nr. 65–68.

80. Piiskopi pea (Raffaeli j.). *Bischofskopf*. Kriit. 29,2 x 17,8. ÜR 2064.
All par.: f: Pilotij del;; vas.: Raphael p:
D. XXXV 3; W. 965 35.3.

81. Söduri pea (Raffaeli j.). *Kopf eines Kardinals*. Kriit. 23,4 x 28.
ÜR 2065.
All par.: f: Pilotij del;; vas.: Raphael p:
D. XXXVI 5; W. 965 36.5.

82. Johannese pea (Raffaeli j.). *Kopf des Johannes*. Kriit. 25,1 x 25,8.
ÜR 2032.
All par.: f: Pilotij del;; vas.: Raphael pinx:
D. XXXVII 4; W. 965 37.4.

83. Mehe pea (Raffaeli j.). *Kopf eines bärtigen Mannes*. Kriit. 22,6 x 22.
ÜR 2034. Repr. nr. 4.
All par.: f: Pilotij del;; vas.: Raphael pinx:
D. XXXVIII 5; W. 965 38.5.

84. Naise pea (Raffaeli j.). *Kopf eines trauenden Mädchen*. Kriit.
21 x 20,5. ÜR 2041.
All par.: f: Pilotij del;; vas.: Raphael pinx:
D. XXXIX 5; W. 965 39.5.

85. Kristuse pea (Raffaeli j.). *Kopf des toten Christus*. Kriit. 22 x 24. ÜR 2033.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: Raphael pinx;
D. XLIII 6; W. 965 43.6.

Nr. 82–85 detailid maalist "Kristuse haudapanek".

86. Seisev naisfiguur (Raffaeli j.). *Rückansicht eines reichdrapierten Kleides*. Kriit. 20 x 11. ÜR 2048.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: Raphael.
D. XLVIII 2; W. 965 48.2.

87. Peetrus annab välja esimese piiskopkonna (Raffaeli koolkonna j.). *Petrus verleiht das erste Bistum*. Kriit. 29,2 x 37,8. ÜR 2063.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: Raphael.
D. L 5; W. 965 50.5.

P e e t r u s, Jeesuse esimene jänger, oli varem kalur Kapernaumas. Kristliku pärimuse järgi tegutses ta Jeruusalemma, hiljem Rooma koguduses. Katoliku kirik peab Peetrust esimeseks Rooma piiskopiks, katoliku kiriku rajajaks ja Kristuse asemikuks maa peal ning paavsti tema järglaseks.

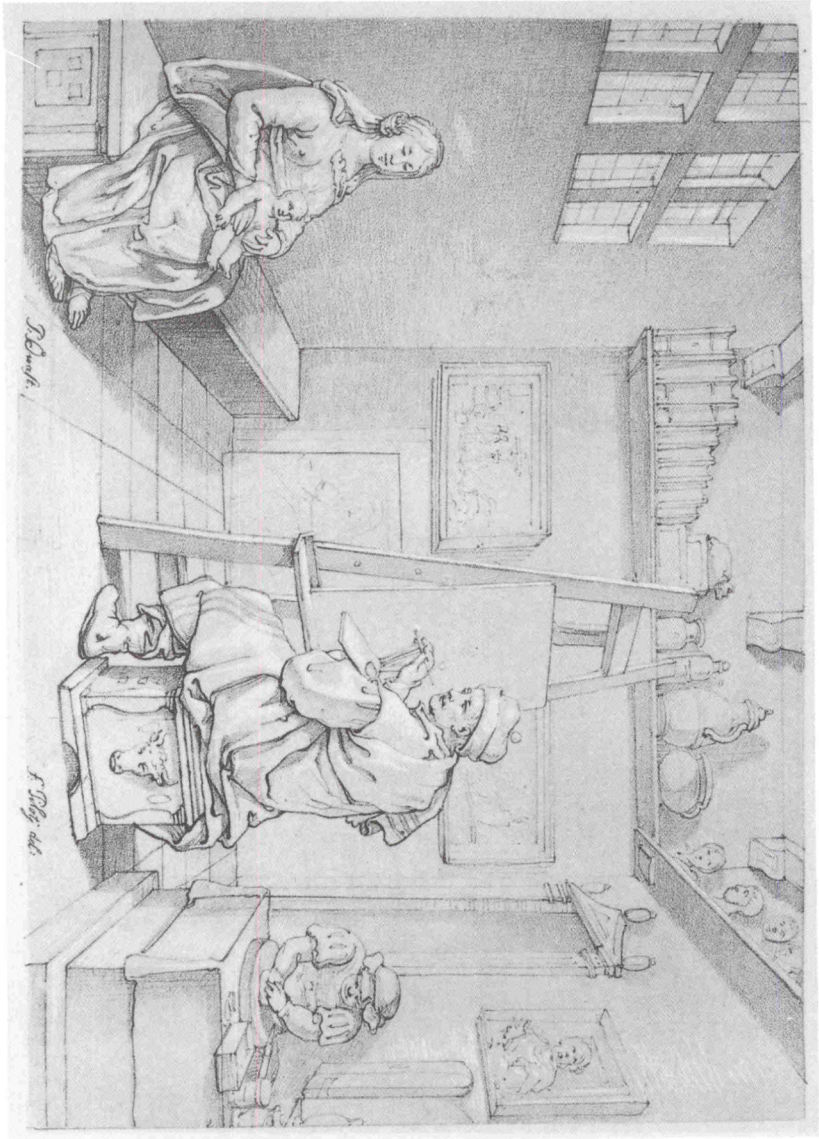
88. Mars ja Venus (B. Ramenghi j.). *Mars und Venus*. Kriit, toontrükk. 41,3 x 31,7. ÜR 2079.
All vas.: Romano [F. Piloty].
D. XIX 6; W. 965 19.6.

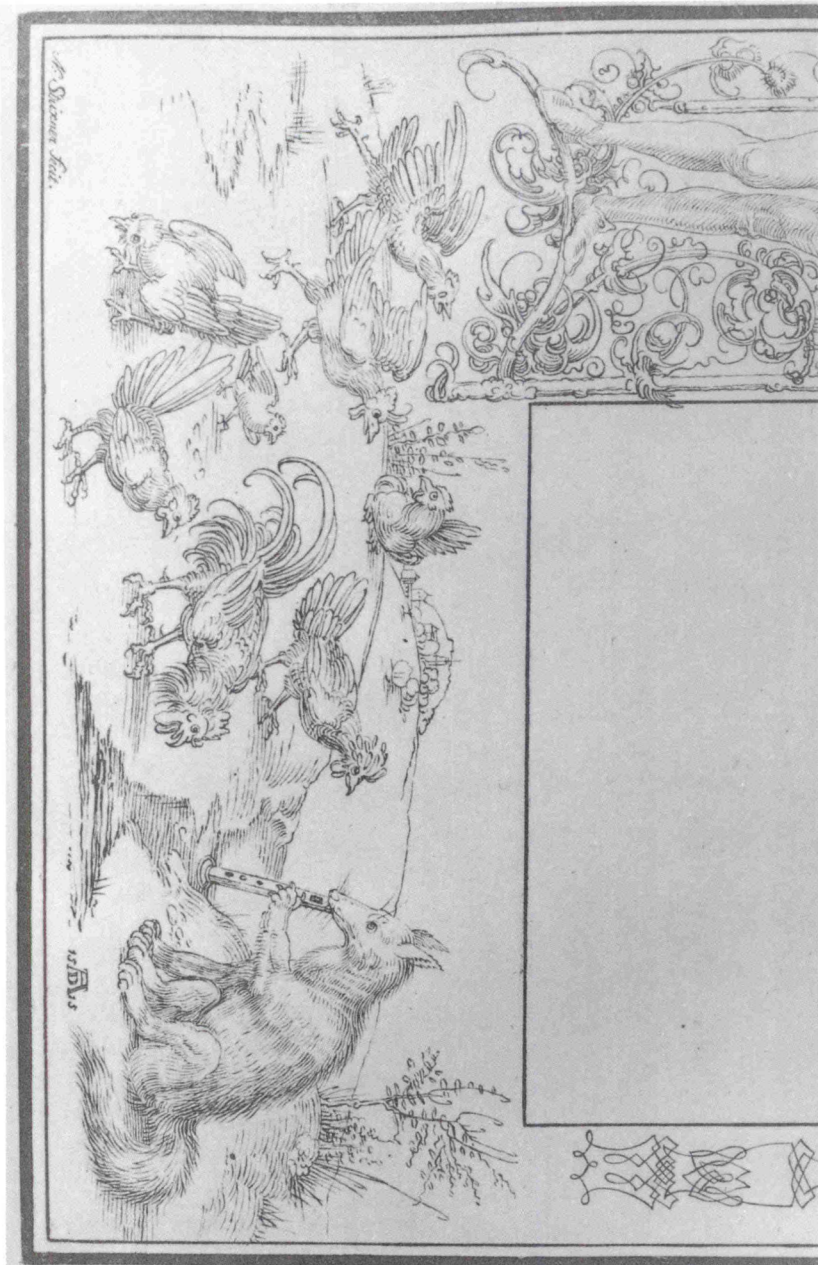
M a r s (kreeka mütoloogias Ares — Zeusi ja Hera poeg), sõjajumal, keda V e - n u s e (vt. nr. 25) abikaasa Hephaistos süüdistas abielurikkumises ja viis patustajad olümplaste kohtu ette.

89. Ingli pea. Detail maalist "Maarja taevaminek" (G. Reni j.). *Kopf des linken Engels aus der Himmelfahrt Maria*. Kriit. 42,9 x 31. ÜR 2074.
All par.: f: Pilotj delin; vas.: guido Reni pinx
I b variant. D. V 6; W. 965 5.6.

90. Kristus okaskrooniga (G. Reni j.). *Kristus mit der Dornenkrone*. Kriit. 14,6 x 10,3. ÜR 2075.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: Guido Reni.
II variant. D. XV 2; W. 965 15.2.

91. Püha Franciscus (G. Reni j.). *Kopf des hl. Bruno*. Kriit, toontrükk. 39,1 x 26,3. ÜR 2073.

All par.: f: Pilotij del.; vas.: Guido Ren:

I variant. D. XX 6; W. 965 20.6.

Püha Franciscus Assisist, õieti Giovanni Francesco Bernardone (1181/82-1226), kerjasmunkade liikumise algataja. 1228 kanoniseeriti katoliku usu pühakuks.

92. Maarja pea. Detail maalist "Maarja taevaminek" (G. Reni j.). *Kopf der Maria aus der Himmelfahrt Maria*. Kriit, toontrükk. 35,6 x 27,9. ÜR 2072.

All par.: f: Pilotij del.; vas.: Guido R:

I variant. D. XXII 4; W. 965 22.4.

93. Kannatav Kristus (G. Reni j.). *Christus als Schmerzensmann*. Kriit, toontrükk. 41,8 x 33,4. ÜR 2071.

All par.: f: Pilotij del.; vas.: Guido R:

D. XXVII 4; W. 965 27.4.

94. Palvetav munk (G. Reni j.). *Mönch*. Kriit, toontrükk. 42,5 x 28,8. ÜR 2134.

All par.: F. Pilotij del.; vas.: N: Pousin.

D. XXVIII 6; W. 965 28.6.

95. Juudit (G. F. Romanelli j.). *Judith*. Kriit, toontrükk. 10,5 x 14,1. ÜR 2078.

All par.: f: Pilotij del.; vas.: Romanelli.

D. XLV 2; W. 965 45.2.

J u u d i t, Vana Testamendi järgi kaunis juuditar, kes võrgutas assüürlaste väejuhi Olovernese ja lõi tal pea mõõgaga maha, vabastades nii oma kodulinna assüürlaste piiramisrõngast.

96. Nooruki pea (G. Romano j.). *Jünglingskopf*. Kriit. 45,5 x 37,5. ÜR 2080.

All par.: f: Pilotij del.; vas.: J: Romano

D. XXII 6; W. 965 22.6.

97. Naispühak (G. B. Salvi j.). *Kopf einer Heiligen*. Kriit, toontrükk. 17,4 x 13,1. ÜR 2101.

All vas.: Sasoferata. [F. Pilotij].

II variant. D. XVII 4; W. 965 17.4.

98. Trooniv Maarja (G. Salviati j.). *Verhüllte weibliche Gestalt im Tempel*. Sulg, toontrükk. 20,5 x 20,6. ÜR 2093.

All par.: f Pilotij fecit; vas.: Salviati

II variant. D. III 6; W. 965 3.6.

99. Seisev meesfiguur (A. del Sarto j.). *Studie zu einem Apostel*. Kriit. 17,8 x 11,6. ÜR 2099.

All par.: f: Pilotij del;; vas.: Andrea del Sarto
II variant. D. XXI 1; W. 965 21.1.

100. Maarja ja Elisabet (A. del Sarto j.). *Gruppe der Heimsuchung*. Kriit. toontrükk. 30 x 34,4. ÜR 2098.

All par.: f: Pilotij del;; vas.: A: del Sarto pinx:
II variant. D. XXVIII 5; W. 965 28.5.

Elisabet, Uue Testamendi järgi preester Zahhariase abikaasa, Ristija Johannese ema (vt. nr. 67). Enne Elisabeti sünnitust tuli talle külla Maarja, kes oli ise rase, ja viibis tema juures kolm kuud.

101. Herodese pidusöök (A. del Sarto j.). *Gastmahl des Herodes*. Kriit. toontrükk. 28,5 x 33,2. ÜR 2096.

All par.: f: Pilotij del;; vas.: A: del Sarto pinx:
D. XXXII 5; W. 965 32.5.

Herodes Antipas (u.22 e.m.a.–39 m.a.j.), Galilea ja Perea tetrarh, keda abikaasa Herodias oma tütre Salome tantsuga meelitades õhutas hukkama Ristija Johannest.

102. Ristija Johannes (C. dello Scalzo j.). *Johannes der Täufer predigt*. Kriit. 29,9 x 34,2. ÜR 2100.

All par.: f: Pilotij del;; vas.: And: del: Sarto.
I variant. D. XXVI 5; W. 965 26.5.

Kommentaar vt. nr. 67.

103. Ristija Johannese sündimine (C. dello Scalzo j.). *Namensgebung Johannes des Täufers*. Kriit. sulg. toontrükk. 23,8 x 38,7. ÜR 2097.

All par.: f: Pilotij del;; vas.: A: del: Sarto.
D. XXIX 6; W. 965 29.6.

104. Püha perekond teel Egiptusesse (G. G. Sole j.). *Maria und Joseph auf der Flucht*. Kriit. 31 x 21,3. ÜR 2102.

All par.: f: Pilotij del;; vas.: I: del Sole.
D. XXXIV 3; W. 965 34.3.

Kommentaar vt. nr. 47.

105. Palvetav mees (J. Stella j.). *Kniender Hirte*. Kriit. 30,2 x 20,8. ÜR 2103.

All par.: f: Pilotij del;; vas.: I: Stella.
D. L 4; W. 965 50.4.

106. Kaks võitlevat meest (A. Tempesta j.). *Zwei kämpfende Männer*. Kriit. sulg. 9,2 x 16,5. ÜR 2105.

All par.: f: Pilotij del;; vas.: Tempesta.
D.: XLVIII 1; W. 965 48.1.

107. Trooniv madonna (P. Tibaldi j.). *Thronende Maria*. Kriit, toontrükk. 25,3 x 20. ÜR 2029.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: Polidoro.
D. XLV 4; W. 965 45.4.

108. Jupiter ja Antiope (Tiziani j.). *Jupiter et Antiope*. Kriit. 48,9 x 38,5. ÜR 2106.
All par.: f: Pilotj del; vas.: Titian pinx; keskel: Jupiter et Antiope.
II variant. D. XXV 6; W. 965 25.6.

Antiope, Teeba printsess, kes sünnitas peajumal Zeusile (rooma mütoloogias Jupiter) kaks poega Zethose ja Amphioni.

109. Munk palvetamas (tundmatu kunstniku j.). *Kniender Mönch*. Kriit, toontrükk. 33,8 x 21,5. ÜR 2137.
All par.: f: Pilotj del; vas.: N: pousin del:
II variant. D. XVI 5; W. 965 16.5.

110. Maastik puu all seisva naisega (tundmatu kunstniku j.). *Frau auf dem Weg zur Stadt*. Kriit. 32,6 x 23,1. ÜR 1957.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: L: Carrache.
D. XXXIV 4; W. 965 34.4.

111. Võitlevad sõdurid (F. Vacca j.). *Kämpfende zu Fuß und zu Pferde*. Kriit, sulg. 19,2 x 27,6. ÜR 2108.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: Fl: Vacha.
D. XLIX 4; W. 965 49.4.

112. Seisev naine lapsega (F. Vanni j.). *Frau mit Kopftuch nach halblinks und Kind auf den Schultern*. Kriit. 23 x 13,6. ÜR 2110.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: F: Vanni da Siena.
III variant. D. XIII 2; W. 965 13.2.

113. Maarja Jeesus-lapse ja Johannesega (P. Veronese j.). *Maria mit dem Kind und dem kleinen Johannes*. Kriit, toontrükk. 22,8 x 17,7. ÜR 2114.
All par.: F: Pilotj del;; vas.: A:Veronese p:
I variant. D. LVIII 6; W. 965 58.6.

114. Ristija Johannes lapsena (P. Veronese koopia j.). *Johannes der Täufer als Kind*. Kriit, toontrükk. 44,2 x 27. ÜR 2113.
All par.: f: Pilotj del;; vas.: P: Veronese pinx:
D. XXXVIII 6; W. 965 38.6.

Madalmaade meistrite teosed

115. Püha Maarja Magdaleena (H. met de Blesi j.). *Die hl. Magdalena*. Kriit, toontrükk. 42,4 x 32,9. ÜR 2139. Repr. kaanel.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: Heinrich van Bles pinxit:

I variant. D. XXXII 6; W. 965 32.6.

Püha Maarja Magdaleena, Jeesus Kristuse ustavamaid naisjüngreid, kellest Kristus ajas välja kurja vaimu. Hiljem peetud katoliku usu pühakuks, pattukahetsevate naiste kaitsjaks.

116. Kristus ja abielu rikkunud naine (P. Brueghel vanema koopia j.). *Christus und die Ehebrecherin*. Kriit, toontrükk. 24 x 36,2. ÜR 2168.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: Jean Breughel pinxit:

D. XXXI 5; W. 965 31.5.

117. Maarja ristilt võetud Kristusega (W. Key j.). *Kopf von Maria und Christus aus der Beweinung*. Kriit. 38 x 34. ÜR 2118.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: D: di Voltera.

II variant. D. VII 6; W. 965 7.6.

118. Mehe pea (tundmatu kunstniku j.). *Männlicher Kopf*. Sulg. 15,6 x 11,4. ÜR 2236.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: Holbein.

I variant. D. VIII 5; W. 965 8.5.

119. Püha Sebastiani martüürlum (tundmatu kunstniku j.). *Märtyrer mit Armen und Füßen an einen Baum gefesselt*. Kriit, toontrükk. 30,2 x 19,4. ÜR 2007.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: M. Angelo.

D. XXXIII 3; W. 965 33.3.

Püha Sebastian, Rooma sõdur-märter, kes puutüvele seotult surmati nooltega. Vibuküttide patroon, kaitsepühak katku vastu.

120. Pattulangemine (tundmatu kunstniku j.). *Adam und Eva*. Kriit. 20,2 x 24,4. ÜR 2180.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: f: Floris.

D. LVII 6; W. 965 57.6.

121. Kaks karjust (M. de Vosi j.). *An der Tränke. Die beiden Hirten*. Kriit. 13,5 x 17,3. ÜR 2211.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: M: de Vos.

D. LV 1; W. 965 55.1.

Flaami meistrite teosed

122. Kaardimängijad (P. van Bloemeni j.). *Am Boden sitzender Kartenspieler*. Kriit. 20,4 x 20,2. ÜR 2146.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: P. van Bloemen.

D. LIV 2; W. 965 54.2.

123. Kolm purjutavat talupoega (A. Brouweri j.). *Drei zechende Bauern*. Kriit. 18 x 21. ÜR 2165. Repr. nr. 3.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: A. Brouwer p.

D. XLIV 2; W. 965 44.2.

124. Aeolus tuuli vangistamas (A. van Diepenbecki j.). *Äolus die Winde einschleßend*. Kriit. 23,3 x 18,1. ÜR 2172.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: Diepenbeck.

D. XXXVII 3; W. 965 37.3.

Aeolus (kreeka mütooloogias Aiolos), tuultejumal, kes elas legendaarsel Aioolia saarel.

125. Alpheus ja Arethusa (A. van Diepenbecki j.). *Alphäus und Arethusa*. Kriit. 22,1 x 17,3. ÜR 2171.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: Diepenbeck.

D. XXXVIII 2; W. 965 38.2.

Alpheus (kreeka Alpheios), jõejumal, kes jälitas noort kütitari **Arethusa**t. Tema päästmiseks muutis jahijumalanna Diana neiu allikaks.

126. Krahv Tilly (A. van Dycki j.). *General Tilly*. Kriit, sulg, toonrükk. 23,2 x 19,4. ÜR 2177.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: A. van Dijck.; küljel par.: Tilli

I variant. D. XIX 5; W. 965 19.5.

Johann Tserclaes von Tilly (1559–1632), Saksa väepealik kolmekümneaastases sõjas.

127. Caesar Alexander Scaglia (A. van Dycki j.). *Bildnis C. A. Scaglia*. Kriit, sulg, toonrükk. 24,9 x 19,9. ÜR 2179. Repr. nr. 5.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: Ant: van Dijck.; küljel par.: C A SCAGLIA

II variant. D. XXI 2; W. 965 21.2.

Caesar Alexander Scaglia (surn. 1641), Savoia minister, saadik Hollandis ja Prantsusmaal, kunstiharrastaja.

128. Kristuse taganutmine (A. van Dycki j.). *Beweinung Christi*. Kriit, toonrükk. 32,1 x 44,5. ÜR 2176.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: A. van Dijck pinx:

II variant. D. LI 6; W. 965 51.6.

Kommentaar vt. nr. 41.

129. Pfalz-Neuburgi krahv Wolfgang Wilhelm (1578–1653) (A. van Dycki j.). *Herzog Wolfgang Wilhelm von Pfalz-Neuburg*. Kriit, toontrükk. 42,6 x 30,6. ÜR 2175.

All par.: F: Pilotj del.; vas.: A: v: Dijck pinx:

D. LII 6; W. 965 52.6. Drug. 23386.

130. Susanna (A. van Dycki j.). *Susanna und die beiden Alten*. Kriit. 19,6 x 15,4. ÜR 2178.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: A: v: Dijck.

D. LVI 5; W. 965 56.5.

Susanna, Vanas Testamendis vaga juudi naine, keda alusetult süüdistati abielurikkumises.

131. Kristus jüngrite jalgu pesemas (P. de Jode j.). *Christus wäscht den Jüngern die Füße*. Kriit. 17,6 x 12,7. ÜR 2181.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: P: de Jode.

D. LV 5; W. 965 55.5.

Viimase õhtusöömaaja järel pesi Kristus oma jüngrite jalgu, millega vihjas valmisolekule ka kõige madalamaks teenimiseks kuni eneseohverdamiseni.

132. Hukkamõistetud. Detail maalist "Viimne kohtupäev" (P. P. Rubensi j.). *Die Verdammten*. Kriit, toontrükk. 37,2 x 46,8. ÜR 2206.

All par.: f. Pilotj del; vas.: Rubens

D. XVII 6; W. 965 17.6.

133. Decius pühendab end surmale (P. P. Rubensi koolkonna j.). *Dezius Weihe zum Tode*. Kriit, toontrükk. 46,6 x 40,2. ÜR 2207.

Sigantuur puudub. [F. Piloty]. Lehel all vas. (pliiatsiga): Rubens.

D. LVI 6; W. 965 56.6.

Publius Decius Mus, konsul Rooma vabariigi varasest ajajärgust, kes ohverdas end 295 e.m.a. Sentiumi lahingus, et saavutada sellega roomlaste võitu.

Hollandi meistrite teosed

134. Perseus ja Andromeda (A. Bloemaerti j.). *Andromeda*. Kriit, toontrükk. 15,8 x 20,8. ÜR 2142.

All par.: F: Pilotj del; vas.: Bloemart.

II varaint. D. XLI 2; W. 965 41.2.

Andromeda, kreeka mütoloogias Etioopia kuningapaari Kepheuse ja Kassiopeia tütar. Ema kiitlemise tõttu, kes pidas end ilusamaks nereiididest, aheldas merejumal Nereus Andromeda kalju külge ja määras ohvriks merekoletisele. Perseus tappis koletise ja päästis neu.

135. Kaks figuuri kolde ees (A. Bloemaerti j.). *Altes Paar am Kaminfeuer*. Kriit, toontrükk. 15,5 x 19,5. ÜR 2143.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Bloemart.
D. XLII 3; W. 965 42.3.

136. Karjased Jeesus-last kummardamas (A. Bloemaerti j.). *Anbetung des Kindes*. Kriit, sulg, toontrükk. 15,6 x 20,6. ÜR 2144.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Bloemart.
D. XLIII 4; W. 965 43.4.

137. Pomona ja Vertumnus (A. Bloemaerti j.). *Vertumnus und Pomona*. Kriit, toontrükk. 15,4 x 15,2. ÜR 2141.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Bloemart.
D. LV 3; W. 965 55.3.

Pomona, rooma viljapuid ja aedu kaitsev jumalanna. Vertumnus, rooma muutuva aasta jumal, kes taotles Pomona armastust.

138. Ketraja (L. Brameri j.). *Mann mit Mausefalle erschrickt Frauen an einer Haspel*. Kriit, toontrükk. 14 x 11,6. ÜR 2156.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: L: Bramer.
D. XLVII 2; W. 965 47.2.

139. Ihnur avatud kirstu ees (L. Brameri j.). *Mann vor einer Truhe*. Kriit, toontrükk. 14,1 x 12. ÜR 2164.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: L: Bramer.
D. XLIX 2; W. 965 49.2.

140. Talupoisi ristimine (L. Brameri j.). *Ermahnung eines Bauernknaben*. Kriit, toontrükk. 14,5 x 11,7. ÜR 2157.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: L: Bramer.
D. LI 2; W. 965 51.2.

141. Seltskond torupillimängijaga (L. Brameri j.). *Dudelsack-Bläser und tanzendes Paar*. Kriit, toontrükk. 15 x 11,6. ÜR 2149.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: L: Bramer.
D. LII 1; W. 965 52.1.

142. Armulaua andmine (L. Brameri j.). *Spendung der Kommunion an einen liegenden nackten Mann*. Kriit, toontrükk. 15,3 x 11,5. ÜR 2152.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: L: Bramer.
D. LIV 1; W. 965 54.1.

143. Kolm meest (L. Brameri j.). *Drei Männer tragen einen Alten*. Kriit, toontrükk. 14,9 x 11,4. ÜR 2147.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: L: Bramer.
D. LV 2; W. 965 55.2.

144. Mungad (L. Brameri j.). *Fünf Mönche*. Kriit, toontrükk. 14,5 x 11,2. ÜR 2153.

All par.: f: Pilotj del;; vas.: L: Brameri.
D. LVI 2; W. 965 56.2.

145. Kaklevad sõdurid (L. Brameri j.). *Edelmann schützt zwei Frauen*. Kriit, toontrükk. 15,2 x 12. ÜR 2148.

All par.: f: Pilotj del;; vas.: L: Brameri.
I variant. D. LVII 2; W. 965 57.2.

146. Võitlevad mehed (L. Brameri j.). *Ein Koffer stürzt auf einen jungen Mann*. Kriit, toontrükk. 14,7 x 11,5. ÜR 2150.

All par.: f: Pilotj del;; vas.: L: Brameri.
I variant. D. LVIII 3; W. 965 58.2.

147. Preester haigevoodi juures (L. Brameri j.). *Priester bei einem Kranken*. Kriit, toontrükk. 14,5 x 11,1. ÜR 2154.

All par.: f: Pilotj d;; vas.: Brameri.
D. LIX 2; W. 965 59.2.

148. Kaks arreteeritud linnavahtidega (L. Brameri j.). *Zwei Gefangene und drei Schergen*. Kriit, toontrükk. 14,8 x 11,1. ÜR 2151.

All par.: f: Pilotj del;; vas.: L: Brameri.
D. LX 2; W. 965 60.2.

Nr. 138.–148. L. Brameri illustratsioonid ühele hispaania kelmiromaani, mille peakangelaseks oli Lazarillo de Tormès. Pildimaterjal jäi kasutamata, sest ei leidunud neist huvitatud kirjastajat.

149. Seisev mees (J. le Ducqi j.). *Junger Edelmann*. Kriit. 27,7 x 17,6. ÜR 2174.

All par.: f: Pilotj del;; vas.: Le Duc.
D. XXXIX 4; W. 965 39.4.

150. Seisev mees (J. le Ducqi j.). *Stehender Mann in spanischer Tracht*. 27,8 x 17,8. ÜR 2173.

All par.: f: Pilotj del;; vas.: Le Duc.
I variant. D. XLI 3; W. 965 41.3.

151. Armunud paar (B. Fabritiuse j.). *Liebespaar in einem Innenraum*. Kriit, toontrükk. 15,5 x 22,2. ÜR 2200.

All par.: f: Pilotj del;; vas.: Rembrandt
D. LIV 3; W. 965 54.3.

152. Kõrtsistseen nelja talupojaga (E. van Heemskercki j.). *Vier Bauern*. Kriit. 23 x 17,4. ÜR 2166.

All par.: f: Pilotj del;; vas.: A: Brauwer.
D. XLIII 2; W. 965 43.2.

153. Hollandi rannamaastik (P. de Molijni j.). *Holländischer Strand*. Kriit. 13,2 x 29,1. ÜR 2190.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: P: Molijn.
D. LX 5; W. 965 60.5.

154. Püha Luukas madonnat maalimas (tundmatu kunstniku j.). *Der hl. Lukas malt die Madonna*. Kriit, toontrükk. 18 x 25,4. ÜR 2197. Repr. nr. 6.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: P: Quast.
D. LI 4; W. 965 51.4.

Püha Luukas, Uue Testamendi järgi apostel Pauluse kaaslane, elukutselt arst, kirjutas Luuka evangeeliumi. Legendi põhjal olevat maalinud Maarjat lapsega süles. Maalijate kaitsepühak ja Luuka gildi patroon.

155. Diana ja Kallisto (A. van der Werffi j.). *Diana und Callisto*. Kriit, toontrükk. 46,9 x 38,6. ÜR 2208.
All par.: f: Pilotj delin.; vas.: A: Van der Werf pinx:
D. XLI 6; W. 965 41.6.

Jahijumalanna Diana (kreeka Artemis) kaaslaseks oli Arkaadia kuninga Lykaoni tütar Kallisto, kelle Zeus võrgutas. Kui sündis Kallisto poeg Arkas, muutis armukade Hera Kallisto karuks. Hiljem viidi Kallisto taevavõlvile Suure Karu (Suure Vankri), tema poeg Arkas aga Väikese Karu tähtkujuna.

Prantsuse meistrite teosed

156. Kristus kõrbes (E. Lesueuri j.). *Christus wird von Engeln bedient*. Kriit, toontrükk. 24,3 x 39,1. ÜR 2135.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Le Sueur pinx:
I variant. D. XXIX 5; W. 965 29.5.

157. Nooruki rindfiguur (N. Poussini j.). *Johannes aus der Beweinung Christi*. Kriit. 21,3 x 15,2. ÜR 2136.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: N: Pousin.
II variant. D. XX 2; W. 965 20.2.

158. Kristuse taganutmine (N. Poussini j.). *Beweinung Christi*. Kriit, toontrükk. 43 x 35,8. ÜR 2133.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: N: Pousin pinx:
D. XXX 6; W. 965 30.6.

Kommentaar vt. nr. 41.

159. Södur naiste ees (N. Poussini j.). *Venus läßt Aeneus Waffen reichen*. Kriit, toontrükk. 19,5 x 22,1. ÜR 2138.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: N: Poussin.
D. LII 2; W. 965 52.2.

160. Ohverdamine (N. Poussini j.). *Opferszene*. Kriit. 17,4 x 26,3. ÜR 2131.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: N: Pousin.
D. LIV 5; W. 965 54.5.

161. Aadama loomine (N. Poussini j.). *Die Erschaffung Adams*. Kriit, sulg. 12,8 x 19,4. ÜR 2130.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: N: Pousin:
D. LV 4; W. 965 55.4.

162. Fontaään nümfi ja putodega (N. Poussini j.). *Venus am Brunnen*. Kriit. 20,7 x 23,4. ÜR 2132.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: N: Pousin.
D. LVIII 4; W. 965 58.4.

Saksa meistrite teosed

163. Püha Jüri (L. Cranach vanema j.). *Hl. Georg in der Rüstung*. Kriit, toontrükk. 49,5 x 33,7. ÜR 2218.

All par.: f. Pilotj del.; vas.: L:Granach pinx:
D. XLVI 6; W. 965 46.6.

Püha Jüri (Georg), pärimuse järgi 303. a. märtrina surnud Rooma sõdur. Legendi põhjal oli ta tapnud lohemao ja päästnud printsess Margarethe. Rüütlite kaitsepühak, sümboliks valge lipp punase ristiga.

164. Albrecht Düreri autoportree. Selbstbildnis Dürer. Kriit, toontrükk. 46,7 x 38,5. ÜR 2228.

All par.: Pilotj del.; vas.: Alb: Dürer pinx.; keskel: Albertus Durerus Noricus.
II variant. D. X 1; W. 965 10.1.

165. Noormehe pea. Detail maalist "Kristuse taganutmine" (A. Düreri j.). *Lockiger Jüngling*. Kriit. 20 x 20. ÜR 2265.

All vas.: Martin Schoen [F. Piloty].
I variant. D. XII 6; W. 965 12.6.

166. Naise pea (A. Düreri j.). *Verrückte Frau*. Kriit. 17,5 x 11,7. ÜR 2222.

All keskel: AD [peegelpildis. F. Piloty].
I variant. D. XIII 1; W. 965 13.1.

167. Madonna pea (A. Düreri j.). *Madonnenkopf*. Kriit. 21,7 x 16,5. ÜR 2221.

All keskel: AD [peegelpildis. F. Piloty].
II variant. D. XVI 1; W. 965 16.1.

168. Evangelist Johannes pea (A. Düreri j.). *Kopf zum hl. Johannes Ev.* Kriit. 18,2 x 12,9. ÜR 2219.
All par.: f: Pilotij del.; keskel: AD
D. XIX 1; W. 965 19.1.

Evangelist Johannes, Jeesus Kristuse noorim jünger, peetud Johannese evangeeliumi, kolme kirja ja ilmutusraamatu autoriks. Sümboliks kotkas.

169. Pölvitav naine (O. Elliger noorema j.). *Flora. Eine kniende junge Frau.* Kriit. 19,3 x 10,3. ÜR 2231.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: O: Elliger.
D. LVIII 1; W. 965 58.1.

170. Püha Elisabeth. Detail Sebastiani altarist (H. Holbein vanema j.). *Brustbild der Heiligen Elisabeth.* Kriit. 28 x 18,6. ÜR 2237.
All par.: Pilotij fecit; vas.: Martin Schön pinx [tindiga läbi tõmmatud ja parandatud "Holbein"].
D. XI 4; W. 965 11.4.

Püha Elisabeth (1207–31), Ungari kuninga Andreas II tütar, Tüüringi maakrahvi abikaasa. Andus vagadusele ja heategevusele. Frantsiskaanlaste ordu esimene nais-tertsiaar. 1235 kuulutati katoliku kiriku pühakuks.

171. H. Lautensack (H. Holbein noorema j.). *Brustbild H. Lautensacks.* Kriit. 36 x 27,9. ÜR 2241.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: H: Holbein p: ülal vas.: H. LATENSACK.
I variant. D. XLVIII 5; W. 965 48.5.

172. Mehe rindportree (D. Preissleri j.). *Männliches Brustbild mit Mühlssteinkragen.* Kriit. 14,4 x 12. ÜR 2248.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: D: Preissler.
D. XLIX 1; W. 965 49.1.

173. Mehe rindportree (D. Preissleri j.). *Brustbild eines Mannes.* Kriit. 12,6 x 10,2. ÜR 2249.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: D: Preissler.
D. LI 1; W. 965 51.1.

174. Metssiga (J. E. Ridingeri j.). *Wildschwein in der Dornenranke.* Kriit. toontrükk. 29,1 x 27,7. ÜR 2252.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: Ridinger.
D. LIX 5; W. 965 59.5.

175. Istuv mees (J. H. Roos'i j.). *Sitzender Mann im Mantel.* Kriit. 20,2 x 16,8. ÜR 2253.
All par.: f: Pilotij del.; vas.: H: Roos.
D. LII 5; W. 965 52.5.

- 176. Magav Venus** (H. Rottenhammeri j.). *Traum der Venus*. Kriit. 11,9 x 16,6. ÜR 2254.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Rottenhamer pinxt.
II variant. D. XXX 1; W. 965 30.1.
- 177. Trooniv Madonna** (H. Rottenhammeri j.). *Thronende Madonna mit dem hl. Johannes und Franziskus*. Kriit, toonrükk. 28 x 21,2. ÜR 2255.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Rotenhamer pinx:
II variant. D. XL 5; W. 965 40.5.
- 178. Ratsanik** (G. Ph. Rugendase j.). *Reiter*. Kriit. 17,9 x 11,6. ÜR 2256.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: Rugendas
II variant. D. XLII 2; W. 965 42.2.
- 179. Madonna pea** (M. Schaffneri j.). *Madonnenkopf*. Kriit. 34 x 22,5. ÜR 2263.
All vas.: Martin Schoen. fecit. [F. Piloty].
D. VII 5; W. 965 7.5.
- 180. Kaks mehepead** (M. Schaffneri j.). *Köpfe zweier lesender Heiligen*. Kriit. 19,8 x 22,5. ÜR 2260. Repr. nr. 8.
All par.: Ferd Pilotj del; vas.: Martin Schön pinx
D. VIII 4; W. 965 8.4.
- 181. Nunna pea** (M. Schaffneri j.). *Kopf einer Nonne*. Kriit. 26,5 x 20. ÜR 2264.
All par.: Ferd Pilotj fec.; vas.: Martin Schön pinx.
D. IX 5; W. 965 9.5.
- 182. Vanamehe pea** (M. Schaffneri j.). *Kopf eines Mesmers*. Kriit. 25,5 x 23,5. ÜR 2261.
All par.: Pilotj fecit; vas.: Martin Schön pinx
I variant. D. XV 5; W. 965 15.5.
- 183. Apostli pea** (M. Schaffneri j.). *Kopf eines Apostels*. Kriit. 24 x 20. ÜR 2262.
All par.: Pilotj fecit; vas.: Martin Schön pinx
I variant. D. XVI 4; W. 965 16.4.

Nr. 179.–183. detailiid Wettenhauseni altarist. 1524 maalis Martin Schaffner tiibaltari Ulmi lähedal asuvale Wettenhauseni kloostrile. 18. sajandi lõpul telliti uus altar ja vana paigutati arhiivi, kust 1803. a. toodi Müncheni kunstikogusse. Algul peeti altari maalijaks Martin Schongauerit.

- 184. Neli palverändurit** (C. Schwarzl j.). *Vier Pilger im Gespräch*. Kriit, sulg, toonrükk. 30,4 x 21,2. ÜR 2274.
All par.: f: Pilotj del.; vas.: C: Schwarzl.
D. L 3; W. 965 50.3.

185. Tütarlapse pea. Baieri printsess Ludovika Wilhelmine (sünd. 1808) (J. Stieleri j.). *Mädchenkopf. Prinzessin Ludovika Wilhelmine von Bayern*. Kriit, toontrükk. 35,6 x 26,7. ÜR 2275.

All par.: Pilotj delin.; vas.: St. pinx.

I variant. D. XLI 5; W. 965 41.5.

186. Tütarlapse pea. Baieri printsess Friederike Sophie Dorothea (sünd. 1805) (J. Stieleri j.). *Mädchenkopf. Prinzessin Friederike Sophie Dorothea von Bayern*. Kriit, toontrükk. 35,6 x 26,7. ÜR 2280.

All par.: Pilotj delin.; vas.: St. pinx. [Pliiatsiga: Stieler].

D. XLII 5; W. 965 42.5.

187. Tütarlapse pea. Baieri printsess Maximiliane Josephine Caroline (1810–21) (J. Stieleri j.). *Kinderkopf. Prinzessin Maximiliane Josephine Caroline von Bayern*. Kriit, toontrükk. 34,8 x 26,1. ÜR 2276.

All par.: Pilotj delin.; vas.: St. pinx.

III variant. D. XLIII 5; W. 965 43.5.

188. Noore naise pea. Baieri printsess Amalie Auguste (sünd. 1801) (J. Stieleri j.). *Junges Mädchen. Prinzessin Amalie Auguste von Bayern*. Kriit, toontrükk. 35,3 x 26,4. ÜR 2279.

All par.: Pilotj delin.; vas.: St. pinx.

D. XLIV 5; W. 965 44.5.

189. Noore naise pea. Baieri printsess Elisabeth Ludovika (sünd. 1801) (J. Stieleri j.). *Junges Mädchen. Prinzessin Elisabeth Ludovika von Bayern*. Kriit, toontrükk. 35,1 x 26,3. ÜR 2277.

All par.: Pilotj delin.; vas.: St. pinx.

D. XLV 5; W. 965 45.5.

190. Tütarlapse pea. Baieri printsess Maria Anna Leopoldine (sünd. 1805) (J. Stieleri j.). *Mädchenkopf. Prinzessin Maria Anna Leopoldine von Bayern*. Kriit, toontrükk. 35,8 x 26,8. ÜR 2278.

All par.: Pilotj delin.; vas.: Stiller pinx. [Pliiatsiga: Stieler].

D. XLVI 5; W. 965 46.5.

191. Naise pea (tundmatu kunstniku j.). Weiblicher Kopf. Kriit. 28,8 x 21,5. ÜR 2268.

Signatuur puudub. [F. Piloty].

D. X 3; W. 965 10.3.

192. Mehe portree (tundmatu kunstniku j.). Jünglingskopf. Kriit, toontrükk. 39,7 x 27,8. ÜR 2243.

All par.: f: Pilotij del.; vas.: Holbein.; keskel: Calvin; ülal par. (tahvil): R. K. AET XXXV MD. XXXI H.H

I variant. D. XXI 6; W. 965 21.6.

193. Põlvitav Kristus Ketsemane aias (tundmatu kunstniku j.). *Gethsemane. Der Herr kniet rechts.* Sulg. 14,6 x 10,3. ÜR 2259.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: MSchoen.

D. XXIV 2; W. 965 24.2.

194. Joosepi müümine (H. J. Wannenwetschi j.). *Joseph wird aus dem Brunnen gezogen.* Kriit. 19,9 x 17,8. ÜR 2287.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: H: Wegman:

D. LIV 4; W. 965 54.4.

Joosep, Vanas Testamendis Jaakobi üks kaheteistkümnest pojast, kelle vennad müüsid Egiptusesse orjaks, sest nad olid kadunud, et isa Joosepit nendest rohkem armastas. Egiptuses tõusis Joosep hiljem kõrgele positsioonile ja andestas vendadele.

195. Mehe rindfiguur (G. Weyeri j.). *Mann mit Barett.* Kriit, sulg, toontrükk. 22,4 x 15,5. ÜR 2286.

Ülal par.: f: Pilotj del: GW; vas.: G:A: Weyer i

D. XL 4; W. 965 40.4; N.Monogr. III, 460.

196. Relvastatud noormees (J. Weyeri j.). *Musketier.* Kriit, toontrükk. 18,3 x 13,6. ÜR 2288.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: I: Werner.

D. XXXIX 1; W. 965 39.1.

197. Meesfiguur (J. Weyeri j.). *Junger Mann mit Brünne und Helm.* Kriit, toontrükk. 18,6 x 12,3. ÜR 2289.

All par.: f: Pilotj del.; vas.: I: Werner.

II variant. D. XLIII 1; W. 965 43.1.

198. Usu apoteeos (J. A. Wolffi j.). *Apotheose des Glaubens.* Kriit, sulg, toontrükk. 22,3 x 16,3. ÜR 2290.

All keskel: f: Pilotj del.; vas.: A: Wolf.

D. XLIII 3; W. 965 43.3.

QUAGLIO, Angelo (1778–1815)

Pärines Münchenist Quaglio kunstnikeperekonnast. Õppis oma isa Giuseppe Quaglio juures. Aastast 1800 töötas õueteatri maalijana Münchenis. Reisis Saksamaal ja Itaalias, kus tegi maastikuetüüde. Kasutas edukalt litograafiatehnikat oma joonistuste paljundamiseks.

199. Kiriku interjäär rahvahulgaga. Sarjas "Litograafiad". Fackelzug in einer Festhalle. Kriit, sulg, toontrükk. 1808. 27,1 x 20,9. ÜR 2250.

All vas.: invent: et del: par Angelo Quaglio

III variant. D. XX 5; W. 639 6; 965 20.5.

QUAGLIO, Domenico (1786/87–1837)

Quaglio kunstnikeperekonna nimekaim esindaja. Õppis oma isa Giuseppe Quaglio, C. E. C. Hessi ja J. Metterleiteri juures. Aastast 1803/04 oli Müncheni õueteatri deko ratsioonimaalija. Teostas arvukalt keskaegsete hoonete joonistusi, mis ilmusid litograafiasarjadena. Müncheni ja Berliini KA liige.

200. Katedraali esine trepi ja figuuridega. Sarjas "Litograafiad". *Seitliche Ansicht eines romanischen Münsters*. Kriit, toontrükk. 1809. 24,3 x 34,4. ÜR 2251.

All vas.: Dom. Quaglio. inv. fec. 1809
I variant. D. XXII 5; W. 640 17; 965 22.5.

SCHINKEL, Karl Friedrich (1781–1841)

1794–98 õppis Berliini gümnaasiumis ja 1799–1800 ehituskunsti F. Gilly juures. 1803–05 täiendas end Austrias ja Itaalias. Töötas peamiselt Berliinis arhitektina, selle kõrval andnud ka maastikumaale ja lavakujundusi.

201. Rahvaste monument Tempelhofi mäel Berliini lähedal. *Das Volksdenkmal auf dem Tempelhofer Berge bey Berlin*. Kriit, toontrükk. 1818. 76,3 x 51,2. ÜR 3272.

All par.: Schinckel del.; vas.: V: Reiche p 1818; keskel: Das Volksdenkmal auf dem Tempelhofer Berge beij Berlin
D. 8; W. 763 11; N. XV. lk. 251.

Rahvaste monument püstitati 1813–15 Prantsusmaa vastu peetud võitluse mälestuseks.

STRIXNER, Johann Nepomuk (1782–1855)

Õppis 1797–1804 Münchenis H. J. Mittereri, J. Dorneri ja J. C. v. Mannlichi juures põhiliselt joonistamist ja graveerimist. Hakanud tegelema litografeerimisega, oli tema esimeheks väljapaistvaks saavutuseks A. Düreri sulejoonistuste reprodutseerimine keiser Maximilian I palveraamatust ("Albrecht Dürers Christlich-Mythologische Handzeichnungen", 1808). 1809–15 võttis osa Müncheni kuningliku kunstikogu joonistuste ja 1815. aastast Müncheni ja Schleissheimi kunstikogude maalide litografeerimisest. 1820–36 töötas Stuttgartis, hiljem taas Münchenis. Oma aja parimaid litojoonistajaid.

202.–246. Albrecht Düreri kristlik-mütoloogilised joonistused. *Albrecht Dürers Christlich-Mythologische Handzeichnungen*. Sulg, värviliselt trükitud. 1808. Leht 36,8 x 27. Kogumik: frontispiss, tiitelleht + 43 tahvlit (7 vihikut), lisaks eessõna ja tahvlite nimestik. ÜR 7569–7613.

202. Frontispiss. Albrecht Düreri autoportree. *Bildnis Dürer*. Sulg, must. 28 x 20. ÜR 7569.

Ülal vas.: 1500 AD; all vas.: N: Strixner fecit.
W. 831 13.

203. Tiitelleht. Albrecht Dürers Christlich=Mythologische Handzeichnungen. Titelblatt. Sulg, violett. 28 x 19. ÜR 7570.

All par.: 1515 AD N: Strixner fecit.

W. 831 14.

204.–209. 1) Pasunat puhuv mees. Schalmelbläser und Affe. Sulg, punane. 28,5 x 20,2. ÜR 7571.

All par.: N: Strixner fecit; vas.: AD 1515

2) Püha Barbara. Hl. Barbara mit Kelch. Sulg, punane. 28,5 x 20,2. ÜR 7572.

All par.: N: Strixner fecit; vas.: 1515 AD

Püha B a r b a r a, legendi järgi rikka Süüria mehe kristlannast tütar, kes heideti isa poolt reedetuna vangitorni ja hukati märtrina. Peetud sõdurite ja vangide kaitsepühakuks. Sümboliks torn, karikas ja palmioks.

3) Püha Sebastian. Hl. Sebastian mit Pfeilen. Sulg, punane. 28,5 x 20,7. ÜR 7573.

All par.: AD 1515 N: Strixner fecit

Püha S e b a s t i a n. Vt. nr. 119.

4) Püha Jüri lohet tapmas. Hl. Georg, den toten Drachen haltend. Sulg, punane. 28,3 x 20,5. ÜR 7574.

All par.: AD 1515 N: Strixner fecit.

Püha J ü r i. Vt. nr. 163.

5) Tohter urliiniklaasiga. Arzt beschaut Urin. Sulg, punane. 28,3 x 20,5. ÜR 7575.

All vas.: 1515 AD N: Strixner fecit.

6) Ecce homo! Sulg, punane. 28,1 x 20,3. ÜR 7576.

All par.: N: Strixner fecit; vas.: AD 1515

I vihik. I variant. D. I 1–6; W. 831 16.1–6.

E c c e h o m o ! (Ennäe inimest!), Pilatuse sõnad okaskrooni kandva Jeesus Kristuse kohta. Kunstis sageli kujutatava stseeni nimetus.

210.–215. 7) Rüütel surma vastu mõõka tõstmas. Ritter zieht Schwert gegen den Tod. Sulg, roheline. 28,2 x 20. ÜR 7577.

All vas.: N: Strixner fecit; par.: 15 AD 15

8) Heategija. Wohltätiger und Bettler. Sulg, roheline. 28,7 x 20,4. ÜR 7578.

All vas.: N: Strixner fecit; par.: AD 1515

9) Hinged puhastustules. *Seelen im Fegefeuer.* Sulg, roheline.
28,7 x 20,4. ÜR 7579.
All par.: 1515 AD N Strixner f.

10) Kuningas Taavet harfiga. *König David mit der Harfe.* Sulg, roheline.
28,6 x 20,3. ÜR 7580.
All vas.: AD 1515 N: Strixner fecit.

T a a v e t, Juuda ja Iisraeli kuningas 10. sajandi II poolel e.m.a.

11) Evangelist Johannes. *Maria erscheint dem Johannes.* Sulg, violett.
28,7 x 20,3. ÜR 7581.
All par.: N: Strixner fecit; vas.: 1515 AD

Evangelist J o h a n n e s. Vt. nr. 168.

12) Kaks inglit kandelaabriga. *Kandelaber von zwei Genien gehalten.*
Sulg, violett. 28,4 x 20. ÜR 7582.
All par.: 15 AD 15 N: Strixner fecit.
II vihik. I variant. D. II 7–12; W. 831 16.7–12.

216.–221. 13) Püha kolmainus. *Himmelskönig, davor Christus am Kreuz.* Sulg, violett. 28,4 x 20,2. ÜR 7583.
All par.: AD 1515 N: Strixner fecit.

K o l m a i n u s (ladina "trinitas"), kirikuõpetuse järgi jumal, olgugi olemuselt üks, mahutab endasse kolmiku: isa, poja ja püha vaimu.

14) Püha Jüri. *Hl. Georg zu Pferde und Drache.* Sulg, violett. 28,2 x 20,2.
ÜR 7584.
All vas.: N: Strixner fecit; keskel: AD

Püha J ü r i. Vt. nr. 163.

15) Püha Apollonia. *Hl. Apollonia und Reiher.* Sulg, violett. 28,2 x 20,2.
ÜR 7585.
All vas.: N: Strixner fecit.; par.: AD 1515

Püha A p o l l o n i a, 249. a. märtrina hukatud kristlanna, kellel kisuti välja hambad. Hiljem kuulutatud katoliku usu pühakuks, aitas hambavalu puhul. Atribuudiks tangid hambaga ja palmioks.

16) Püha Mattias. *Hl. Matthias, Einsiedler, Frau mit Schüssel.* Sulg, violett. 28,5 x 20,5. ÜR 7586.
All par.: AD 1515 N: Strixner fecit.

Püha M a t t i a s, Kristuse reetnud Juudas Iskarioti asemele valitud apostel, suri märtrina. Atribuudiks kirves.

17) **Püha Andreas. Hl. Andreas mit Kreuz.** Sulg, violett. 28,4 x 20. ÜR 7587.

All par.: 1515 AD N: Strixner fecit.

Püha Andreas, Jeesus Kristuse esimesi järgreid, tegi misjonitööd Väike-Aasias ja Sküütias. Hukati 62.a. diagonaalristil, mis on ka tema atribuudiks (X – Andrease rist). Kuldvillaku Ordu kaitsepühak.

18) **Püha Maximilian. Hl. Maximilian mit Schwert.** Sulg, roheline. 27,7 x 19,6. ÜR 7588.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: AD 1515

III vihik. I variant. D. III 13.–18; W. 831 16.13–18.

Püha Maximilian, 3. sajandil märtrina hukatud Lorchi piiskop, hiljem kuulutatud pühakuks.

222.–227. 19) **Kristus-valitseja. Predigender Christus.** Sulg, violett. 28 x 19,7. ÜR 7589.

All vas.: N: Strixner fecit.; joonistuses keskel: AD 1515

20) **Võitlejate grupp. Zwölf Kämpfende, lesender Engel.** Sulg, roheline. 28,2 x 20,2. ÜR 7590.

All vas.: N: Strixner fecit.; joonistuses hellebardil: AD

21) **Ingel viirikupanniga. Acht Kämpfende, Engel mit Weihrauchfaß.** Sulg, roheline. 28,1 x 20,3. ÜR 7591.

All par.: 1515 AD N: Strixner fecit.

22) **Maarjale kuulutamine. König. Böser Teufel, betender Engel.** Sulg, violett. 28,1 x 20. ÜR 7592.

All par.: AD 1515 N: Strixner fecit.

Uue Testamendi järgi tuli ingel neitsi Maarja juurde ja kuulutas talle, et sigitatuna pühast vaimust sünnitab ta poja, kellele tuleb nimeks panna Jeesus.

23) **Kuulutav ingel. Zwei Putten im Baum, Engel Ave Gracia.** Sulg, violett. 28,1 x 20,1. ÜR 7593.

All par.: AD 1515 N: Strixner fecit.

24) **Kristuse vangivõtmine. Maria mit Dolch, Christus, drei Jünger, sechs Soldaten.** Sulg, roheline. 28,3 x 20,3. ÜR 7594.

All vas.: AD 1515 N: Strixner fecit.

IV vihik. I variant. D. IV 19–24; W. 831 16.19–24.

228.–233. 25) **Relvastatud rüütel. Rebane kanade juures. Mann mit Hellebarde, Hühner, Flöte spielender Fuchs.** Sulg, violett. 28,7 x 20,5. ÜR 7595. Repr. nr. 7.

All vas.: N: Strixner fecit.; par.: 15 AD 15

26) Surm ratsanikku jälitamas. *Der Tod verfolgt den Reiter.* Sulg, violett. 28,8 x 20,4. ÜR 7596.
All vas.: N: Strixner fecit.; par.: AD 1515

27) Üksiklane ja lõvi. *Zwei Dudelsackspieler. Einsiedler, Löwe.* Sulg, roheline. 28,3 x 20. ÜR 7597.
All vas.: N: Strixner fecit.; joonistuses keskel: AD 1515

28) Herakles võitlemas harpüadega. *Herkules im Kampf mit den Harpyen.* Sulg, violett. 28,8 x 20,5. ÜR 7598.
All vas.: AD 1515 N: Strixner fecit.

H a r p ü i a d, tormideemonid, pooleldi röövlinnud, pooleldi inimesed.

29) India sõdur. *Indianischer Krieger.* Sulg, violett. 28,4 x 20,4. ÜR 7599.
All vas.: N: Strixner fecit.; par.: AD 1515

30) Araablane kaameliga. *Araber mit Kamel.* Sulg, violett. 28,5 x 20,3. ÜR 7600.
All vas.: N: Strixner fecit.; par.: 15 AD 15
V vihik. I variant. D. V 25–30. W. 831 16.25–30.

234.–239. 31) Magav mees. *Schlafender Mann.* Sulg, violett. 28,4 x 20,2. ÜR 7601.
All vas.: 1515 AD N: Strixner fecit.

32) Arabesk. *Große Schale mit geflügelten Böcken.* Sulg, violett. 28,3 x 20,3. ÜR 7602.
All vas.: N: Strixner fecit.; joonistuses keskel: AD 1515

33) Herakles lõvi tapmas. *Nackter Herkules mit getötetem Löwen.* Sulg, violett. 28,1 x 20,2. ÜR 7603.
All par.: N: Strixner fecit.; vas.: 15 AD 15

H e r a k l e s, kreeka mütoloogia kangelane, kes pidi veresüü lunastamiseks sooritama 12 vägitegu. Tema esimeseks ülesandeks oli tappa N e m e a lõvi, keda ükski relv ei haavanud. Herakles kägistas lõvi.

34) Relvastatud sõdur. Magav naine. *Mann mit Hellebarde, eingeschlafene Frau.* Sulg, violett. 28,7 x 20,4. ÜR 7604.
All par.: N: Strixner fecit.; joonistuses keskel: 1515 AD

35) Orkester. *Eine Musikkapelle.* Sulg, violett. 28,7 x 20,2. ÜR 7605.
All vas.: N: Strixner fecit.; joonistuses keskel: 15 AD 15

36) Palvetav Maarja. *Betende Maria wird von einem Engel gekrönt.* Sulg, roheline. 28,9 x 20,7. ÜR 7606.
All vas.: N: Strixner fecit.; par.: AD 1515
VI vihik. I variant. D. VI 31–36; W. 831 16.31–36.

240.–246. 37) Talunaine. *Bäuerin mit Eierkorb.* Sulg, roheline.
28,6 x 20,4. ÜR 7607.
All vas.: N: Strixner fecit. AD 1515

38) Palvetav ingel. Bakchos. *Brevier lesender Engel; trinkender Silen.* Sulg, violett. 28,3 x 20,2. ÜR 7608.
All vas.: N: Strixner fecit.; joonistuses keskel: AD 1515

B a k h o s, kreeka mütoloogias Zeusi ja Semele poeg, viljakuse ja viinajumal. Tema sümboliks on luuderohupärg ja viinamarjakobar.

39) Arabesk. *Säule mit Hahn, Rosenranke.* Sulg, violett. 28,7 x 20,4.
ÜR 7609.
All vas.: 1515 AD N: Strixner fecit.

40) Püha Ambrosius. *Der hl. Augustinus oder Ambrosius, unten reitendes Christkind.* Sulg, violett. 28,3 x 20. ÜR 7610.
All par.: 1515 AD N: Strixner fecit.

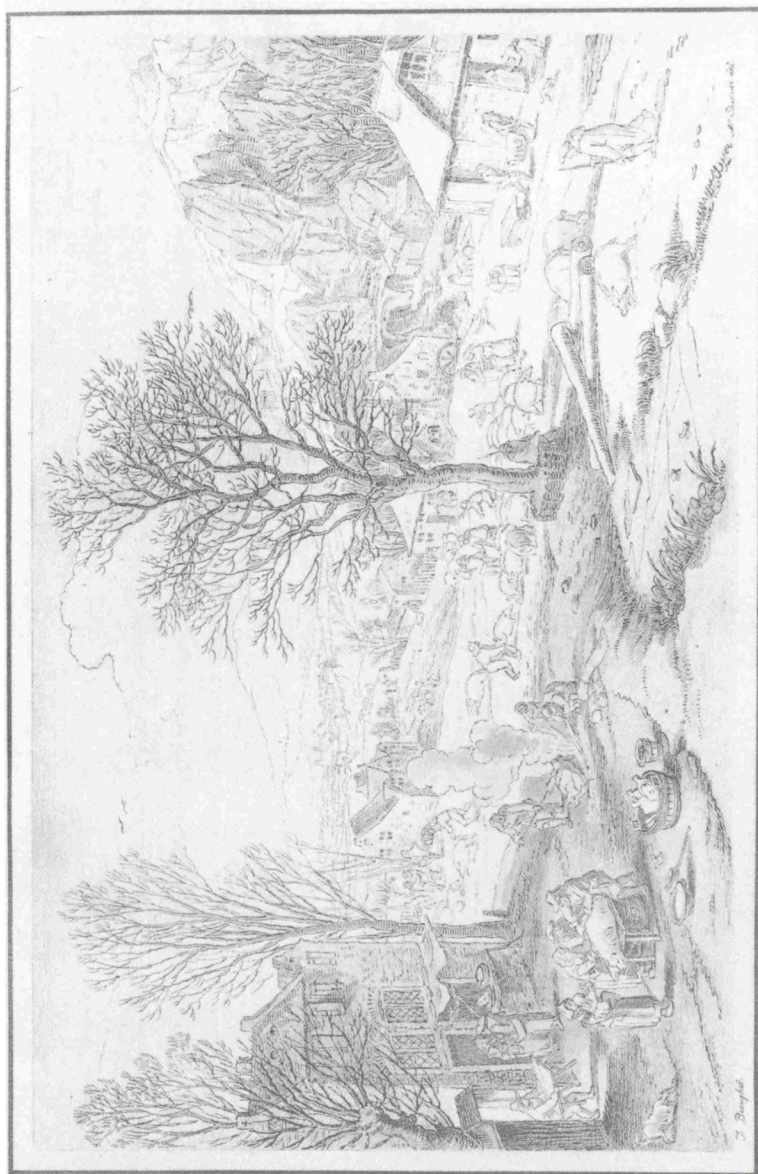
Püha A m b r o s i u s (u.340–397), Milaano piiskop, katoliku usu kirikuisa, puhta usu ja kirikliku korra kaitsja.

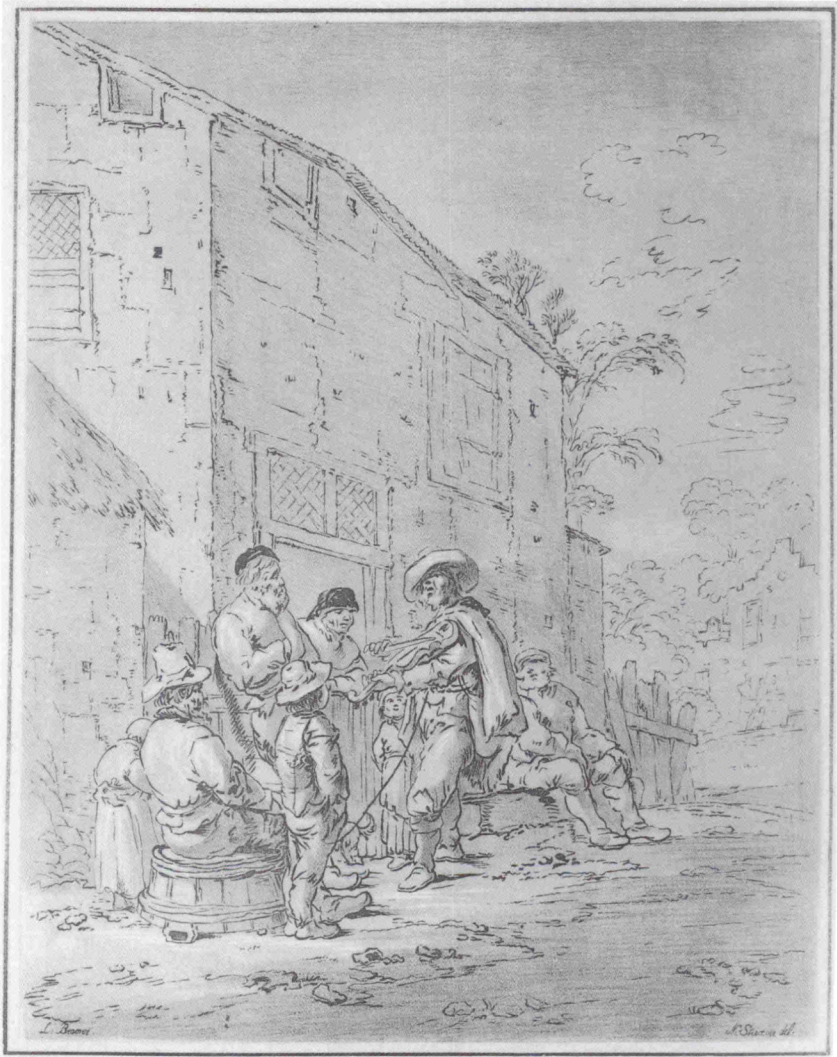
41) Palvetav ingel. Kaks võitlejat. *Betender Engel, zwei Kämpfende.* Sulg, violett. 28,7 x 20,3. ÜR 7611.
All vas.: N: Strixner fecit.; joonistuses keskel: 1515 AD

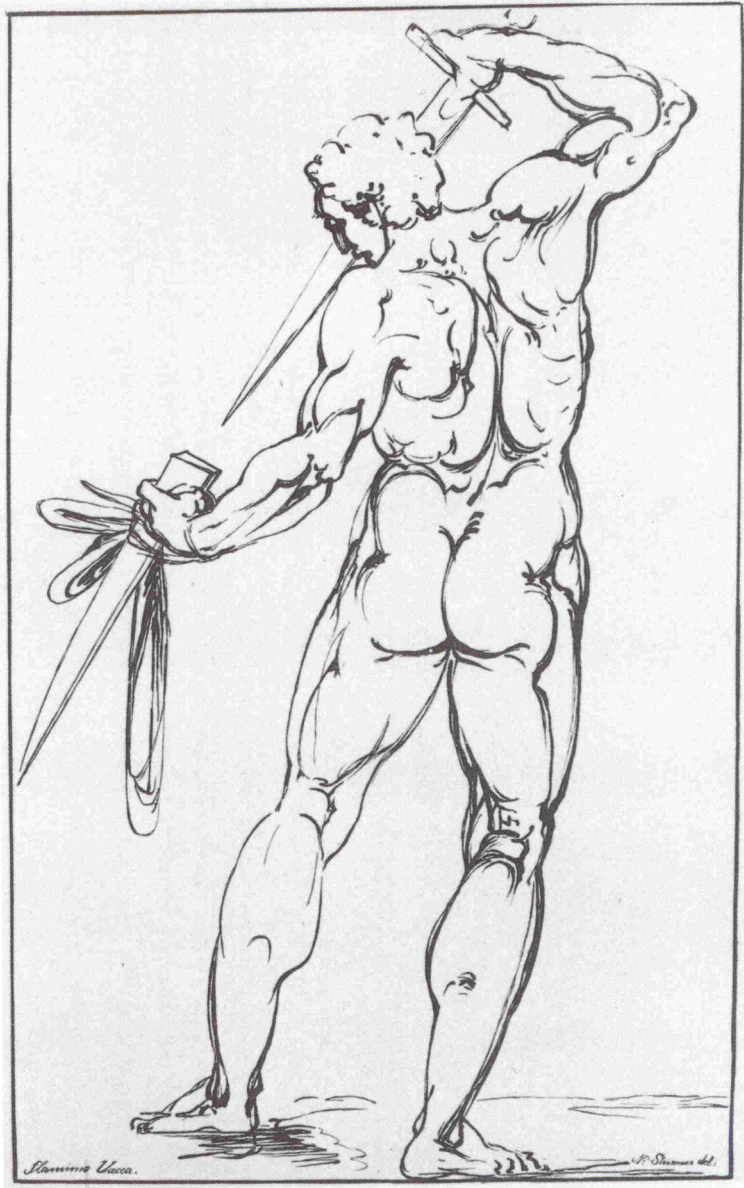
42) Püha Veronika rätt. *Schweiß Tuch der Veronika.* Sulg, roheline.
29 x 21. ÜR 7612.
All vas.: N: Strixner fecit; keskel: 15 AD 15

Püha V e r o n i k a, kristliku legendi järgi olevat Veronika Kolgata teel Kristuse näolt pühkinud higi- ja verepiisku ning tema rätile jäädvustunud Kristuse nägu. Veronika higi-rätikut säilitatakse reliikviana Roomas Peetri kirikus.

43) Neli tantsijat. Gruppe von vier Tanzenden. Sulg, roheline. 27,5 x 19,7. ÜR 7613.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: 15 AD 15
VII vihik. I variant. D. VII 37–43; W. 831 16.37–43.

I väljaanne, haruldus. N. XVIII, lk. 487; W. Kat. 1811a;
D. I–VII; S e n e f e l d e r, lk. 103; Th.-B. XXXII, lk. 193; T i m m.

1513 trükiti keiser Maximilian I tellimusel kümme palveraamatut kinkimiseks Püha Jüri Ordu liikmetele. Keisrile kuuluva eksemplari kaunistasid A. Dürer, L. Cranach vanem, H. B. Grien, A. Altdorfer jt. Keisri surma järel jäi palveraamat kadunuks ja 16. sajandil ilmus see Besançonis päevavalgele. 1633. aastal olid A. Düreri ja L. Cranachi joonistustega lehed Baieri hertsogi valduses Münchenis, praegu hoitakse neid Baieri Riigi Raamatukogus. Säilinud on viis palveraamatu eksemplari, ainus täielik 157-leheküljeline asub Londonis.

247.–408. Lehed sarjas "Litograafiad".

I t a a l i a m e i s t r i t e t e o s e d

247. Neli figuuri (N. dell' Abbate j.). **Junger Lebemann.** Kriit, sulg, toontrükk. 20,1 x 22,2. ÜR 1933.

All vas.: N: Strixner del.; par.: Angelo Bronzino.
D. XII 3; W. 965 12.3.

248. Kristuse haudapanek (B. Bandinelli j.). **Grablegung Christi.** Sulg. 21,6 x 32,8. ÜR 1908.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Baccio Bandinelli
I variant. D. III 3; W. 965 3.3.

249. Sabiinitaride röövimine (B. Bandinelli j.). **Frauenraub.** Sulg, kriit, toontrükk. 36,5 x 27,9. ÜR 1909.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Bacc: Bandinelli.
D. XIII 5; W. 965 13.5.

Müüdi järgi kutsus Rooma esimene kuningas Romulus külla naabruses asuvad sabiinitid. Kuna Roomas oli vähe naisi, röövisid roomlased vallalisi sabiinitare ja võtsid endile naisteks.

250. Seisev meesfiguur (B. Bandinelli j.). *Stehender bärtiger lesender Mann*. Sulg. 27,5 x 18,2. ÜR 1912.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Baccio Bandinelli del:
II variant. D. XVIII 5; W. 965 18.5.

251. Simson ja Delila (B. Bandinelli j.). *Samson und Delila*. Kriit, sulg. 6,9 x 7,8. ÜR 1910.

All par.: N: Strixner del.; vas.: B: Bandinelli.
D. LXVII 1; W. 965 57.1.

Simson, Vanas Testamendis iisraeli rahva kohtumõistja ja vägilane, kelle võrgutas ja aitas vangistada kaunis vilistitar Delila, lõigates ära Simsoni juuksed, mis olid mehe jõu allikaks.

252. Püha perekond (B. Bandinelli j.). *Heilige Familie mit jg. Johannes und Anna*. Kriit, sulg. 6,7 x 9,5. ÜR 1911.

All par.: N: Strixner del.; vas.: B: Bandinelli.
D. LX 1; W. 965 60.1.

Kommentaar vt. nr. 34.

253. Madonna lapsega (Fra Bartolommeo j.). *Madonna mit Kind*. Gravüür. 20,3 x 16,2. ÜR 1926.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Fra Bartolomeo del:
I variant. D. I 5; W. 965 1.5.

254. Madonna kahe naispühakuga (Fra Bartolommeo j.). *Sitzende Madonna und zwei stehende Figuren*. Gravüür, toontrükk. 10,6 x 12. ÜR 1924.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Fra Bartolomeo del:
I variant. D. II 5; W. 965 2.5.

255. Madonna lapsega (Fra Bartolommeo j.). *Madonna nach rechts*. Gravüür. 17,6 x 12,2. ÜR 1916.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Fra Bartholomeo di St: Marco
II variant. D. III 2; W. 965 3.2.

256. Pasunat puhuv ingel (Fra Bartolommeo j.). *Fanfare blasender Engel*. Gravüür. 16,7 x 13,5. ÜR 1922.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Fra Bartolomeo
II variant. D. IV 3; W. 965 4.3.

257. Istuv madonna lapsega (Fra Bartolommeo j.). *Madonna nach links, mit geneigtem Kopf, Kind auf dem rechten Knie sitzend*. Gravüür. 16,6 x 11,5. ÜR 1920.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Fra Bartholomeo di St: Marco
III variant. D. VII 3; W. 965 7.3.

258. Kaks põlvitavat naist (Fra Bartolommeo j.). *Vor einer Urne kniende Frau nach links, zweimal wiederholt*. Sulg, kriit. 14,5 x 19,6. ÜR 1925.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: fra Bartolomeo.

III variant. D. VII 4; W. 965 7.4.

259. Naisfiguuride visandid (Fra Bartolommeo j.). *Studie zu drei weiblichen Figuren*. Sulg. 20,1 x 15,8. ÜR 1928.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: fra Bartolomeo del:

Ib variant. D. X 6; W. 965 10.6.

260. Maas istuv madonna (Fra Bartolommeo j.). *Madonna auf dem Boden sitzend*. Gravüür. 14,8 x 19,9. ÜR 1921.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: fra Bartolomeo.

I variant. D. XI 3; W. 965 11.3.

261. Maarja taevaminek (Fra Bartolommeo j.). *Himmelfahrt Mariae*. Kriit. 22,9 x 16,3. ÜR 1918.

All keskel: F: Bartolomeo. N: Strixner del:

D. XXXV 2; W. 965 35.2.

262. Putod (A. Bronzino j.). *Putten auf Wolken*. Sulg. 14 x 22,1. ÜR 1934.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Ang: Bronzino.

D. XXXVI 3; W. 965 36.3.

263. Haavatud Hektor (P. Caldara j.). *Der verwundete Hektor*. Kriit, sulg. 19,3 x 28,6. ÜR 2025.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Polidoro.

I variant. D. XXXI 3; W. 965 31.3.

H e k t o r, Trooja kuninga poeg, langes võitluses Achilleusega Trooja sõjas.

264. Ratsalahing (L. Cambiaso j.). *Reiterschlacht*. Sulg. 41,6 x 57. ÜR 1935.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Lucas Cambiasi.

I variant. D. IV 6; W. 965 4.6.

265. Kolm figuuri (R. Canta-Gallina j.). *Zwei Männer und eine Frau*. Sulg, kriit. 8,2 x 9,7. ÜR 1976.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Canta Gallina.

D. XLV 1; W. 965 45.1.

266. Seisev mees (R. Canta-Gallina j.). *Ballspieler*. Sulg, kriit. 8,2 x 8,9. ÜR 1977.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Canta Gallina.

D. XLVII 1; W. 965 47.1.

267. Seisev mees selgvaates (R. Canta-Gallina j.). *Stehender Mann von rückwärts*. Sulg, kriit. 8,2 x 8,7. ÜR 1975.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Canta Gallina.

D. L 1; W. 965 50.1.

268. Seisev mees (G. da Carpi j.). *Mann mit übergeworfener Toga*. Kriit, sulg. 25,4 x 13,6. ÜR 1938.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Hieronijm: da Carpi.

D. XXV 3; W. 965 25.3.

269. Pallas Athena (G. da Carpi j.). *Pallas Athene*. Sulg, kriit. 25,3 x 13,2. ÜR 1937.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Hieronijm: da Carpi.

D. XXVII 3; W. 965 27.3.

P a l l a s A t h e n a, kreeka mütoloogias tarkuse jumalanna, Zeusi tütar, Ateena linna kaitsja.

270. Veeuputus (A. Carracci j.). *Sündflut*. Kriit, sulg, toontrükk. 37,3 x 55,8. ÜR 1951.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Hannibal Carracci

I variant. D. III 4; W. 965 3.4.

271. Artemis ja Kephalos (A. Carracci j.). *Diana und Endymion*. Kriit, sulg, toontrükk. 25,6 x 18,5. ÜR 1947.

All par.: N: Strixner del; vas.: H. Carracci.

D. IX 3; W. 965 9.3.

A r t e m i s (rooma Diana), kreeka mütoloogias Apolloni kaksikõde, jahi ja looduse kaitsja, loomade valitsejanna. **K e p h a l o s**, jumal Hermese poeg, kirglik kütt.

272. Põgenemine Egiptusesse (A. Carracci j.). *Flucht nach Ägypten*. Sulg. 1813. 27 x 40,8. ÜR 1950. Repr. nr. 9.

All par.: N: Strixner del: 1813; vas.: H: Carracci.

D. XLVII 4; W. 965 47.4.

Kommentaار vt. nr. 47.

273. Kirjutav munk (L. Carracci j.). *Schreibender Mönch*. Kriit, sulg, toontrükk. 25,9 x 17,4. ÜR 1952.

All par.: N: Strixner del.; vas.: L: Carracc.

I variant. D. XXIII 3; W. 965 23.3.

274. Püha perekond (D. Creti j.). *Heilige Familie*. Sulg. 19 x 14,1. ÜR 1967.

All par.: N: Strixner del.; vas.: D: Creti.

II variant. D. XLVII 3; W. 965 47.3.

Kommentaار vt. nr. 34.

275. Pühaku martüürium (Domenichino j.). *Martyrium eines Heiligen*. Sulg, kriit, toontrükk. 36,7 x 27,3. ÜR 1969.
All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Dominichino
I variant. D. V 2; W. 965 5.2.

276. Seisev mees (D. Ghirlandaio j.). *Stehender Jüngling*. Kriit, sulg. 24,6 x 14,1. ÜR 1980. Repr. nr. 10.
All par.: N: Strixner del.; vas.: Ghielandajo.
D. XXVIII 3; W. 965 28.3.

277. Seisev mees (D. Ghirlandaio j.). *Stehender Jüngling*. Kriit, sulg, toontrükk. 24,6 x 14. ÜR 1979.
All par.: N: Strixner del.; vas.: Ghielandajo.
D. XXIX 3; W. 965 29.3.

278. Neli seisvat meest (Ghirlandaio koolkonna j.). *Vier stehende Männer*. Kriit. 21,7 x 17,1. ÜR 1994.
All par.: N: Strixner del.; vas.: Masaccio.
D. XXVI 2; W. 965 26.2.

279. Vanamehe pea (Guercino j.). *Bärtiger Mann*. Sulg. 12,2 x 10,6. ÜR 1984.
All par.: Guercino N: Strixner fecit.
II variant. D. II 2; W. 965 2.2.

280. Vanamehe pea (Guercino j.). *Kopf eines Alten*. Sulg. 24,3 x 18,3. ÜR 1983.
All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Guercino
II variant. D. III 5; W. 965 3.5.

281. Helena röövimine (Guercino j.). *Entführung der Helena*. Sulg, kriit. 17,8 x 25,5. ÜR 1981.
All par.: N: Strixner del.; vas.: Guercino.
D. XXXIV 2; W. 965 34.2.

Helena, kreeka mütoloogias Zeusi ja Leda tütar, vanaaja ilusaim naine, Sparta Menelaose abikaasa. Helena põgenemine koos Trooja printsipi Parisega põhjustas Trooja sõja. Pärast sõda viis Menelaos Helena tagasi Spartasse.

282. Kaks mehepead (Leonardo da Vinci j.). *Zwei Köpfe*. Kriit. 9,7 x 12. ÜR 2116.
All par.: N: Strixner del.; vas.: L da Vinci
D. LVI 1; W. 965 56.1.

283. Relvastatud noor rüütel (G. Ligozzio j.). *Schwanenritter*. Kriit, sulg, toontrükk. 1813. 38,3 x 23,7. ÜR 1992.
All par.: N: Strixner del 1813.; vas.: A: Mantegna.
I variant. D. XXXIX 6; W. 965 39.6.

284. Tantsiv naine (A. Mantegna j.). *Tanzende Muse*. Kriit, sulg, toontrükk. 52,6 x 26,1. ÜR 1990.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Andreas Mantegna del:
D. I 6; W. 965 1.6.

285. Seisev filosoof (A. Mantegna j.). *Stehender Philosoph*. Sulg. 12,9 x 6,2. ÜR 1993.

All vas.: N: Strixner fecit.; par.: Mantegna, del:
I variant. D. XIV 3; W. 965 14.3.

286. Juudit Olovernese peaga (A. Mantegna j.). *Judith versenkt das Haupt des Holofernes*. Sulg, kriit, toontrükk. 35,2 x 23,3. ÜR 1991.

All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Mantegna.
II variant. D. XXIV 6; W. 965 24.6.

Kommentaar vt. nr. 95.

287. Kristus kahe pühakuga (Mantegna koolkonna j.). *Der auferstandene Christus*. Sulg, toontrükk. 36 x 29,3. ÜR 1989.

All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Mantegna; keskel: PIO ET IMMORTALI DEO
D. VIII 6; W. 965 8.6.

288. Kaks palvetavat meest (Masaccio j.). *Zwei betende Männer*. Kriit, sulg, toontrükk. 32,6 x 46,8. ÜR 1996.

All par.: N: Strixner del.; vas.: J: Guidi dite Masoccio
II variant. D. XXIII 6; W. 965 23.6.

289. Põlvitav Kristus Õlimäel (Michelangelo j.). *Christus am Ölberg kniend*. Kriit, sulg, toontrükk. 41,8 x 21,1. ÜR 2008.

All vas.: M: Angelo pinx: N: Strixner del: M: Angelo pinx:
D. XXXIV 6; W. 965 34.6.

290. Visand maalist "Viimne kohtupäev" (Michelangelo koolkonna j.). *Studie zum jüngsten Gericht*. Sulg. 27 x 41,3. ÜR 2009.

All par.: N: Strixner fecit.: vas.: Ml. Angelo Buonaroti
III variant. D. I 2; W. 965 1.2.

Michelangelo fresko "Viimne kohtupäev" (1536–41) on maalitud Vatikani Sixtuse kabeli otsaseinale.

291. Kaks meesfiguuri (R. da Montelupo j.). *Zwei Männer nach rechts*. Sulg. 25,4 x 18,7. ÜR 2000.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Ml. Angelo Buonaroti
II variant. D. IV 2; W. 965 4.2.

292. Maarja Jeesus-lapsega templis (G. N. Nasini j.). *Darstellung im Tempel*. Kriit, sulg. 15 x 12,6. ÜR 2011.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Nassini.

D. XLV 3; W. 965 45.3.

293. Pühakud kirikus (G. B. Paggi j.). *Drei Heilige in einer Kirche*. Sulg. 27,7 x 20,8. ÜR 2013.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: B [pliiatsiga lisatud "aggi"].

I variant. D. IV 5; W. 965 4.5.

294. Kristus maavalitseja ees (G. B. Paggi j.). *Antiker Feldherr und Soldaten*. Sulg. 14,5 x 11,3. ÜR 2012.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Paggi.

D. LIII 1; W. 965 53.1.

295. Madonna lapsega (P. Perugino j.). *Madonna mit Kind*. Kriit, sulg, toontrükk. 29,8 x 23,2. ÜR 2023.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Peter Vannucci dite Perugino.

III variant. D. XXIV 3; W. 965 24.3.

296. Madonna lapsega (P. Perugino j.). *Madonna mit Kind*. Kriit, toontrükk. 1813. 37,1 x 26,8. ÜR 2024. Repr. nr. 12.

All par.: N: Strixner del: 1813.; vas.: P: Perugino pinx:

I variant. D. XLVII 6; W. 965 47.6; N. XIX, lk. 432.

297. Istuv meesfiguur (A. del Pollaiuolo koolkonna j.). *Sitzender Mann*. Kriit, sulg, toontrükk. 25,8 x 19,2. ÜR 1974. Repr. nr. 11.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Tadd: Gaddi.

D. V 5; W. 965 5.5.

298. Paavst Julius II (1443–1513) surm (Raffaeli j.). *Tod eines Bischofs*. Sulg. 24,8 x 39,4. ÜR 2050.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Rafael

IV variant. D. I 1; W. 965 1.1.

299. Kristuse taganutmine (Raffaeli j.). *Beweinung*. Gravüür. 33,8 x 22,5. ÜR 2185.

All vas.: N: Strixner del: et sculp:

II variant. D. II 1; W. 965 2.1.

Kommentaar vt. nr. 41.

300. Palvetav munk (Raffaeli j.). *Der hl. Franziskus in der Betrachtung*. Kriit, sulg, toontrükk. 21,2 x 17,1. ÜR 1958.

All par.: N: Strixner fecit; ülal vas.: Ludw: Carraccii: del:

IIb variant. D. II 6; W. 965 2.6.

301. Laaban, Jaakob ja Rahel (Raffaeli j.). *Laban, Jacob und Rahel*. Sulg. 16,3 x 27,8. ÜR 2057.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Rafael

III variant. D. VII 2; W. 965 7.2.

L a a b a n, Vanas Testamendis Iisaku naise Rebeka vend, kelle juurde põgenes Iisaku poeg J a a k o b. Et saada naiseks Laabani noorem tütar R a h e l, pidi Jaakob töötama seitse aastat vanema tütre Lea eest ja veel seitse aastat Raheli eest.

302. Kristuse taganutmine (Raffaeli j.). *Gruppe aus einer Kreuzabnahme*. Gravüür. 25,6 x 24,3. ÜR 2060.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Rafael

I variant. D. VIII 1; W. 965 8.1.

Kommentaar vt. nr. 41.

303. Viis figuuri (Raffaeli j.). *Gruppe von fünf Figuren*. Sulg. 26,3 x 24. ÜR 2059.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Rafael

D. IX 2; W. 965 9.2.

304. Palvetav piiskop (Raffaeli j.). *Sitzender Bischof*. Sulg. 24,6 x 16. ÜR 2040.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Rafael

III variant. D. X 2; W. 965 10.2.

305. Kuus seisvat meest. Detail "Ateena koolist" (Raffaeli j.). *Sechs Männer*. Sulg, kriit, toontrükk. 22,2 x 15. ÜR 2058.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Rafael.

D. XII 2; W. 965 12.2.

Fresko "A t e e n a k o o l" (1509–11) maalis Raffael Vatikani piduliku ruumi Stanza della Segnatura kaunistuseks, kujutades sellel antiikkreeka filosoofe ja õpetlasi.

306. Põlvitav noormees (Raffaeli j.). *Kniender Mann*. Sulg. 24,4 x 16,1. ÜR 2039.

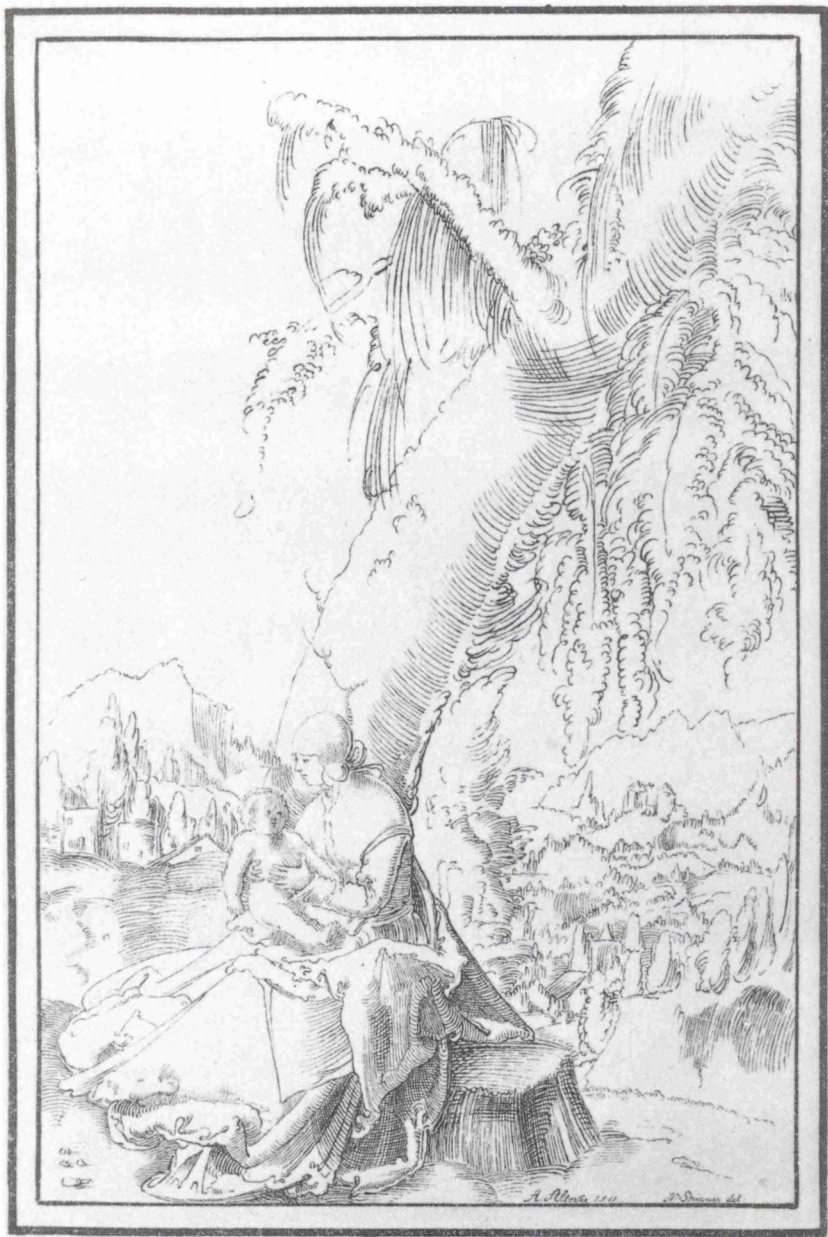
All par.: N: Strixner fecit; vas.: Rafael

III variant. D. XIV 1; W. 965 14.1.

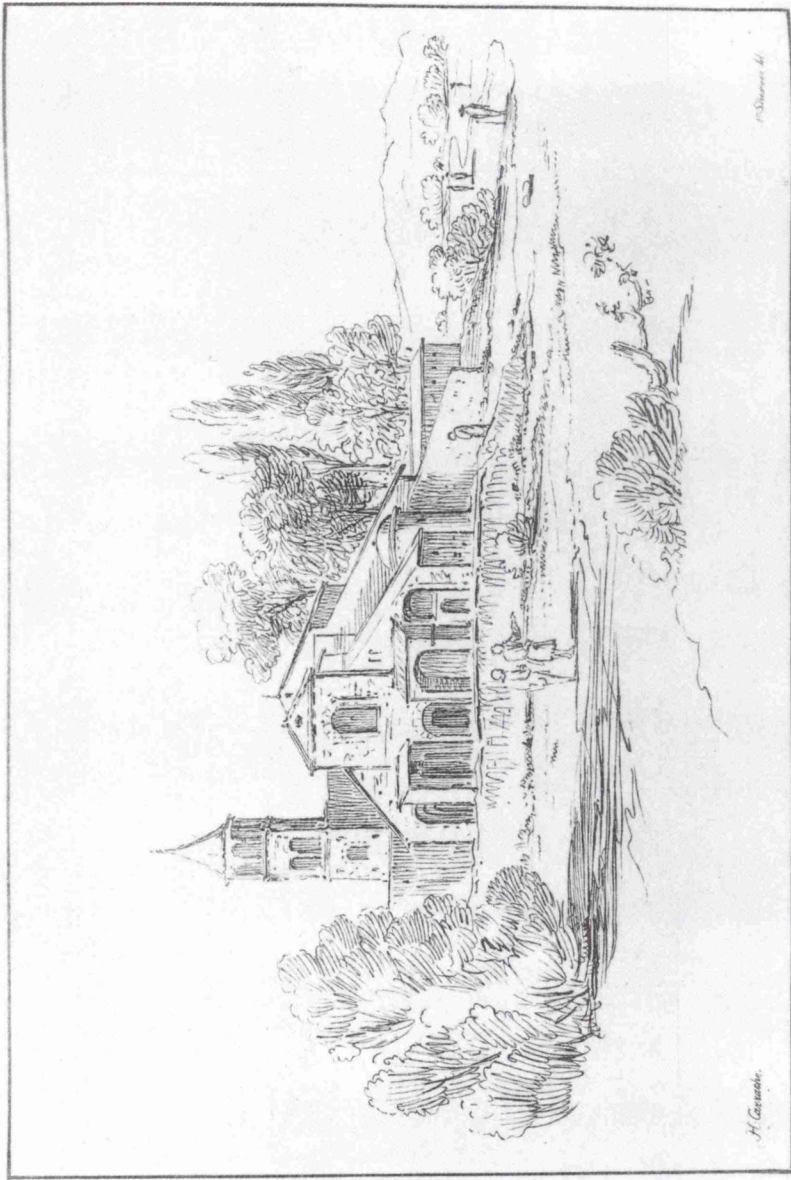
307. Jumal-isa (Raffaeli j.). *Gottvater*. Kriit, toontrükk. 16,5 x 12,6. ÜR 2187.

All vas.: Raphael: [N. Strixner].

D. XVII 2; W. 965 17.2.

308. Põlvitav naine lapsega. Detail gravüürist "Petlema laste tapmine" (Raffaeli joonistusest M. Raimondi gravüüri j.). *Aus dem bethlemitischen Kindermord, kniende Mutter*. Sulg. 18,3 x 13,1. ÜR 2186.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Rafael inv: Marc Anton Sculp:

II variant. D. III 1; W. 965 3.1.

Kommentaar vt. nr. 47.

309. Istuv vanamees (M. Raimondi j.). *Sitzender Apostel*. Gravüür.

12,6 x 9,6. ÜR 2002.

All par.: N: Strixner sculp.; vas.: FAM [monogramm].

D. XV 1; W. 965 15.1.

310. Madonna. Detail gravüürist "Madonna hälliga" (Raffaeli joonistusest M. Raimondi gravüüri j.). *Sitzende Madonna mit Kind*. Gravüür, toontrükk. 15,5 x 10,3. ÜR 2047.

All par.: N: Strixner fecit; vas.: Raphael inv: Marc Anton Sculp:

D. XXIII 1; W. 965 23.1.

311. Püha Hieronymus (G. Reni j.). *Hieronymus kniend*. Kriit, sulg, toontrükk. 21,2 x 18,5. ÜR 2076.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Guido Reni.

D. XIV 4; W. 965 14.4.

Püha Hieronymus (u.347–419/20), ladina kirikuisa. Õppis Roomas, tegutses Bethlehemis ja elas hiljem kaua aega erakuna. Revideeris ladinakeelse piiblitõlke. Teda kujutatakse kõrbes põlvitamas risti ees või koopas pühakirja lugemas. Tema atribuudiks on lõvi.

312. Longinus hobusel (E. de Roberti j.). *Longinus zu Pferd*. Kriit, sulg, toontrükk. 24,7 x 16,7. ÜR 1973.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Gaddo Gaddi.

II variant. D. XXV 2; W. 965 25.2.

Longinus, Rooma sõdur, kes Kolgatal torkas ristilöödud Jeesus Kristusele odaga rinda.

313. Munk surivoodil (A. Sacchi j.). *Sterbender Mönch*. Sulg, pintsell, toontrükk. 20,1 x 16,5. ÜR 2086.

All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Sachi fecit.

Ia variant. D. II 4; W. 965 2.4.

314. Istuv naine (V. Salimbene j.). *Sitzende Frau mit Haube*. Kriit, sulg. 12,6. x 9,5. ÜR 2088.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Ventura Salimbene.

I variant. D. XII 5; W. 965 12.5.

315. Kolm palvetavat naist (V. Salimbene j.). *Drei kniende Frauen mit Hauben*. Sulg, pintsel. 13,1 x 14,5. ÜR 2087.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Ventura Salimbene.

II variant. D. XIII 4; W. 965 13.4.

316. Püha Veronika higrätik (G. Salviati j.). *Veronika mit dem ausgebreitet gehaltenen Schweißbuch*. Sulg, pintsel. 18,1 x 16,9. ÜR 2092.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Salviati.

III variant. D. X 5; W. 965 10.5.

Kommentaar vt. nr. 240–246.42.

317. Venus kümblemas (G. Salviati j.). *Weiblicher Akt*. Kriit, sulg. 17,2 x 11,2. ÜR 2091.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Salviati.

D. XXXVI 2; W. 965 36.2.

Kommentaar vt. nr. 25.

318. Metssea jaht (A. Tempesta j.). *Erlagen des Ebers mit der Saufeder*. Sulg, kriit. 15,4 x 23,7. ÜR 2104.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Tempesta.

D. XXXVI 4; W. 965 36.4.

319. Maarja kroonimine (P. Tibaldi j.). *Krönung Marlae*. Sulg. 20 x 26,7. ÜR 2021.

All par.: N: Strixner del.; keskel: pelegrino da Modena

D. XXXIV 1; W. 965 34.1.

320. Madonna Jeesus-lapse ja Ristija Johannesega (S. di Tito j.). *Sitzende Madonna mit Kind im linken Arm, rechts davon der junge Johannes*. Sulg. 18 x 14,2. ÜR 2094.

All par.: N: Strixner fecit.; vas.: Santi di tito.

I variant. D. V 4; W. 965 5.4.

321. Madonna Jeesus-lapse ja Ristija Johannesega (S. di Tito j.). *Sitzende Madonna*. Sulg, toontrükk. 15 x 12. ÜR 2095.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Santi di tito.

I variant. D. XVII 3; W. 965 17.3.

322. Naisfiguur (tundmatu kunstniku j.). *Nach rechts schreitende Frau*. Sulg. 19,8 x 9. ÜR 2082.

All par.: N: Strixner del.; vas.: I: Romano:

II variant. D. IX 6; W. 965 9.6.

323. Voorus ja voorusetus (tundmatu kunstniku j.). *Heilige und zwei Frauen*. Sulg. 11,8 x 6,9. ÜR 1919.

All par.: N: Strixner del.; vas.: f: Bartolomeo.

D. XXV 1; W. 965 25.1.

324. Kristuse ristilt mahavõtmine (tundmatu kunstniku j.). *Kreuzabnahme*. Kriit, sulg. 9,5. x 6,6. ÜR 2119.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Dan: da Voltera.

D. XXVII 1; W. 965 27.1.

325. Püha Franciscus (tundmatu kunstniku j.). *Der hl. Franziskus*. Kriit, sulg, toonrükk. 20,8 x 15,9. ÜR 1941.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Aug: Carrache.

D. XXVII 2; W. 965 27.2.

Püha Franciscus vt.nr. 91.

326. Meeste ja naiste grupp (tundmatu kunstniku j.). *Gruppe von etwa sechs Personen*. Sulg, kriit. 9,1 x 13,1. ÜR 1940.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Aug: Carrache.

D. XXVIII 2; W. 965 28.2.

327. Södur vestluses kolme mehega (tundmatu kunstniku j.). *Anklage gegen den Ritter*. Kriit. 20 x 24,8. ÜR 1995.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Masaccio. 1440.

D.: XXXII 4; W. 965 32.4.

328. Püha perekond (tundmatu kunstniku j.). *Heilige Familie*. Kriit. 17,8 x 16,5. ÜR 1942.

All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Carrache.

D. LVII 3; W. 965 57.3.

Kommentaar vt. nr. 34.

329. Mõõka tuppe pistev gladiaator (F. Vacca j.). *Nackter Muskelmann von hinten, das Schwert in die Scheide steckend*. Sulg. 27,3 x 17,1. ÜR 2107. Repr. nr. 16.

All par.: N: Strixner del.; vas.: flaminio Vacca.

D. XXXIII 2; W. 965 33.2.

330. Istuv piiskop (F. Vanni j.). *Sitzender Bischof*. Sulg. 11,1 x 6,9. ÜR 2111.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Vanni.

D. XLVI 1; W. 965 46.1.

Madalmaade meistrite teosed

331. Kolm rändavat pimedat (P. Brueghel vanema koopia j.). *Drei Pilger mit Bergstöcken*. Kriit, sulg. 19,4 x 27,2. ÜR 2167.

All vas.: N: Strixner del.; vas.: Peter Breughel.

D. XXXIII 4; W. 965 33.4.

332. Vennad müüvad Joosepi (Lucas van Leydeni j.). *Entlohnung der Hirten*. Sulg. Diam. 21,4. ÜR 2189.
All par.: N: Strixner del; vas.: L: van Leyden.
I variant. D. XII 4; W. 965 12.4.

Kommentaar vt. nr. 194.

333. Madonna kuusirbil (meister EP j.). *Madonna mit Kind auf der Mondsichel*. Sulg, toontrükk. 28 x 16,1. ÜR 2244.
All par.: N: Strixner del;; vas.: I: van Mechlen fecit.
III variant. D. IV 1; W. 965 4.1.

334. Joonistav kunstnik (tundmatu kunstniku j.). *Maler*. Kriit, sulg. 16,2 x 13,5. ÜR 1943.
All par.: N: Strixner del;; vas.: A: Carrache.; ülal keskel: 1551 AET 37.
D. XXXVI 1; W. 965 36.1.

Flaami meistrite teosed

335. Mehe pea (D. Teniersi j.). *Männerkopf*. Kriit. 11,3 x 9,1. ÜR 2199.
All par.: N Strixner del; vas.: Rembrand
D. LIX 1; W. 965 59.1.

336. Külatänav (L. de Vadderi j.). *Straße in einem holländischen Dorf*. Kriit. 20,1 x 31,4. ÜR 2204.
All par.: N: Strixner del;; vas.: Rembrandt.
D. LVII 5; W. 965 57.5.

Hollandi meistrite teosed

337. Rauga pea (A. Bloemaerti j.). *Greisenkopf*. Kriit, sulg, pintsel. 37,4 x 28. ÜR 2145.
All par.: N: Strixner del;; vas.: Bloemaert.
III variant. D. XIV 5; W. 965 14.5.

338. Altarit lõhkuv mees (L. Brameri j.). *Nach links gewandter Mann mit hocherhobener Axt*. Kriit, sulg, toontrükk. 14,5 x 11,3. ÜR 2161.
All par.: N: Strixner del; vas.: L: Bramer.
I variant. D. XIV 2; W. 965 14.2.

339. Seisev noormees ja naine (L. Brameri j.). *Verschleierte, stehende Frau stützt sich auf Mann links*. Kriit, sulg, toontrükk. 14,6 x 11,4. ÜR 2158.
All par.: N: Strixner del;; vas.: L: Bramer.
I variant. D. XV 3; W. 965 15.3.

340. Jutlustav munk (L. Bramer j.). *Vier Figuren*. Kriit, sulg, toontrükk. 15 x 12,1. ÜR 2159.

All par.: N: Strixner del.; vas.: L: Bramer.

I variant. D. XVI 3; W. 965 16.3.

341. Lahkumine (L. Bramer j.). *Krieger umarmt Frau*. Kriit, sulg, toontrükk. 14,7 x 11,1. ÜR 2163.

All par.: N: Strixner del.; vas.: L: Bramer.

I variant. D. XVIII 2; W. 965 18.2.

342. Rändviuldaja (L. Bramer j.). *Dorfmusikant*. Kriit, sulg, toontrükk. 39,1 x 30,6. ÜR 2155. Repr. nr. 15.

All par.: N: Strixner del.; vas.: L: Bramer.

I variant. D. XXII 3; W. 965 22.3.

343. Eeslajaja (L. Bramer j.). *Nächtlicher Überfall. In der Mitte der Esel*. Kriit, sulg, toontrükk. 14,5 x 11,7. ÜR 2162.

All keskel: N: Strixner del.; vas.: L: Bramer.

D. XXX 3; W. 965 30.3.

344. Munga jutlus (L. Bramer j.). *Predigender Mönch*. Kriit, sulg, toontrükk. 14,8 x 11,3. ÜR 2160.

All par.: N: Strixner del.; vas.: L: Bramer.

D. XXXI 2; W. 965 31.2.

Nr. 338–341 ja 343–344 L. Bramer illustratsioonid ühele hispaania kelmiromaani, vt. kommentaar nr. 138–148.

345. Hollandi maastik (A. Cuypi j.). *Weierlandschaft*. Kriit; toontrükk. 19,2 x 31. ÜR 2203.

Ülal par.: N: Strixner del.; vas.: Rembrand.

D. XV 4; W. 965 15.4.

346. Maastik lossiga (G. van der Horsti j.). *Burg über dem Fluß*. Sulg. 18,6 x 27,5. ÜR 2170.

All vas.: P: Brill. N: Strixner del:

D. XXXIX 3; W. 965 39.3.

347. Maastik õngitsejaga (Ph. Könincki j.). *Holländische Landschaft*. Kriit, sulg, toontrükk. 15,2 x 27,6. ÜR 2198.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Rembrand.

I variant. D. XXI 5; W. 965 21.5.

348. Kõrtsi interjäär (A. van Ostade j.). *Innenraum einer Schenke*. Kriit, sulg. 16 x 19,3. ÜR 2196.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Adr: v: Ostade.

I variant. D. XXXVII 2; W. 965 37.2.

349. Kaks talupoega ja kaks last (A. van Ostade j.). *Zwei Bauern und zwei Knaben*. Kriit, sulg. 10,1 x 13,6. ÜR 2195.
All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Ostade.
D. XL 1; W. 965 40.1.

350. Kaelustav talupojapaar (A. van Ostade j.). *Sitzendes Bauernpaar*. Kriit, sulg. 8,3 x 9,4. ÜR 2194. Repr. nr. 13.
All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Ostade.
D. XLI 1; W. 965 41.1.

351. Kaks istuvat meest (A. van Ostade j.). *Zwei Zecher*. Kriit, sulg. 7,4 x 11,1. ÜR 2193.
All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Ostade.
D. XLII 1; W. 965 42.1.

352. Kolm talupoega (A. van Ostade j.). *Liebespaar auf der Bütte*. Kriit, sulg. 10,7 x 8,2. ÜR 2192.
All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Ostade.
D. XLIV 1; W. 965 44.1.

353. Meri purjekaga (J. Porcellise j.). *Seestück*. Kriit, sulg. 15,1 x 26,2. ÜR 2188.
Ülal par.: N: Strixner del.; vas.: I: Leyden.
II variant. D. XXXVIII 4; W. 965 38.4.

354. Seisev naine (Rembrandti j.). *Stehende Frau*. Sulg, kriit, toontrükk. 13,8 x 9,4. ÜR 2205.
All par.: N: Strixner del.; vas.: Rembrand.
I variant. D. XVI 2; W. 965 16.2.

355. Kivil istuv nooruk (Rembrandti koolkond). *Sitzendes Mädchen*. Kriit, sulg. 14,4 x 11,2. ÜR 2202.
All par.: N: Strixner del.; vas.: Aus der Schulle v: Rembrand.
I variant. D. XXVI 1; W. 965 26.1.

356. Kristus ja saatan (tundmatu kunstniku j.). *Versuchung Christi*. Kriit, sulg. 17,4 x 13,3. ÜR 2140.
All keskel: N: Strixner del.; vas.: Bloemaert.
D. LII 4; W. 965 52.4.

357. Talvemaastik (tundmatu kunstniku j.). *Winterlandschaft oder Schweineschlachten*. Kriit, sulg. 26,6 x 42. ÜR 2169. Repr. nr. 14.
All par.: N: Strixner del.; vas.: J: Breughel.
D. LIX 6; W. 965 59.6.

358. Monumendijoonistus (A. van der Werffi j.). *Allegorie auf den Kurfürsten Johann Wilhelm von der Pfalz*. Kriit, sulg. 20,4 x 14,7. ÜR 2209.
All par.: N: Strixner del.; vas.: A: van der Werf.
D. LIX 4; W. 965 59.4.

359. Metsamaastik (J. Wijnantsi j.). *Felsenlandschaft mit Bäumen*. Kriit, lavii. 20,2 x 25. ÜR 2210.

All par.: N: Strixner del.; ülal vas.: I: Wijnants.

I variant. D. XLII 4; W. 965 42.4.

360. Jõemaalastik (G. A. van Witteli j.). *Besiedelte Hügellandschaft*. Kriit, sulg, toontrükk. 27,7 x 41,6. ÜR 2128.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Cl: Gelée.

II variant. D. VI 3; W. 965 6.3.

361. Rannamaastik (G. A. van Witteli j.). *Felsengruppe*. Sulg, toontrükk. 13,1 x 20,4. ÜR 2127.

All par.: N: Strixner del.; ülal vas.: Cl: Gelée.

II variant. D. VI 4; W. 965 6.4.

Prantsuse meistrite teosed

362. Targad Hommikumaalt Jeesus-last kummardamas (S. Bourdoni j.). *Entwurf zu einer Anbetung der Könige*. Kriit, sulg. 14,7 x 18. ÜR 2129.

All par.: N: Strixner del.; vas.: N: Pousin

D. LVI 4; W. 965 56.4.

363. Evangelist Johannes Patmosel (M. Corneille' j.). *Johannes Evangelist auf Patmos*. Sulg. 37 x 51,1. ÜR 1949.

All par.: N: Strixner fecit; vas.: Hanibal. Carrac

II variant. D. II 3; W. 965 2.3.

Patmos, saar Vahemeres, kuhu oli pagendatud evangelist Johannes (vt. nr. 168). Elades koopas, nägi ta ilmutusi, mida ta on kirjeldanud Uue Testamendi Johannese ilmutamise raamatus.

364. Fidelitas (tundmatu kunstniku j.). *Die Treue*. Kriit, toontrükk.

25,6 x 33,6. ÜR 1944.

All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Carracc.; keskel: FIDELITA

D. XXV 4; W. 965 25.4.

Fidelitas, truudus (ladina keeles).

365. Maastik kirikuga (tundmatu kunstniku j.). *Kirche in Italien*. Sulg. 16,4 x 31,3. ÜR 1945. Repr. nr. 19.

All par.: N: Strixner del.; vas.: H: Carrache.

D. XXX 5; W. 965 30.5.

366. Lodi sõdurite ja hobustega (A. Watteau' j.). *Einschiffung von Soldaten und Pferden*. Kriit. 11,8 x 19,3. ÜR 2124.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Bourguignon.

D. LIII 2; W. 965 53.2.

Saksa meistrite teosed

367. Madonna maastikus (A. Altdorferi j.). *Madonna mit dem Kind unter einem Baum im Gebirge*. Sulg. 21,2 x 13,8. ÜR 2212. Repr. nr. 17.

All par.: A: Altorfer. 1511. N: Strixner del:

D. L 2; W. 965 50.2.

368. Johannes Beukler (Augsburgi meistri j.). *Bildnis des Johannes Beukler*. Kriit, sulg, toontrükk. 36,3 x 26,2. ÜR 2242.

Ülal par.: N: Strixner del;; vas.: Johan Beukler. I: Holbein fecit.

III variant. D. XVIII 6; W. 965 18.6.

369. Dekoratsioonikavand (H. Bocki j.). *Dekorativer Entwurf mit Wapen*. Sulg, pintsel. 1813. 38,9 x 34,4. ÜR 2239.

All par.: N: Strixner del: 1813.; vas.: HB [pliiatsiga: Holbein].

I variant. D. XLIV 6; W. 965 44.6.

370. Linna piiramine (J. Breu j.). *Belagerung von Kufstein*. Sulg. Diam. 24,8. ÜR 2215.

All keskel: H: Burgmaier. N: Strixner del; ülal: Kayser Maximiliani. Kopfstain Krieg. Bayrisch

D. XXXVII 5; W. 965 37.5.

K u f s t e i n, linn Tiroomis, mille 1503.a. alistas keiser Maximilian I.

371. Martin Luther (1483–1546), saksa teoloog ja usureformaator (L. Cranach noorema j.). *Bildnis Luthers*. Kriit, sulg, toontrükk. 18,7 x 14,4. ÜR 2216.

All par.: N: Strixner del; vas.: 1532 ja sõrmust hoidev lohe, keskel: LV THER; ülal: IN SILENTIO ET SPE ERIT FORTITVDO VESTRA

II variant. D. VIII 2; W. 965 8.2.

372. Lövid hobuseid murdmas (A. Düreri j.). *Tierkämpfe*. Sulg. 18,1 x 26,5. ÜR 2224.

All par.: N: Strixner del;; keskel: 1505 AD

D. XXXIX 2; W. 965 39.2.

373. Lövi põtra murdmas (A. Düreri j.). *Löwe einen Hirsch angreifend*. Sulg. 11 x 17. ÜR 2225. Repr. nr. 18.

All par.: N: Strixner del: 1505 AD

D. XL 2; W. 965 40.2.

374. Apostlid Johannes ja Peetrus (A. Düreri j.). *Johannes und Petrus*.

Kriit, toontrükk. 1813. 47,1 x 17. ÜR 2229.

All par.: N: Strixner del: 1813.; ülal vas.: 15 AD 26

D. XLV 6; W. 965 45.6.

Johannes, vt. nr. 168. Peetrus, Jeesus Kristuse jänger, hiljem oli tegev Jeruusalemma algkoguduses. Hukkus märtrina. Sümboliks topeltvõtmed.

375. Evangelist Markus ja apostel Paulus (A. Düreri j.). *Paulus und Markus*. Kriit, toontrükk. 1814. 46,5 x 17,1. ÜR 2230.

All vas.: N: Strixner del: 1814.; ülal par.: 1526 AD

D. LV 6; W. 965 55.6.

Markus, vt. nr. 63. Paulus (varem Saulus), Kristuse õpetuse vastane, hiljem apostel. Tegutses misjonärina Väike-Aasias, Makedoonias ja Kreekas. U. 60 mõisteti märtrisurma. Katoliku kiriku pühak, Uue Testamendi Pauluse kirjade autor.

Enne surma annetas A. Dürer maalid neljast apostlist (1526) oma kodulinna Nürnbergile, kus need eksponeeriti raekojas. 1627.a. anti maalid Baieri kuurvürst Maximilianile, Nürnbergi jaoks valmistas V. Vischer koopiad.

376. Nooruki pea (A. Düreri koopia j.). *Jugendlicher, lockiger Kopf*. Sulg, toontrükk. 27,8 x 20,8. ÜR 2227.

All vas.: N: Strixner del.; par.: 1508 AD

III variant. D. VI 5; W. 965 6.5.

377. Metsamaastik (J. F. Ermelsi j.). *Abbrechender Hang*. Kriit, sulg. 19,6 x 30,7. ÜR 2232.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Ermels.

D. LVIII 5; W. 965 58.5.

378. Püha Barbara (H. Holbein vanema j.). *Die hl. Barbara*. Kriit, toontrükk. 1814. 55,5 x 23,1. ÜR 2240. Repr. nr. 22.

All par.: N: Strixner del: 1814.; vas.: H: Holbein pinx.; ülal: SANCTA BARBARA

D. LIV 6; W. 965 54.6.

Püha Barbara, vt. nr. 204–209.2.

379. Detail võidurongkäigust (H. Holbein noorema j.). *Aus einem Triumphzug*. Kriit, sulg, toontrükk. 20,6 x 18,8. ÜR 2223.

All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Dürer.

D. XXIII 5; W. 965 23.5.

380. Venus ja Cupido (H. Holbein noorema j.). *Venus und Cupido*. Kriit, sulg. 16,7 x 14,2. ÜR 2217.
All par.: N: Strixner del;; vas.: L: Cranach.
D. LIII 3; W. 965 53.3.

381. Seisev sõdur (P. Isselbergi j.). *Bewaffneter*. Kriit, sulg. 10,5 x 10,5. ÜR 1953.
All par.: N: Strixner del;; vas.: L: Carrache.
D. XXIX 1; W. 965 29.1.

382. Kaks sõdurit (P. Isselbergi j.). *Zwei Landsknechte mit Büchsen*. Kriit, sulg. 10 x 13,9. ÜR 1956.
All par.: N: Strixner del;; vas.: L: Carrache.
D. XXXI 1; W. 965 31.1.

383. Kaks sõdurit (P. Isselbergi j.). *Zwei Landsknechte mit Lanzen*. Sulg, kriit. 10,3 x 12,6. ÜR 1954.
All par.: N: Strixner del;; vas.: L: Carrache.
D. XXXIII 1; W. 965 33.1.

384. Kaks sõdurit (P. Isselbergi j.). *Zwei Landsknechte*. Kriit, sulg. 10,1 x 13,3. ÜR 1955.
All par.: N: Strixner del;; vas.: L: Carrache.
D. XXXVIII 1; W. 965 38.1.

385. Habemega mehe portree (meister WK j.). *Männerkopf mit Bart*. Sulg, toontrükk. 28,2 x 19,6. ÜR 2285.
All par.: N: Strixner del;; ülal vas.: O.WK.
D. LIII 5; W. 965 53.5; N. Monogr. IV 2721; V 1776.

386. Kaks seisvat meest (D. T. Meyer vanema j.). *Zwei junge Männer in vornehmer Tracht*. Kriit, sulg. 17 x 16,5. ÜR 2247. Repr. nr. 20.
All keskel: N: Strixner del;; vas.: D: Meijer.
D. LI 3; W. 965 51.3.

387. Kaks seisvat meest (D. T. Meyer vanema j.). *Zwei ältere Männer in vornehmer Tracht*. Kriit, sulg. 16,9 x 16,7. ÜR 2246.
All par.: N: Strixner del;; vas.: D: Meijer.
D. LII 3; W. 965 52.3.

388. Maarja surm (M. Schaffneri j.). *Tod Mariae*. Kriit, sulg, toontrükk. 1812. 57,1 x 34,3. ÜR 2270.
All par.: N: Strixner del;; 1812.; vas.: M. Schoen pinxt:
I variant. D. XXXVI 6; W. 965 36.6.

389. Naise poolfiguur (M. Schaffner j.). *Trauernde*. Kriit. 35,9 x 27,6. ÜR 2267.

All par.: N: Strixner del.; vas.: M: Schoen pinx:
D. XLIV 4; W. 965 44.4.

390. Naise pea (M. Schaffner j.). *Trauernde*. Kriit. 35 x 31,9. ÜR 2266.

All vas.: N: Strixner del.; par.: M: Schoen pinx:
D. XLVII 5; W. 965 47.5.

391. Maarjale kuulutamine (M. Schaffner j.). *Mariae Verkündigung*. Kriit, toontrükk. 1813. 56,8 x 34,2. ÜR 2269. Repr.nr. 23.

All par.: N: Strixner del. 1813.; vas.: M: Schoen p:
D. XLVIII 6; W. 965 48.6.

Kommentaار vt. nr. 222–227.22.

392. Püha Jüri lohega (G. Schreieri j.). *Heiliger Georg in voller Rüstung*. Kriit, sulg, toontrükk. 22,2 x 14,7. ÜR 2272.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Ch: Schwarz.
D. XIX 3; W. 965 19.3.

Kommentaار vt. nr. 163.

393. Palverändur (G. Schreieri j.). *Pilger*. Kriit, sulg, toontrükk. 22,1 x 12,9. ÜR 2271.

All par.: N: Strixner del.; vas.: C: Schwarz:
D. XXX 4; W. 965 30.4.

394. Jalutajad mägimaastikus (V. Solise j.). *Das Wunder am Berg*. Sulg. 17 x 21. ÜR 2258.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Hans Scheuffelein 1540.
D. LVI 3; W. 965 56.3.

395. Jalutajad mägimaastikus (V. Solise j.). *Das Wunder am Berg*. Sulg. 17 x 17. ÜR 2257.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Hans Scheuffelein 1540.
D. LVII 4; W. 965 57.4.

Nr. 394 ja 395 moodustavad terviku.

396. Baieri kuningas Maximilian Joseph (1756–1825) (J. Stieleri j.). *König Max. I. Joseph*. Kriit, toontrükk. 48,6 x 37,4. ÜR 2281.

All par.: N: Strixner del.; vas.: I: Stieler pinx.; keskel [tindiga]: König Max v. Baiern
D. XLIX 6; W. 965 49.6.

397. Baieri kuninganna Karoline Friederike Wilhelmine (J. Stieleri j.). *Königin Karoline Friederike Wilhelmine*. Kriit, toontrükk. 48,3 x 37,4. ÜR 2282.

All par.: N: Strixner del.; vas.: Stieler pinx.; keskel [tindiga]: Königin v. Baiern.

I variant. D. L 6; W. 965 50.6.

398. Kristus (T. Stimmeri j.). *Christus und Apostel*. Sulg. 16,1 x 13,2. ÜR 2284.

All par.: N: Strixner del.; vas.: T Stimmer.

D. LVIII 3; W. 965 58.3.

399. Paremale sammuv sõdur (tundmatu kunstniku j.). *Landsknecht in Rüstung*. Kriit, sulg, toontrükk. 21,1 x 13,7. ÜR 2220.

All par.: N: Strixner del.; vas.: AD

I variant. D. XX 4; W. 965 20.4.

400. Grupp keiser Maximilian I võidurongkäigust (tundmatu kunstniku j.). *Gruppe aus dem Triumphzug des Kaisers Maximilian*. Sulg, toontrükk. 27,5 x 20,7. ÜR 2226.

All par.: N: Strixner del: AD

D. XXI 3; W. 965 21.3.

Keiser Maximilian I tellis kunstnikelt, sealhulgas ka A. Dürerilt, joonistusi suurtele puulõikekompositsioonidele "Võiduvärv" (1515), "Võiduvanker" ja "Võidurongkäik". Programmi nende jaoks koostas humanist Johannes Stabius.

401. Piigi najal seisev sõdur (tundmatu kunstniku j.). *Stehender Landsknecht*. Kriit, sulg. 19,6 x 9,7. ÜR 2235.

All par.: N: Strixner del.; vas.: H: Holbein.

D. XXIII 4; W. 965 23.4.

402. Mees ja naine (tundmatu kunstniku j.). *Ritter mit Frau in Schweizer Kostüm*. Kriit, sulg. 19,5 x 11,2. ÜR 2233.

All par.: N: Strixner del.; vas.: H: Holbein.

D. XXIV 1; W. 965 24.1.

403. Ristilöödu annetajatega (tundmatu kunstniku j.). *Kreuzigung mit Stifterfamilie*. Kriit, sulg, toontrükk. 16,2 x 25,5. ÜR 2273.

All par.: N: Strixner del.; vas.: C: Schwarz.

II variant. D. XXXVIII 3; W. 965 38.3.

404. Klaasmaalija Hans Funck (u.1470–1539) (tundmatu kunstniku j.). *Brustbild eines jungen Mannes*. Kriit. 27,5 x 18,4. ÜR 2283.
All par.: N: Strixner del.; vas.: T. Stimmer.; ülal vas.: Hanns Funck v: Bern
Glassmaler. 1534.
D. LIII 4; W. 965 53.4.

405. Gooti katedraali interjöö (tundmatu kunstniku j.). *Innenraum einer gotischen Kirche*. Kriit, sulg, toontrükk. 21,5 x 15,5. ÜR 2191.
All par.: N: Strixner del.; vas.: P: Neef.
D. LX 4; W. 965 60.4.

406. Arion delfiinil (P. Vischeri töökoja j.). *Arion, Geige spielend*. Sulg.
8,8 x 8,8. ÜR 2214.
All par.: N: Strixner fecit.; vas.: I. Aman
I variant. D. XIII 3; W. 965 13.3.

A r i o n (u.600 e.m.a.), kreeka laulik ja luuletaja. Legendi põhjal sundisid meremehed paljaksröövitud laulikut laevalt merre hüppama, kust delfiin tema päästis ja viis Tainaroni neemele.

407. Bakchos (P. Vischeri töökoja j.). *Bacchus*. Sulg. 6,5 x 6,3. ÜR 2213.
All vas.: N: Strixner fecit.; keskel (tünnipõhjal): I: Aman
III variant. D. XVII 1; W. 965 17.1.

B a k c h o s, vt. nr. 240–246.38.

408. Maarja kihlus (J. A. Wolffi j.). *Verlobung der Maria*. Sulg. 22,6 x 13,7.
ÜR 2291.
All par.: N: Strixner del.; vas.: A: Wolf.
D. XLVIII 3; W. 965 48.3.

M a a r j a kihluseks tuli jumala tahtega määratud kosilastel ilmuda preestri ette keppidega. See, kelle kepp läks lehte, pidi saama neitsi Maarja abikaasaks. Selleks osutus eakas puusepp Joosep, kellega preester kihlas Maarja templi ukse ees.

Väljaspool sarja

409. Kristuse pea okaskrooniga (H. Memlingi j.). *Christus mit der Dornenkrone*. Kriit, sulg, toontrükk. 1818. 37 x 28,6. ÜR 2245.
All par.: Nep: Strixner del: 1818.; vas.: H: Hemmelink pinx:
II variant. W. 831 68.

410. Sixtuse madonna (Raffaeli j.). *La Madonna di Sisto di Raffaello*. Kriit, toontrükk. 1820. 65,8 x 50,8. ÜR 1648.
All vas.: Nep: Strixner del 1820; keskel: Bei J.G. Zeller in München.
LA MADONNA DI S. SISTO DI RAFAELLO
D. 18; W. 831 84.

Sixtuse madonna (1515–19) maalis Raffael Piacenzas asuva San Sisto kloostrikiriku altarimaaliks. 1754 müüs rahahätta sattunud klooster paavsti nõusolekul maali Saksi kuurvürst August II-le Dresdeni Galerii jaoks. Kloostrikirikusse muretses ostja koopia.

Lehed sarjas "Alam- ja ülemsaksa vanad maalid vendade Boisseréede ja Bertrami kogust"

411. Neitsi Maarja abiellumine (I. van Meckenemi j.). *Die Vermählung der Maria*. Kriit, toontrükk. 1822. 45,1 x 55,7. ÜR 2739.
All par.: N: Strixner del: 1822; vas.: Israel v: Meckenem pinxt; keskel: Gedruckt unter der Direction von Strixner in Stuttgart.
W. 971 24(3). L. Dussler ei registreeri.

412. Ülestõusnud Kristus (H. Memlingi j.). *Der auferstandene Christus*. Kriit, toontrükk. 1825. 56,3 x 26,8. ÜR 2740.
All par.: N: Strixner del 1825; vas.: Joh: Hemmling pinxt.; keskel: Gedruckt unter der Direction von Strixner in Stuttgart.
W. 971 40(1). L. Dussler ei registreeri.

413. Neitsi Maarja surm (J. van Scoreli j.). *Die sterbende Maria*. Kriit, toontrükk. 1827. 50 x 59,2. ÜR 2738.
All par.: Strixner u: Bergmann del: 1827; vas.: loh: Schoreel pinxt.; keskel: Gedruckt unter der Direction von Strixner in München.
W. 971 63(3). L. Dussler ei registreeri.

Melchior Boisserée (1786–1851), Sulpiz Boisserée (1783–1854) ja Johann Bertram (surn. 1841) Kölnis olid esimesed vanasaksa kunsti kogujad. 1810 viidi kunstikogu Heidelbergi, 1819 Stuttgarti. Seal reprodutseeris J. N. Strixner väärtuslikumad maalid. 1827 ostis Baieri kuningas Ludwig I kunstikogu Müncheni Pina-koteegile.

Sari "Alt-Nieder- und -Ober-Deutscher Gemälde der Brüder Boisserées und Bertram" anti välja 1821–34 kolmeleheliste vihikutena, üldse 39 vihikut 117 lehega. Kuna sarja alustati aastal, millal ilmunud litograafiaid loetakse inkunaableiks, arvestatakse kogu sarja litograafia hällitrukisena.

Vt. ka nr. 639–646.

STUNTZ, Johann Baptist (1753–1836)

Pärines Šveitsist. U. 1802 juhtis Strasbourg'is kirjastust. 1808 asus Münchenisse. Huvi-
tus litograafiast ja muretses endale litopressi. Võttis osa sarja "Litograafiad" välja-
andmisest ja hiljem juhtis litograafiatöökoda.

414.–417. Lehed sarjas "Litograafiad".

414. Maastikumotiiv. *Felsenlandschaft mit Bäumen.* Sulg. 1812.
13,9 x 16,5. ÜR 2292.

All vas.: I. Stuntz fe; 1789.

I variant. D. XXVI 3; W. 834 12; 965 26.3.

415. Hurtsik (Rembrandti j.). ***Hütte mit Strohdach.*** Sulg. 1812. 9,7 x 10,3.
ÜR 2201.

All par.: I.B. Stuntz de; vas.: Rembrand fec:

D. XXXII 1; W. 834 13; 965 32.1.

416. Ratsanik püssiga (tundmatu kunstniku j.). ***Landsknecht zu Pferde.***
Kriit, sulg. 1812. 24,5 x 12,5. ÜR 2234. Repr. nr. 21.

All par.: I.B. Stuntz del.; vas.: HH.

D. XXII 2; W. 834 11; 965 22.2.

417. Rannik kindlusega (G. A. van Witteli j.). ***Südlicher Seehafen.*** Kriit,
sulg, toontrükk. 1818. 18,2 x 24,9. ÜR 2126.

All par.: I.B. Stuntz d.; vas.: Cl. Gelée

II variant. D. XI 6; W. 834 10; 965 11.6.

Vt. ka nr. 639–646.

ZIX, Benjamin (1771–1811)

Õppis J. Mellingsi joonistuskoolis ja C. Guérini juures Strasbourg'is. 1792–1800 teenis
sõjaväes. 1805 võeti Prantsuse keiserlike muuseumide peadirektori D. V. Denoni
(vt. lk. 15) saatjaskonda, kellega viibis 1807–09 Pariisis, Hispaanias ja Austrias. 1809.a.
sügisel külastas Müncheni, kus tutvus J. C. v. Mannichi juhitud litograafiatöökojaga ja
teostas oma joonistuse kivil, mis lülitati litograafiate sarja. 1811 siirdus Itaaliasse.

**418. Puhkus põgenemisel Egiptusesse. Sarjast "Litograafiad". *Ruhe
auf der Flucht.*** Sulg. 1809. 17,9 x 25,9. ÜR 2293.

Joonises (kivil) vas.: B.Z.

II variant. D. XVIII 3; W. 951 1; 956 18.3; N. XXII, lk. 304, 12; N. Monogr. I,
2144; Th.-B. XXXVI, lk. 534.

Kommentaar vt. nr. 3.

LITOGRAAFIAD-INKUNAABLIID RAAMATUTES

419.–517. Brulliot, Fr. Dictionnaire de Monogrammes, Chiffres, Lettres initiales et Marques Figurées sous lesquels les plus célèbres Peintres, Dessinateurs et Graveurs ont désigné leurs noms. Munich, 1817. Var. pag., 99 tab. R XIV 234ⁿ. Litografeeritud 99 tahvlit. Teose viimane tahvel nr-ga 103, tegelikult leheküljed 71, 87, 93 ja 99 tühjad.

Litografeerija:

FALGER, Anton (1791–p.1850) — joonistaja, ofortist ja litograaf.

1–33) Esimene osa. Tuntud kunstnike monogrammid. Gravüür. 20,8 x 15,5.

Tartu Ülikooli Raamatukogu eksemplaris puudub vahetiitel [Première Partie Marques Connues].

33 tahvlit monogrammidega. 1. tahvli all par.: A. Falger gr.; tahvli ülal keskel: pag. 1. – pag. 33.

34–49) Teine osa. Kahtlusalused monogrammid. Vahetiitel + 15 tahvlit. Gravüür. 20,3 x 15,3.

Vahetiitel: SECONDE PARTIE Marques douteuses; tahvli ülal keskel: pag. 35. – pag. 49.

50–70) Kolmas osa. Tundmatute kunstnike monogrammid. Vahetiitel + 20 tahvlit. Gravüür. 20,4 x 15,5.

Vahetiitel: TROISIÈME PARTIE Marques inconnues.; tahvli ülal keskel: pag. 51. – pag. 70.

71–78) Mõnede graveerijate lühendid. 8 tahvlit. Gravüür. 20,3 x 15,7.

Esimesel tahvli ülal keskel: ABRÉVIATIONS employées par quelques graveurs.; tahvli ülal keskel: pag. 72 – pag. 79.

79–85) Esimese osa lisa. Vahetiitel + 6 tahvlit. Gravüür. 20,3 x 15,4.

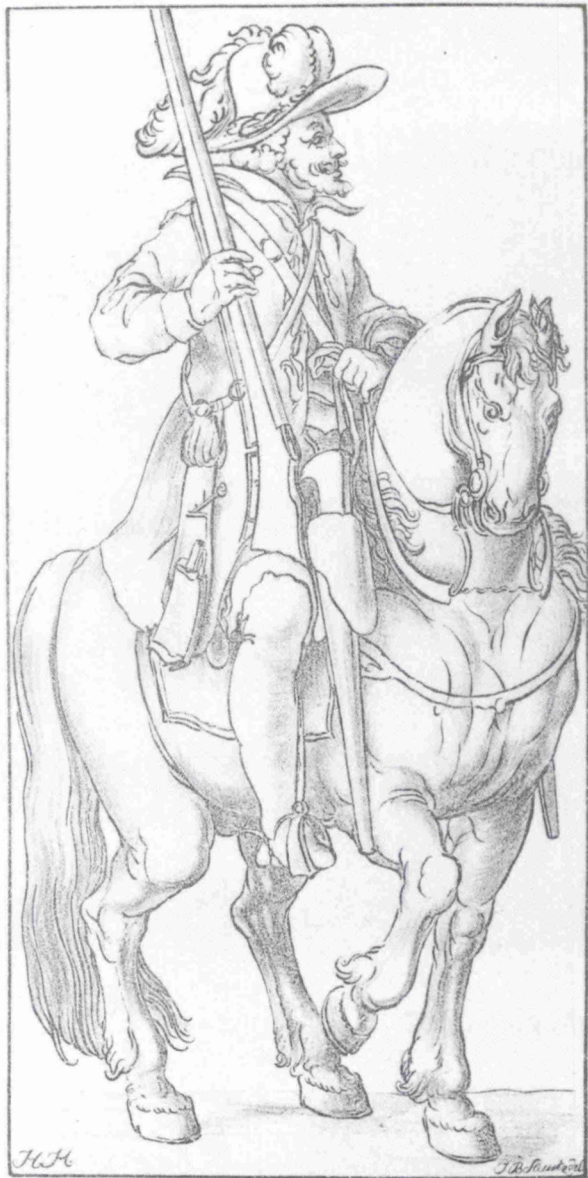
Vahetiitel: Supplément de la Première Partie.; tahvli ülal keskel: pag. 81 – pag. 86.

86–90) Teise osa lisa. Vahetiitel + 4 tahvlit. Gravüür. 20,3 x 15,4.

Vahetiitel: Supplément de la Seconde Partie.; tahvli ülal keskel: pag. 89 – pag. 92.

91–95) Kolmanda osa lisa. Vahetiitel + 4 tahvlit. Gravüür. 20,3 x 15,4.

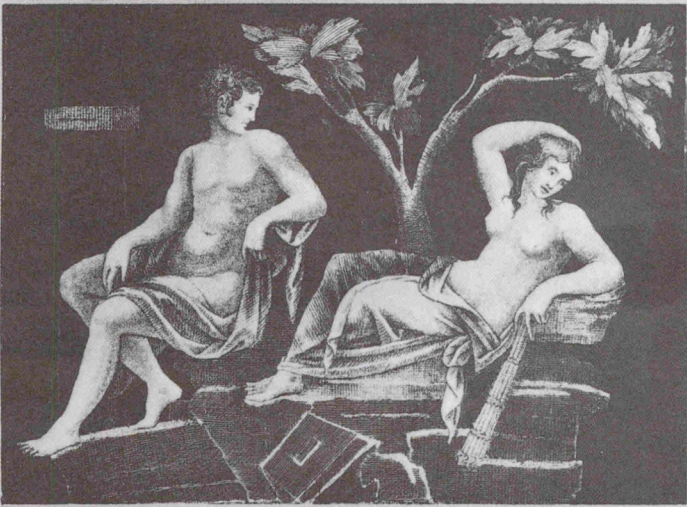
Vahetiitel: Supplément de la Troisième Partie.; tahvli ülal keskel: pag. 95. – pag. 98.

Der Steindruck
 erfunden
 Zu München von Alois Senefelder 1796.
Durch ihn
 Zur chemischen Druckerey erhoben 1798.
 In diesem Lehrbuche
 ausführlich beschrieben
 Unter Maximilian Joseph König von Bayern
 1818.
 Von Gott mein Werk!

*Dem unermüdeten und unermesslichen Beförderer
 der Lithographie
 Hⁿ Carl Freiherr v. Schlichtegroll
 wechset dieses Blatt
 als öffentliches Dankmal James Finckes
 Senefelder*

96–99) Lühendite lisa. 4 tahvlit.

Esimesel lehel ülal keskel: Supplément des Noms abrégés.; tahvlitel ülal keskel: pag. 100 – pag. 103.

W. 203 30. L. Dussler ei registreeri.

518. Brünninghausen, H. J. **Gemeinnütziger Unterricht über die Brüche, den Gebrauch der Bruchbänder, und über das dabey zu beobachtende Verhalten.** Würzburg, 1811. VIII, [2], 69 S., 1 Taf. R V P 162.

Litografeeritud 1 tahvel.

Litografeerija tundmata.

1) Kolm mehe- ja üks naisetorso songasidemetega. *Drei männliche Torsi und ein weiblicher Torso mit Bruchbändern.* Sulg. 17,5 x 32.

Figuuride kohal ülal: Fig. 1 – Fig. 4; all: 5 – 7.

W. 879 3. L. Dussler ei registreeri.

519.–530. Büsching, J. G. **Die Alterthümer der heidnischen Zeit Schlesiens.** Bd. 1, H. 1–4. Breslau, 1820. 24 S., 11 Taf. R XIII^b 102.4.

Litografeeritud tiitelleht + 11 tahvlit.

Litografeerija tundmata.

1) Tiitelleht. Pealkiri + 12 mitmesugust keraamilist urni. *Von zwölf Urnen umgebenes Schriftfeld.* Kriit. sulg. 40,7 x 27,7.

Lehel keskel: Die Alterthümer der heidnischen Zeit Schlesiens. Herausgegeben von BÜSCHING. Band I. Breslau. 1820.

Ümber kirja 12 urni nr-tega 1.–12.

W. 872 28.

2) Savist nõud. *Flache Schale von oben und von der Seite.* Kriit. 40,9 x 28,3.

Ülal keskel: Tafel I.; esemetel juures nr-id.

W. 872 29.

3) Vasest tööriistad. *Fünf Abbildungen kupferner Gegenstände.* Kriit. 40,7 x 28,2.

Ülal keskel: Tafel II.; esemetel juures nr-id.

W. 872 30.

4) Savist urn ja käristid. *Eine Urne und Klappern.* Kriit. 40,7 x 28.

Ülal keskel: Tafel III.; esemetel juures nr-id.

W. 872 34.

5) Vasest tööriistad. *Werkzeuge von Kupfer*. Kriit. 40,7 x 27,7.

Ülal keskel: Taf. IV.; esemetel juures nr-id.

W. 872 35.

6) Kivist tööriistad. *Steinerne Werkzeuge*. Kriit. 40,7 x 28,7.

Ülal par.: Tafel V.; esemetel juures nr-id.

W. 872 36.

7) Savist nõud. *Geräte von Thon*. Kriit. 40,9 x 28,2.

Ülal par.: Taf. VI; esemetel juures nr-id.

W. 872 37.

8) Vasest nõelad ja nuga. *Kupferne Nadeln und Messer*. Kriit. 40,9 x 28,2.

Ülal par.: Tafel VII.; esemetel juures nr-id.

W. 872 38.

9) Mitmesugused kivist esemed. *Geräte von Stein*. Kriit. 41 x 28.

Ülal par.: Tafel VIII.; esemetel juures nr-id.

W. 872 39.

10) Mitmesugused savist nõud. *Neun Abbildungen von Tongeräten*.

Kriit. 41 x 32,6.

Esemetel juures nr-id.

W. 872 31.

11) Mitmesugused savist nõud. *Zehn Abbildungen von Tongeräten*.

Kriit. 40,9 x 32,5.

Ülal par.: Taf. X.; esemetel juures nr-id.

W. 872 32.

12) Mitmesugused metallist ehted. *Gold- und Kupferringe und -Fibeln*.

Kriit. 40,9 x 32,5.

Ülal par.: Tab. XI.; esemetel juures nr-id.

W. 872 33; lk. 12. L. Dussler ei registreeri.

531.–542. Büsching, J. G. *Der Deutschen Leben, Kunst und Wissen im Mittelalter*.
Bd. 1–2. Breslau, 1817–1819. R XIII° 76, 22.

Litografeerija:

MENZEL, Carl Erdmann (sum. 1832) — töötas Breslaus.

531.–533. Bd. 1. Breslau, 1817. [8], 424 S., 8 Ill.

Litografeeritud 3 illustratsiooni, 5 illustratsiooni vaselöikes.

1) Vanim kirik Leubusi kloostri. Gravüür. 18,6 x 9,8.

All par.: Gef: Menzel; keskel: Die älteste Kirche zu Leubus.

2) Vanimad kaheksakandilised ristimiskivid ja kirikud. Gravüür.

19,1 x 33,4.

All par.: In Stein gegraben von C. Erdm. Menzel; keskel: Die ältesten achteckigten Taufsteine und Kirchen.

3) Oletatav gallia tempel Montmorillonis. Gravüür. 18,5 x 16,4.

All par.: gef. in der Steindruckerei b MI [bei Menzel]; keskel: Ein angeblich Gallischer Tempel zu Montmorillon.

D. 1–3; W. 532 1–3.

534.–542. Bd. 2. Breslau, 1819. [2], VI, 402 S., 8 Ill., 1 Karte.

Litografeeritud 8 illustratsiooni ja 1 kaart.

1) Saksa õigus piltides. I. Sulg. 18,3 x 32,5.

Signatuur puudub. All keskel: Das Deutsche Recht in Bildern.; ülal par.: S. 3.; figuurigruppidel juures nr-id.

2) Saksa õigus piltides. II. Sulg. 17,9 x 32,5.

Signatuur puudub. All keskel: Das Deutsche Recht in Bildern.; ülal par.: S. 6.; piltidel juures nr-id.

3) Muinasjumal Tyr. Sulg. 17 x 15,1.

Signatuur puudub. All keskel: Bilder des Gottes Tyr.; ülal par.: S. 132.; piltidel juures nr-id.

T y r, germaani mütoloogias peajumal Odini poeg, julge ja vihane sõja- ning mõõgajumal.

4) Faksiimile "Nibelungide saaga" käsikirjast. *Nibelungen: Die Heidelberger Bruchstücke. Vierzehn Zeilen.* Sulg, koloreeritud. 7,6 x 12,3.

Signatuur puudub. Tekst: Wir mvzen an die varten...

5) Sileesia muinasleiud. I. Sulg. 24,1 x 18.

All par.: gez: u. ged: bei Menzel. 19.; keskel: Schlesische Alterthümer.; ülal par.: Tab. I.; piltidel juures nr-id.

6) Sileesia muinasleiud. II. Sulg. 24,4 x 18.

All par.: gez: v. Menzel in Breslau.; keskel: Schlesische Alterthümer.; piltidel juures nr-id, osalt tekstid.

7) Vana-Sileesia kaart. Sulg. 28,6 x 30.

All par.: gedruckt in der Steindruckerei bei C.E. Menzel in Breslau; joonises vas.: Das ALTE SCHLESISIEN hauptsächlich zu den Zeiten der RÖMER nach gefundenen Alterthümern und den Angaben der Alten gezeichnet v. F. Kruse; par.: entworfen von F. KRVSE. 1819 auf Stein litograph v. Menzel
D. 1–7; W. 532 4.5.7–11.

8) Vana messingist ristimisvaagen Viinis. Sulg. Diam. 26,7.

All keskel: gez: v. M. Altes messingenes Taufbecken zu Wien.; ülal par.: S. 66.

L. Dussler ei registreeri. W. 532 6. R. A. Winkleri kasutadaolnud teoses puudus.

9) Faksiimile käsikirjalise luuletuse kahest reast. *Faximile von der Handschrift des Herzogs von Aquitanien.* Sulg. 4,3 x 9,6.

Ülal par.: S. 121. Tekst: S ist ein weylischs lannt / Equitania genannt.

L. Dussler ja R. A. Winkler ei registreeri.

543.–546. Dorow, W. Morgenaendische Alterthümer. H. I. Wiesbaden, 1820. [8], 64 S., 3 Taf. R XIII^b 10,11.

Litografeeritud esi- ja tagakaas ning 3 illustratsioonitahvlit.

Litografeerija:

EBERHARD, Heinrich Wilhelm (sünd. u.1795) — arhitekt ja litograaf Darmstadtis.

1a) Esikaas. Teose pealkiri ja ovaalne pitserikujutis. Gravüür. 27 x 22.

Esikaanel: MORGENLAENDISCHE ALTERTHÜMER herausgegeben von Dr. Dorow I Heft. Wiesbaden 1820. Hofbuchhandlung von Schellenberg.; keskel ovaalne pitserikujutis.

1b) Tagakaas. Silinderpitseri kujutis. Gravüür. 10,3 x 5,1.

W. 169 12.

2) Punakast jaspisest silinder. Gravüür. 26,2 x 20,7.

All par.: Eberhard del.; keskel: Gedruckt in der lithographischen Anstalt Th^s. v. Zabern in Mainz.; ülal par.: Tab. I. Lehel: Cylinder aus röthlichem Jaspis mit einfacher assyrischen Keilschrift aus Niniveh. zu der Alterthums Sammlung des Dr. Dorow gehörig.

W. 169 13.

3) Assüüria lihtsa kilikirjaga silinder. Gravüür. 26,7 x 20,1.

Ülal par.: Tab.II. Lehel: Fig. I. Cylinder mit einfacher assyrischen Keil Schrift aus Lichtenstein's Tentamen palaeographiae Assyrio-Persicae N°.VIII. Fig.II. Cylinder aus grünem Jaspis mit zusammengesetzter assyrischen Keilschrift aus Babylon. Zur Alterthums-Sammlung des Herrn Dr. John Hine in Bagdad gehörig.

W. 169 14.

4) **Tiibeti käsikiri.** Gravüür. 33,3 x 72.

Keskel: Tibetanische Handschrift in Utschen Characteren, zu der Alterthums=Sammlung des Dr. Dorow gehörig. in der Grösse des Originals.
W. 169 15. L. Dussler ei registreeri.

547.–638. **Frank, O. Chrestomathia sanskrita.** [T.1]–2 Monachii, 1820–1821.
R II^b 125.–126.

547.–552. **T.1.** Monachii, 1820. XII, 195 S., Front., 5 Tab.
Litografeeritud frontispiss, 122 lk. sanskrititähedega teksti + 5 tabelit

Litografeerijad:

FRANK, Othmar (1770–1840) — filosoofiaprofessor Würzburgis.

VEIEL, Marcus Theodosius (1787–1858) — maalija ja joonistusõpetaja
Zweibrückenis.

1) **Frontispiss. Päikesevanker.** Gravüür. 15,6 x 13,7.

All par.: Veil sc.; joonises: Solis vehiculum; sama sanskriti keeles.
W. 884 2; 224 1.

2) **Käänamistabel.** Gravüür. 40,5 x 50,5
Ülal: Complexio declinationum.

3) **Pöörämistabel.** Gravüür. 42,5 x 51,8
Ülal: Conjunctionum conspectus.

4) **Sanskriti tähtede sugulus.** Gravüür. 20,2 x 25,7
Ülal: Cognatio literarum sanskritarum.

5) **Sanskriti tähtede õigekirjutus.** Gravüür. 24,5 x 32.
Ülal: Orthoëpia vocalium sanskritarum.
W. 224 2–5.

6) **Devaanagari tähed.** Gravüür. 24,4 x 20
Ülal: Literae daevanagaricae.
L. Dussler teost ei registreeri, R. A. Winkler ei registreeri viimast tabelit.

553.–638. **T.2.** Monachii, 1821. [6], 113 S., 32 Taf.
Litografeeritud 86 lk. sanskritikeelset teksti, (58 lk. paralleelteksti ladina keeles).

Litografeerija:

FRANK, O.

1–86) Sanskritikeelsed tekstilehed. Gravüür 24 x 20
L. Dussler ei registreeri. W. 224 6.

**639.–646. Mannlich, C. v. Fortgesetzte Beschreibung der Königlich-Baierischen
Gemälde-Sammlungen.** Bd. 3. München, 1810. XXXII, 420 S., 8 Taf. R XIV 537df.
Litografeeritud 8 illustratsiooni.

Litografeerijad:

STRIXNER, J. N. Vt. lk. 43.

STUNTZ, J. B. Vt. lk. 71.

1) Bütsantsi madonna (tundmatu meistri j.). *Maria mit dem Jesuskinde.*
Sulg. 11,9 x 6,7.

All par.: I.B. Stuntz del.; keskel: Aus dem VI.-Jahrhundert; ülal vas.: N. 1 A
D. 3; W. 834 4.

2) Maarja Jeesus-lapsega (tundmatu meistri j.). *Maria mit dem Jesus-
kinde.* Sulg. 10 x 7,1.

All par.: I.B. Stuntz del.; keskel: Aus dem XI.ten Jahrhundert.; ülal vas.:
N. 1B.
D. 4; W. 834 5.

3) Maarjale kuulutamine (Guido da Siena j.). *Maria empfängt knieend die
Verkündigung.* Sulg. 14,3 x 9,2.

Signatuur puudub. Ülal par.: Tab: II
D. 2; W. 834 6.

4) Maarja ristitatud kätega (Cimabue j.). *Die heilige Maria.* Sulg.
13,8 x 6,7.

All par.: N: Strixner fecit.; ülal par.: Tab III pag
L. Dussler ei registreeri. W. 831 17.

5) Figuur piiskoppide grupiportreest (tundmatu kunstniku j.). *Alter bärti-
ger Mann.* Sulg. 9,6 x 7,1.

All par.: N: Strixner fecit.; ülal par.: Tab IV.
L. Dussler ei registreeri. W. 831 18.

6) Maarjale kuulutamine (M. Schaffner j.). *Knieende Maria in langem
Gewand.* Sulg. 12,4 x 8,6.

All par.: N: Strixner fecit; vas.: M: Schoen; keskel: Der englische Grus.; ülal
par.: Tab: V
L. Dussler ei registreeri. W. 831 19.

Kommentaar vt. nr. 222.–227.22.

7) Surev Maarja (M. Schaffner j.). *Die sterbende Maria vom Hochalter von Wettenhausen*. Sulg. 12,6 x 9,6.

All par.: I.B. Stuntz del; vas.: M. Schoen fecit.; keskel: Die sterbende Maria; ülal par.: Tab: VI.

D. 1; W. 834 7.

8) Kolm figuuri maalist "Kristus jätab emaga jumalaga" (M. Schaffner j.). *Drei Brustbilder aus dem Hochaltar von Wettenhausen*. Sulg. 6,6 x 13,1.

All par.: N: Strixner fecit. Tab: VII; vas.: M. Schoen.

L. Dussler ei registreeri. W. 831 20.

Nr. 6–8 on detailid Wettenhauseni altarist. Kommentaar vt. nr. 179.–183.

647.–804. Mylius, C. F. *Malerische Fußreise durch das Südliche Frankreich und einen Theil von Ober-Italien*. Bd. 1–4, Tafelbd. Carlsruhe, 1818–1819. R XIII^a 265.

Litografeeritud 8 tiitelvinjetti, 4 frontispissi ja 89 tahvlit.

Litografeerijad:

BAUER, T. — gravöör Stuttgardis.

BOLLINGER, F. — gravöör ja ofortist Münchenis.

FALGER, Anton Vt. lk. 72.

HEINZMANN, C. F. Vt. lk. 16.

KRAUS, Philipp Joseph (1799–1864) — joonistusõpetaja ja gravöör Münchenis.

MÜLLER, Karl (u.1790–1821) — litograaf ja trükkal Karlsruhes.

REHLEN, Wilhelm (1795–1831) — arhitektuurijoonistaja Münchenis.

WINTTER, Heinrich von (1788–1825) — litograaf Karlsruhes.

WOLF, Sebastien — gravöör Karlsruhes (?).

647.–654. Tiitelvinjetid

1) Antikne kaarvärav. *Römischer Marmorbogen aus Aix*. Gravüür.

5,4 x 7,2.

1. köite I osa tiitellehel.

D. 1; W. 960 1.

2) Antikne värav. *Torbogen von Susa*. Gravüür. 4,3 x 6.

1. köite II osa tiitellehel.

D. 4; W. 960 2.

3) Antikne naisfiguur. *Venus aus dem Stadthaus von Arles*. Gravüür.

7 x 3,4.

2. köite I osa tiitellehel.

D. 6; W. 960 3.

4) Antiikse hoone varemed. Roland-Turm. Gravüür. 6,3 x 8,4.
2. köite II osa tiitellehel.
D. 8; W. 960 4.

5) Antiikse hoone varemed. Ruine des Janustempels von Autun. Gravüür. 6,6 x 10.
3. köite I osa tiitellehel.
All par.: AF (monogramm), selle all rist
D. 9; W. 960 5; 203 57.

6) Jõevaade sillaga. Brücke über den Arroux. Gravüür. 4,4 x 10,2.
3. köite II osa tiitellehel.
All par.: Falger
D. 10; W. 960 5; 203 58.

7) Maastik lossiga. Schloß Rochepotin. Gravüür. 5,5 x 9,8.
4. köite I osa tiitellehel.
D. 11; W. 960 6.

8) Antiikne värav ümartorniga. Arrouxtor in Autun. Gravüür. 7,2 x 10.
4. köite II osa tiitellehel.
All par.: A. Falger gr.
D. 12; W. 960 6; 203 59.

655.–804. Illustratsioonide tahvlid

655.–658. Tahv. 15. 1) Januse tempel Autunis. Gravüür. 9,7 x 15,8.
Ülal keskel: Der Ianus-Tempel in Autun. M.

J a n u s, rooma mütoloogias väravate jumal, kujutati ette- ja tahavaatavalt kahenäolisena. Talle on pühendatud jaanuarikuu.

2) Rooma-aegne sammas Cussys. Gravüür. 9,4 x 15,8.
Ülal vas.: Die römische Säule von Cussy. M.

3) Rooma-aegne Arrouxi värav Autunis. Gravüür. 10 x 16,6.
Ülal keskel: Das roemische Arrouxthor in Autun. M.

4) Osa St. Jean de Muselle'i promenaadist Chalons'is Saône'i ääres.
Gravüür. 8,6 x 16,5.
All: Ein Theil der Promenade St: Jean de Muselle bei Chalons an der Saone. M.; ülal par.: T. 15 [pliatsiga].
D. 27; W. 960 9.

659. Tahv. 18. Vaade osale Lyonist ja Fourvière' mäele Saône'i äärest.
Gravüür. 12 x 33,6.

All par.: Anton Falger fecit; vas.: München gedruckt bei Jos. Sidler; keskel:
Ansicht eines Theiles von Lyon und des Berges Fourvieres neben der
Saone.; ülal par.: Tab. 18.
D. 29; W. 960; 203 60.

660.–666. Tahv. 20. 1) Vaade Saône'i läänekaldale Lyoni lähedal.
Gravüür. 8,2 x 18,1.

All: Westliche Saone-Uferansicht bey der Barbeninsel unweit Lyon. H.

2) Vaade Saône'i idakaldale Lyoni lähedal. Gravüür. 9,3 x 18,7.

All: Oestliche Saone-Uferansicht bey der Barbeninsel unweit Lyon. H.

3–5) Nîmes'i amfiteatri põhiplaan ja läbilõiked. Gravüür. 9,8 x 16,8.

All: Grund und Aufriss des Amphitheatrs zu Nîmes.

6) Osa Rooma akveduktist Chaponnost's Lyoni lähedal. Gravüür.
4 x 142.

All: Ein Stück der römischen Wasserleitung bey Chaponnost unweit
Lyon. H.

7) Rooma sarkofaag Kalydoni metsseajahi reljeefiga Lyonis. Sulg.
6 x 15,8.

All: Römischer Sarcophag in Lyon, mit der Vorstellung der Calydonischen
Jagd. M; ülal par.: Taf. 20. [S. Wolf]
D. 33; W. 960 9; 935 2.

667.–668. Tahv. 31. 1) Vaade kaljul asuvale Rochemaure'i lossile.
Gravüür. 20,4 x 16,1.

All par.: von Kupferstecher Bauer in Stuttgart auf Stein gezeichnet; keskel:
Ansicht des Schlosses Rochemaure u: seinem Basaltfelsen an der Rhone
ohnweit Viviers. M.

2) Vaade Pürenee mägedele. Sulg. 11,6 x 18,5.

All keskel: Ansicht in den Pyrenaen. H.; ülal par.: Taf. 31. [T. Bauer].
D. 44; W. 960 10; 51 6.

669. Tahv. 32. Kaljul asuv Rochemaure'i loss. Gravüür. 16,6 x 26,3.

All par.: Bauer fec.; keskel: Das Schloss Rochemaure mit seinem Basalt-
felsen an der Rhone, nach einer andern Seite.; ülal par.: Taf. 32.
D. 45; W. 960 10; 51 7.

670.–673. Tahv. 42. 1) Oselles'i stalaktiitide grott. *Eine Ansicht in der Stalaktitenhöhle von Oselles*. Gravüür. 8,2 x 11,5.

2) Mosaiikpõranda ringikujuline kaunistus. *Mosaïke mit concentrischen Zirkeln in Nîmes*. Gravüür. 10,5 x 18,1.

3) Mosaiik teatristseenidega. *Mosaïke mit Theaterscene*. Gravüür. 10 x 12,2.

4) Muinasjumala Mithra mälestusmärk. *Monument des Mithras an einer Felsenwand bei Bourg St. Andeol*. Gravüür. 9,5 x 11,7.

All par.: M.; ülal par.: Tab: 42.

D. 56; W. 960 12.

Mithra, iraani ustavuse ja lepingu, ka valguse jumal, ürghärja tapja. Teda austas Iraani sõjaväe ülikkond.

674.–678. Tahv. 45. 1) Vaade Lille'ile. *Das Städtchen Lille am Doubs*. Gravüür. 4,8 x 18,8.

2) Besançon'i maastik. *Der Doubs mit dem Felsen des Thores Cäsars bei Besancon*. Gravüür. 13,6 x 21,8.

3) Rooma värav Nîmes'is. *Thor von Rom in Nîmes*. Gravüür. 5,2 x 12.

4) Neljalajgne mees Nîmes'i amfiteatri juures. *Der Mann mit vier Beinen in Nîmes*. Gravüür. 12,5 x 4,5.

5) Justiitspalee Nîmes'is. *Justizgebäude in Nîmes*. Gravüür. 3 x 11,3.

All par.: Kraus del; vas.: München, gedruckt bei I. Sidler; ülal par.: Tab. 45.

D. 59; W. 960 13; 440 5.

679. Tahv. 53. Vaade väiksemale Luci järvele Dauphiné's. Sulg. 13 x 34.

All: Eine Ansicht des kleinern Sees von Luc in der Dauphiné. M.; ülal par.: Tab. 53.

D. 67; W. 960 17.

680.–682. Tahv. 54. 1) Suveloss Lizier' lähedal Püreneedes. Sulg.

7,7 x 18,5.

All keskel: Ein Lustschloss unweit Lizier in den Pyrenäen.

2) St. Girons Püreeneede jalamil. Sulg. 9,5 x 18,2.

All keskel: ST: Girons am Fusse der Pyrenäen.

3) Karbano Aixi ja Tarasconi vahel Püreneedes. Sulg. 9,8 x 18.

All vas.: H: von Wintter Sci; keskel: Gegend von Karbano zwischen Ax und Tarascon in den Pýrenäen.; ülal par.: Tab. 94 [pliiitsiga parandatud "54"].
D. 68; W. 960 17; 930 27.

683. Tahv. 56. Vaade Autuni linnale ja amfiteatri varemetele. Sulg. 13,9 x 33,5.

All par.: Anton Falger fec.; vas.: München. gedruckt bei Jos. Sidler; keskel: Ansicht eines Theils von Autun, und der noch nicht lange verschwundenen Reste eines römischen Theaters...; ülal par.: Tab. 56.
D. 70; W. 960 17; 103 61.

684.–687. Tahv. 57. 1) Rhône'i vana sild Avignonis. Sulg. 5,3 x 17,9.

All keskel: Alte Rhonebrücke beÿ Avignon.

2) Garonne'i silla värav Toulouse'is. Sulg. 6,7 x 17,8.

All keskel: Das Thor der Garonnebrücke in Toulouse.

3) St. Pauli kloostri maja Campani orus. Sulg. 7,8 x 7,8.

All keskel: Die Prioreij St. Paul im Campanthale.

4) Kaljurahnude varing Püreneedes. Sulg. 9,5 x 17,7.

Ülal keskel: Felsenchaos in den Pýrenäen.; ülal par.: Tab. 57.
D. 71; W. 960 18.

688.–691. Tahv. 58. 1) Vaade Bagnères'i linnale Püreneedes. Sulg. 5,7 x 23,3.

All keskel: Fernsicht von Bagneres und den Pýrenäen.

2) Monrejeau linnake. Sulg. 6,5 x 24.

All keskel: Monrejeau.

3) Vaade Campani orgu. Sulg. 6,6 x 24,1.

All keskel: Campan=Thal ansicht.

4) Püha Andéoli sarkofaag. Sulg. 5,7 x 10,8.

Ülal par.: Tab. 58.
D. 72; W. 960 19.

Püha Andéoli, katoliku pühak, varakristlik märter, hukati Septimus Severuse (146-211) ajal.

692.–696. Tahv. 59. 1.–5) Pühakusäilmete püha maskeraad Lõuna-Prantsusmaal. Fünf Bilder von der Frohnleichnams-Maskerade in Aix. Sulg. 4,3–8 x 10,7–12,2.

All par.: Aus C. F. Müllers litograph. Institut in Carlsruhe; ülal par.: Taf. 59. D. 73; W. 960 20.

697.–699. Tahv. 60. 1) Foix' linn Pürneedes. Sulg. 7,7 x 18.

All keskel: Foix in den Pýrenäen. H.

2) Vaade Foix' linnale Püreneedes. Sulg. 9,4 x 18,4.

All keskel: Fernsicht von Foix in den Pýrenäen. H.

3) Tarasconi linna ümbrus Püreneedes. Sulg. 9,4 x 18.

All keskel: Gegend der Stadt Tarascon in den Pýrenäen. H.; par.: München gedruckt bei Jos. Sidler; all par.: Tab. 93 [pliiatsiga parandatud "60"]. D. 74; W. 960 20; 930 28.

700.–703. Tahv. 61. 1) Savona linn ja selle ümbrus Genova lahes. Sulg. 4,8 x 19,5.

All keskel: Die Stadt Savona auf der Genuesischen Küste und ihre Umgebung. H.

2) Voltri linn Genova lahes. Sulg. 6,7 x 19,2.

All keskel: Voltri auf der genuesischen Küste. H.

3) Teine vaade Voltri linnale Genova lahes. Sulg. 7,6 x 25,8.

All: Voltri auf der Genuesischen Küste 2te Ansicht. H.

4) Vaade St. Remo linnale Genova lahes. Sulg. 6,2 x 18,7.

All: Das Staedtchen S.Remo auf der Genuesischen Küste u. seine Umgebung. H. ülal par.: Taf. 88 [pliiatsiga parandatud "61"]. D. 75; W. 960 21.

704.–705. Tahv. 62. 1) Prancieres' küla Lutzi ja Gedreni vahel Püreeneedes. Gravüür. 12,6 x 18,7.

All keskel: Das Dorf Prancieres zwischen Lutz und Gedren in den Pýrenäen

2) Kuurort St. Saveur Püreeneedes. Gravüür. 12,6 x 18,8.

All keskel: Der Badeort St: Saveur in den Pýrenäen.; ülal par.: Tab. 62.

D. 76; W. 960 22.

706. Tahv. 63. Vaucluse'i allikas ja selle ümbrus. Gravüür. 11,9 x 33,1.

All keskel: Die Quelle von Vaucluse mit ihrer Umgebung. M.; ülal par.: Tab. 63.

D. 77; W. 960 23.

707. Tahv. 64. Püreeneede kaart. Sulg. 22,3 x 35,4.

All vas.: Anton Falger del: et scr: LES PYRENEES; ülal par.: Tab. 64.

D. 78; W. 960 23; 103 62.

708.–711. Tahv. 65. 1) Bellecourti väljak Lyonis. Sulg. 7,5 x 21,6.

All keskel: Platz Bellecourt in Lyon. M.

2) Rooma akvedukti varemed Chapannost's Lyoni lähedal. Sulg. 3,7 x 22.

All keskel: Ruinen einer römischen Wasserleitung beý Chapanost unweit Lyon. H.

3) Vaade Lyoni lähedal Mulatiere' silla juurest Rhõne'i ja Sãone'i ühine-miskohale. Sulg. 5,5 x 22,3.

All: Ansicht unterhalb der Mulatier-Brücke beý Lyon, beym Zusammenfluss der Rhone und Saone. H.

4) Sorgue'i jõe võlvitud ava Vaucluse'i orus. Sulg. 7,9 x 18.

All: Oeffnung der Quellengewölbes der Sorgue im Thale von Vaucluse. H.; ülal par.: Tab. 95 [pliiatsiga parandatud "65"].

D. 79; W. 960 24.

712. Tahv. 66. Bastani oru kaart. Sulg. 22,3 x 35,5.

All par.: Ant: Falger fec: CARTE de La Vallée de Bastan; ülal par.: Taf. 66.

D. 80; W. 960 24; 203 63.

713.–714. Tahv. 67. 1) Vaade Superga kloostrile ja Po orule Torino lähedal. Sulg. 8,5 x 29.

All: Ansicht eines Theiles der Hügel beý Turin der Superga, und des Po-Thales.

2) Moncaliere' suveloss Torino lähedal. Sulg. 5,7 x 26,9.

All: Ansicht des Lustschlosses Moncaliere u: eines Theiles der Hügel beý Turin.; ülal par.: Tab. 90 [pliiatsiga parandatud "67"].

D. 81; W. 960 25.

715.–720. Tahv. 68. 1) Vaade lossile "Vigne de la Reine" ("Kuninganna viinamägi") ja kaputsiinlaste kloostrile Torino lähedal. Gravüür. 6,2 x 26.

All keskel: Ansicht der Hügel bei Turin mit der Vigne de la Reine links, und dem Kapuziner=Kloster rechts auf der Höhe.

2) Superga kloostrikirik Torino lähedal. Gravüür. 10,8 x 20,3.

All keskel: Die Kirche Superga bei Turin.

3) *Quercus coccifera*. Gravüür. 9 x 6,1.

Tamme okstele putukate tekitatud kühmu d, millest tehakse punast värvainet.

4) Tavaline genovalane. *Ein gemeiner Genueser*. Gravüür. 7,5 x 3,8.

5) Firenze ümbruse kaart. *Karte von Modena bis Florenz*. Gravüür. 8,3 x 7,5.

6) Vaade mägilärvele. *Das Schloß Chillon am östlichen Ende des Genfersees*. Gravüür. 4 x 7.

Ülal par.: Tab. 68.

D. 82; W. 960 26.

721.–723. Tahv. 69. 1) St. Fervioli veekogu. Sulg. 5,7 x 19,2.

All keskel: Bassein von Ferviol. H.

2) Gedre'i kivivaring. Sulg. 13,2 x 19,3.

All keskel: Chaos bei Gedre. H.

3) Rooma teatri sisevaade Orange'is. Sulg. 10,3 x 19,3.

All keskel: Das Innere des röm. Theaters in Orange. H.; ülal par.: Tab. 69.

D. 83; W. 960 27.

724.–728. Tahv. 70. 1) Vaade kalmistule Arles'i lähedal. Sulg. 8,8 x 16,6.

All: Ansicht der elysäischen Felder bei Arles. H.

2) Cornelia Jacäa sarkofaag. *Sarcophag der Cornelia Jacäa*. Sulg. 5,4 x 15,7.

All par.: M.

3) Hea jumalanna altar Arles'is. *Altar der guten Göttin in Arles*. Sulg. 10,8 x 7,5.

All par.: M.

4) Antiktempli otsvaate fragment. *Reste eines Tempels in Arles*. Sulg. 9 x 6,1.

All par.: M.

5) Antiiksarkofaag Arles'is. Sarkophag in der Apotheke zu Arles. Sulg. 5,4 x 15,5.

All par.: M.; ülal par.: Tab. 96 [pliiatsiga parandatud "70"].
D. 84; W. 960 28.

729.–730. Tahv. 71. 1) Vaade Marseille'le ja selle saartele. Sulg. 6,9 x 29,7.

All keskel: Fernansicht von Marseille und seinen Inseln.

2) Aiamajad orus Marseille' juures. Sulg. 8,3 x 28,5.

All: Das Bastidenthal hinter Marseille.; ülal: Tab. 71.
D. 85; W. 960 29.

731. Tahv. 72. Vaade Nice'ile põhjapoolt. Sulg. 10,2 x 29,4.

All par.: Gezeich: auf Stein von K. Müller; keskel: Nördliche Ansicht von Nizza.; ülal par.: Taf. 72; vas.: No. 162.
D. 86; W. 960 29; 567 10.

732.–734. Tahv. 73. 1) Monaco vaade. Sulg. 7,8 x 18,6.

All keskel: Ansicht von Monaco. H.

2) Monaco sadam. Sulg. 10,5 x 21,7.

All keskel: Der Hafen von Monaco. H.

3) Rooma akvedukti kaks kaart Fréjusis. Sulg. 10,3 x 15,2.

All: Zwey Arcaden der römischen Wasserleitung bey Frejus. H.; ülal par.: Taf. 87 [peab olema "73"].
D. 87; W. 960 30.

735.–740. Tahv. 74. 1) Fréjusi vaade. Sulg. 5,4 x 19,2.

Ülal keskel: Ansicht von Frejus. H.

2) Vaade Fréjusi lähedalt. Sulg. 4,7 x 18,3.

All keskel:; Ansicht bei Frejus. H.

3) Teine vaade Fréjusi lähedalt. Sulg. 6 x 23,8.

All vas.: Fec. C.H. 1818.; par.: gedruckt, bei Sidler.; keskel: Zweite Ansicht bei Frejus. H.

4) Õli- ja äädikanõud Lõuna-Prantsusmaalt. Form der Strohütte bei und in Nizza. Sulg. 6,8 x 1,7.

5) "Kuldne värav" — rooma linnavärav Fréjusis. Das goldene Thor von Frejus. Sulg. 11,7 x 10,2.

6) Rooma müüri varemed Fréjusis. Ruinen in Frejus. Sulg. 6,7 x 9.

Ülal par.: Tab. 74.

D. 88; W. 960 30; 315 9.

741.–742. Tahv. 75. 1) Juga Vauchignoni orus Nolai lähedal. Sulg. 11,5 x 19,3.

All: Der Wasserfall im Thale von Vauchignon unweit Nolai.

2) Vaade Estaube'i orgu. Sulg. 11,5 x 19,2.

All keskel: Ein Theil des Estaubethales; vas.: Giphel des Montperdu; par.: Ein Theil des Cylinders.; ülal par.: Tab. 75.

D. 89; W. 960 31.

743.–747. Tahv. 76. 1) Fréjusi lähedal asuva rooma amfiteatri sisevaade. Gravüür. 5 x 18,5.

All: Innere Ansicht des römischen Amphitheaters bey Frejus. H.

2) Fréjusi lähedal asuva rooma amfiteatri välisvaade. Gravüür. 5,5 x 18,5.

All: Aeusere Ansicht des röm. Amphitheaters bey Frejus. H.

3) Vaade Nice'ile. Gravüür.. 4 x 20,6.

All: Fernsicht von Nizza. H.

4) Nice ja selle ümbrus. Gravüür. 5,7 x 18,7.

All: Nizza und seine Umgebung, von der Napoleonstrasse auf einem nahen Berge betrachtet. H.

5) Esplanaad Nice'is. Gravüür. 6,3 x 18,7.

All: Die Esplanade bey Nizza. H.; ülal vas.: Taf. 76.

D. 90; W. 960 32.

748.–754. Tahv. 77. 1) Barèges'i oru kaart. Gravüür. 14,5 x 12,3.

All par.: CARTE des Vallées DE BAREGE...

2) Barèges'i plaan. Gravüür. 6,3 x 11,2.

All vas.: Barege

3) Rooma tuletorn Fréjusi sadamas. Sulg. 7 x 11.

All: Römischer Leuchthurm des ehemaligen Hafens von Frejus.

4) Marengo lahingu mälestussammas. *Denksäule auf dem Schlachtfelde von Marengo.* Sulg. 9,8 x 4.

Marengo lahingus 14. juunil 1800 sai üle Alpide Põhja-Itaaliasse tunginud Napoleon Bonaparte'i armee võidu austerlaste üle.

5.–6) Kaks roomaaegset mälestuskivi. *Steine mit römischen Inschriften in Baghere.* Sulg. 4,4 x 6,2.

7) Rooma rostra Genovast. *Das römische Rostrum in Genua.* Sulg. 4 x 7,6.

All vas.: Das römische Rostrum in Genua.; ülal par.: Tab. 77.

D. 91; W. 960 33.

755.–761. Tahv. 78. 1) Saared Marseille' juures. Sulg. 4,6 x 15,6.
All: Die 3 Inseln bei Marseille. H.

2) Flavius Memoriuse sarkofaagi otsa ja külje reljeefid. *Basrelief vom Sarkophag Flavius Memorius in Marseille. Seitenwand.* Sulg. 4,2 x 4,7; 4,2 x 12,1.

3) Flavius Memoriuse sarkofaag. *Sarkophag Flavius Memorius ganze Ansicht.* Sulg. 8,8 x 16,2.

4) Stseen pühakusäilmete püha maskeraadist Aix'is. *Maskentreiben beim Frohnleichnamsfeste in Marseille.* Sulg. 6,9 x 17,5.

5) Hauakivi Marseille's. *Basrelief: Frau besteigt Charons Kahn.* Sulg. 5,5 x 6.

6) Mees kuuliga õlal. *Kugelträger.* Sulg. 8,1 x 5.

7) Päikesekell Marseille's. *Antike Sonnenuhr.* Sulg. 5,7 x 5,6.
Ülal par.: Tab. 78.
D. 92; W. 960 34.

762.–766. Tahv. 79. 1) Julia Tyrrania sarkofaag Arles'is. *Sarkophag der Julia Tyrranie.* Sulg. 5,2 x 15,3.
Keskel: Juliae Luc. Filia Tyrraniae...

2) Rooma torni varemed Bellegarde'is Arles'i lähedal. Sulg. 11,5 x 16,2.
All: Römischer Thurmmrest bei Bellegarde unweit Arles. H.

3) Antiikne alabasterurn Aix'is. *Antike Alabaster Urne im Hotel zu Aix.* Sulg. 7,7 x 5,5.

4) Kaks antiikset kapiteeli Arles'is. *Zwei Säulen-Kapitälé, Arles.* Sulg. 5,1 x 7,6.

5) Vaade Arles'i amfiteatrile. Sulg. 11,2 x 18,2.
All: Ansicht des Amphitheateters in Arles. M.; a; par.: Rehlen del; vas.: München, gedruckt bei Jos. Sidler; ülal par.: Tab. 79.
D. 93; W. 960 34; 657 4.

767.–770. Tahv. 80. 1) Vaade Fréjusi linnale ja seminarile. Sulg. 6,3 x 18,6.
All: Eine Ansicht von Frejus und seinem Seminarium. H.

2) Rooma akvedukti varemed Fréjusi juures. Sulg. 10,6 x 18,4.
All: Römische Wasserleitungsreste bey Frejus. H.

3) Rooma torni varemed Turbias Monaco lähedal. Sulg. 10,3 x 12,2.
All: Rest eines röm. Thurmes bey Turbia in der Nähe von Monaco. H.

4) Akvedukti kaar Fréjusist. Sulg. 7,5 x 8.

All: Eine Arcade der röm. Wasserleitung bei Frejus. H.; ülal par.: Taf. 80 D. 94; W. 960 35.

771.–778. Tahv. 81. 1) Vaade Aix'ile Marseille' lähedalt. Sulg. 6,1 x 18,5.

All par.: Heinemann del.; keskel: Ansicht von Aix unweit Marseille. H.

2) Rooma-aegne St. Chamas' sild kahe võidukaarega. Sulg. 11,5 x 20,6.

All vas.: München, gedruckt bei Sidler; keskel: Ansicht der römischen Thore u: Brücke bei St: Chamas. H.

3) Veini joov talupoeg Carolet' külas Tarasconis. *Weintrinker*. Sulg.

6 x 4,5.

4.–5) Antiikteatri friisi fragment ja värav La Miséricorde'i kloostris

Arles'is. *Bogen des alten Theaters in Arles und der Fries*. Sulg. 3,8 x 6,2; 5 x 4,1.

6) Mithra kuju Arles'is. *Mithras-Torso*. Sulg. 9,5 x 3,7.

Mithra, Vt. nr. 670.–673.4.

7.–8) Kaks kapiteeliga sambafragmenti peapiiskopi vanas majas

Arles'is. *Säulenteile aus dem Stadthaus von Arles*. Sulg. 8,1 x 3,2.

Ülal par.: Tab. 81.

D. 95; W. 960 35; 315 10.

779.–784. Tahv. 82. 1) Vaade St. Chamas' tunneli sissekäigule. Sulg.

10,7 x 16,5.

All: Ansicht des Felsenthores in St: Chamas. H.

2) Leda sünnitus. *Basrelief Niederkunft der Leda, Aix*. Sulg. 8,3 x 17,6.

All vas.: München, gedruckt bei Jos. Sidler

Luigeks moondunult võrgutas Zeus Aitoolia kuninga tütre L e d a, kes sünnitas Kastori, Polydeukeesi ja Helena.

3) Rooma-aegne kahe võiduvärvaga sild üle Touloubre'i jõe.

Römische Brücke über die Touloubre mit zwei Toren. Sulg. 7,5 x 11,3.

4) Korintose sambapaar La Miséricorde'i kloostris aias. *Zwei römische Säulen im Theater von Arles*. Sulg. 7 x 4,4.

5) Touloubre'i jõe silla rooma-aegne võiduvärv. *Brückentor von 3, von vorn*. Sulg. 10,7 x 10,9.

6) Obelisk Arles'i turuplatsil. *Antiker Obelisk in Arles*. Sulg. 10,7 x 4,5.

All par.: Rehlen del.; vas.: München, gedruckt bei Jos. Sidler; ülal par.: Tab. 82.

D. 96; W. 960 35; 657 5.

785.–789. Tahv. 83. 1) Rooma sarkofaag Marseille' muuseumis. Sarkophag wieder verwendet für St. Mauront, Museum von Marseille. Sulg. 5,4 x 7,8.

Sarkofaagil: D.M. IVLIAE QVINTINAE...

2) Vaade Aix'i väravale Marseille's. Sulg. 9,3 x 19,3.

Ülal: Ansicht des Aixertores in Marseille. H.

3) Antiikse marmoristme ees- ja külgaade Marseille' muuseumis. Ein antiker marmorner Stuhl im Museeum von Marseille. Sulg. 7,2 x 7,9.

4.–5) Rooma hauakivid. Zwei römische Grabsteine. Sulg. 10,2 x 7,7; 9 x 5,4.

All par.: Rehlen fecit; vas.: gedruckt bei J. Sidler; ülal par.: Tab. 83.

D. 97; W. 960 35; 657 6.

790.–797. Tahv. 84. 1) Vaade poolsaarele Villefranche sadama juures Nice'i lähedal. Sulg. 5,8 x 15,1.

All: Ansicht der Halbinsel neben dem Hafen von Villefranche, bei Nizza. H.

2) Lapse sarkofaag Marseille's. Sarkophag mit zehn waffenschmiedenden Genien, Marseille. Sulg. 5,3 x 15,1.

3) Vaade Aubagne'i linnale Marseille' lähedal. Sulg. 4,9 x 18,2.

Ülal: 3. Ansicht von Aubagne unweit Marseille. H.

4) Antiikreljeef Martiques'is. Basrelief in St. Julien. Sulg. 5,7 x 12.

5.–8) Neli rooma hauakivi. Römische Grabsteine. Sulg. 6,3 x 4,4;

9,3 x 6,4; 7,3 x 5; 6,5 x 6.

Ülal par.: Tab. 84.

D. 98; W. 960 36.

798.–802. Tahv. 85. 1) Vaade Marseille' ümbrusest. Sulg. 7 x 17,8.

All: Eine Ansicht in der Nähe von Marseille. H.

2) Teine vaade Marseille' ümbrusest. Sulg. 7 x 17,3.

All par.: F. Bollinger del.; vas.: Gedruckt bei Jos. Sidler; keskel: Eine 2te Ansicht in der Nähe von Marseille. H.

3) Ümaraitar kreekakeelse pealkirjaga. Runder Altar, Museum Marseille.

Sulg. 7,4 x 6,5.

4) Rooma hauakivi. Römischer Grabstein mit fünf Blättern. Sulg.

6,5 x 6.

5) Ollioules' kaljud Touloni lähedal. Sulg. 8 x 15,3.

All: Ansicht in den Felsen von Ollioules, unweit Toulon. H.; ülal par.: Tab. 85.

D. 99; W. 960 36; 94 26.

803.–804. Tahv. 86. 1) Vaade Marseille'le mereit. Sulg. 8 x 26.

All: Ansicht von Marseille.

2) Vaade mererannale Marseille' lähedal. Sulg. 6,4 x 28,5.

All par.: F. Bollinger del; vas.: München, gedruckt bei Sidler; keskel: Eine Ansicht der Seeufer in der Nähe von Marseille. H.; ülal par.: Tab. 86.

D. 100; W. 960 36; 94 26.

Joonistused, mille nimetuse järele on "H" täht, on teinud natuuriist C. M. Myliuse reisi-kaaslane, Baselist pärinev kunstnik J. R. Huber. Osa teose pildimaterjali on võetud prantsuse väljaannetest, eelkõige A. L. Millin'i teosest "Voyage dans les departs du midi de la France" ja need on joonistes märgitud "M" tähega.

TÜ Raamatukogu eksemplaris on 89 tahvlist olemas 40, puuduvad ka 4 frontispissi.

805.–810. Park, M. Mungo Park's zweite Reise im Inneren von Afrika, nebst einer Nachricht von seinem Leben. Sondershausen und Nordhausen, 1821. VIII, 332 S., Frontispiz, 4 Ill., 1 Karte. R 4 XIII^a A-9074.

Litografeeritud frontispiss, 1 kaart ja 4 illustratsiooni.

Litografeerija: tundmatu kunstnik.

FALGER, A. Vt lk. 72.

1) Frontispiss. Mungo Parki portree. Kriit. Ovaal 10,8 x 9.

All keskel: Mungo Park.

R. A. Winkler ei registreeri.

2) Mungo Parki teekonna skeem. Sulg. 16,8 x 13.

Joonises: Mungo Park's Weg; all vas.: Lauf des Gambia von Tili Corra aus.; ülal par.: N^a 1.

W. 879 29(1).

3) Schrondo neegrinaine kulda pesemas. Kullasõel. Sulg. 16,8 x 13,2.

All: Ein Negerweib von Schrondo welches Gold wäscht.; ülal par.: N^a 2.

W. 879 29(2).

4) Neegrite ehitatud sild. Sulg. 16,9 x 13.

All: Eine Brücke wie sie die Neger bauen.; ülal par.: N^a 3.

W. 879 29(3).

5) Nigeri jõe skeem. Sulg. 16,8 x 9,8.

All: Lauf des Niger; ülal par.: N^a 4. Joonises kohanimed.

W. 879 29(4).

6) Mungo Parki teekonna kaart. Gravüür. 21,8 x 49,7.

All par.: Grav...Falger.[osalt kustunud]. Kaardil kohanimed. Alumises nurgas par.: Charte zur Erläuterung des Tagebuchs über Mungo Park's letzte Reise in das Innere von AFRICA im Jahr 1805.

R. A. Winkler märgib, et tema kasutada olnud eksemplaris kaart puudus, L. Dussler teost ei registreeri.

811.–840. Quaglio, G. Praktische Anleitung zur Perspektiv mit Anwendungen auf die Baukunst. München, 1811. 88 S., 30 Taf. R XI 512⁹.
Litografeeritud 30 tahvliit.

Litografeerija:

QUAGLIO, Giovanni (Johann Maria) (1772–1815) — 1793 Müncheni õue-teatri maaliija, 1803 teede- ja vesiehituste üleminsener, 1809 sõjaväe teenistuses, 1811 professor sõjaväe joonistus- ja ehituskunsti akadeemias.

1) **Tasapinnaline kujund. *Der Gegenstand auf einer Fläche.*** Sulg. 36,3 x 28,8.

2) **Mitmesugused geomeetrilised pinnad. *Verschiedene geometrische Flächen.*** Sulg. 36,2 x 28,9.

3) **Ümarad ja geomeetrilised kehad. *Runde und geometrische Körper.*** Sulg. 36,5 x 29.

4) **Mitmesugused geomeetrilised kehad. *Verschiedene geometrische Körper.*** Sulg. 36,5 x 28,9.

5) **Osa toskaana talastikust. *Ein Stück eines toskanischen Gebälkes.*** Sulg. 36,4 x 28,8.

6) **Dooria talastik. *Das dorische Gebälk.*** Sulg. 36,4 x 28,8.

7) **Joonia talastik. *Das ionische Gebälk.*** Sulg. 36,7 x 28,8.

8) **Korintose talastik. *Das korinthische Gebälk.*** Sulg. 36,6 x 28,6.

9) **Ringjoon ja ümarad kehad. *Der Kreis und gerundete Körper.*** Sulg. 36,4 x 28,8.

10) **Samba kapiteel ja baas. *Das Kapitäl und der Säulenfuß.*** Sulg. 36,5 x 28,9.

11) **Joonia kapiteel. *Das ionische Kapitäl.*** Sulg. 35,8 x 29.

12) **Korintose kapiteel. *Das korinthische Kapitäl.*** Sulg. 35,8 x 28,6.

13) **Dooria sambad ja talastik. *Dorische Säulen und Gebälk.*** Sulg. 36,5 x 28,9.

14) **Murtud joonia talastik ja kaks kapiteeli. *Ein gebrochenes ionisches Gebälk mit Säulen.*** Sulg. 36,5 x 28,8.

- 15) Sammasportikus. *Ein Säulenportikus*. Sulg. 35,9 x 28,5.
- 16) Neljakandilised kehad. *Die Quadraten*. Sulg. 36,4 x 29,1.
- 17) Talastikud. *Die Gebälke*. Sulg. 37,1 x 28,9.
- 18) Dooria samba kapiteel ja baas. *Dorisches Kapitäl und Fußgesims*. Sulg. 36,8 x 31,2.
- 19) Eenduva osaga talastik. *Das Gebälk mit Brechung des Gesimses*. Sulg. 36,5 x 28,8.
- 20) Joonia talastiku nurk. *Die Ecke des ionischen Gebälkes*. Sulg. 36,7 x 28,7.
- 21) Dooria ja joonia kapiteel. *Dorisches und ionisches Kapitäl*. Sulg. 37 x 28,9.
- 22) Eenduvate sammaste ja murtud talastikuga portikus. *Ein Portikus mit Säulen und gebrochenem Gebälk*. Sulg. 36,5 x 28,9.
- 23) Völväid. *Die Gewölben*. Sulg. 36,8 x 29.
- 24) Kaarestik. *Die Bogen*. Sulg. 36,5 x 28,8.
- 25) Kuusnurkne ja ümmargune talastik. *Sechseckiges und kreisförmiges Gebälk*. Sulg. 36,5 x 28,9.
- 26) Kolmnurkväil ja kuppel. *Ein Giebel und ein Kuppel*. Sulg. 36,8 x 28,8.
- 27) Trepistikud ruumis ja pargis. *Die Treppen im Innenraum und im Park*. Sulg. 36,8 x 28,9.
- 28) Veepeselduvad esemed. *Die Gegenstände im Wasser widerscheinend*. Sulg. 36,8 x 28,9.
- 29) Varjud kunstlikust valgusallikast. *Die Schatten bei künstlicher Lichtquelle*. Sulg. 36,6 x 28,6.
- 30) Varjud päikesevalgusest. *Die Gegenstände von dem Sonnenlicht beleuchtet*. Sulg. 36,8 x 28,6.

Lehed signeerimata, kõigil ülal par.: Tab. I – Tab. XXX.
D. 3; W. 641 13; N. XII, lk. 137; Th.-B. XXVII, lk. 494.

841.–847. Schlichtegroll, N. Talhofer. München, 1817. [4], IV, 36 S., 6 Tab. R IV Ib 149.

Litografeeritud tiitelleht + 6 tabelit.

Litografeerija:

HANFSTAENGL, Franz Seraph (1804–77) — litograaf, fotograaf ja kirjastaja.

1) Tiitelleht. Teose pealkiri. Gravüür. 27,8 x 39,8.

Üle lehe: Talhofer. Ein Beytrag zur Literatur der gerichtlichen Zweykaempfe im Mittelalter von Dr. Nathanael Schlichtegroll d.k. Russ. St Ann. Ord. III Kl: Ritter. mit sechs Tafeln in Steindruck. München 1817. im Verlage der lithographischen Kunstanstalt bey der Feyertags-Schule.

D. lk. 62, 1; W. 293 4.

2) Rüütel kannupoisiga. Der Ritter ist links in der Schranke, rechts sein Gehilfe. Gravüür. 21,4 x 29,7.

Ülal vas.: Hie gat er In den schrancken; par.: der tretg Im sin Zug vor; Tab. I. 68.

W. 293 5.

3) Kaks rüütlit kannupoistega. Links und rechts je ein Ritter und Gehilfe in der Schranke, diese mit Banner, vorn je eine Bahre. Gravüür. 21,4 x 30.

All keskel: Hie sitzent sie beid Im schrancken und wartent des anlas und hat yeder sin bär hinder Im und sin gries warten vor Im; ülal par.: Tab. II. 69.

W. 293 6.

4) Kaks sõjanuiadega võitlevat rüütlit. Zwei Kämpfer mit mannshohen Schilden; bei einem schwere Keule sichtbar. Gravüür. 21,4 x 29,8.

Ülal vas.: Hie ist der anfang. mit dem schilt. und Ston. In mynem vortail. Gott geb unß glük. und haill.; par.: Hie Ston Ich nach frenckeschem Rechten. Tab. III. 104.

W. 293 7.

5) Kaks mõõkadega võitlevat rüütlit. Wie auf Tafel III, jedoch jeder mit Schwert. Gravüür. 21,4 x 30.

Ülal vas.: Hie Ston Ich Fry. Nach Schwaebischem Rechten. Als man ze haill vicht; par.: So ston ich mit schilt Und schwert. Und hon din lang zu fechten: begert Tab. IV. 127.

W. 293 8.

6) Naine ja mees võitlemas. *Frau links mit Steinschlinge und Hand vor der Brust; Mann rechts in der Grube mit Keule.* Gravüür. 21,4 x 30.

Ülal vas.: Da statt die frow Fry and wil schlahen und hat ain stain. In dem Sleer, wigt vier ode fünd pfund; keskel: Da Statt. Wie Man Und Frowen mit ainander. kempffen sollen. und stond hie In dem anfang; par.: So statt er In der gruben bis an die Waichin. und ist der Kolb als lang. Alß Ir der Schleer von der hand. Tab. V. 200.

W. 293 9.

7) Talhofer ja kaks ratsanikku. *Das Endblatt des Codex. Links steht Talhöfer, der Verfasser, mit dem Schwert in der Hand.* Gravüür. 21,5 x 30.

Ülal vas.: Daß Buch hatt angeben hans talhoffer und gestanden zu Mallen; par.: Hie ist daß vorgeschriben Stuck mit dem Armbrost. und Spieß volbracht und hatt In ergryffen. by dem hals.; Tab. VII 268.

W. 293 10.

Gotha hertsogi raamatukogus asuvat keskaegset Talhoferi koodeksit, mis sisaldas kahevõitluse seadustikku, kavatseti välja anda käsikirja faksiimilena. Selle tutvustamiseks ja eeltellimuste kogumiseks avaldati kuus tahvlit 268 illustratsioonist. Vastavuse originaalile tagas see, et F. S. Hanfstaengl kopeeris joonistused läbipaistvale paberile, millest tehti ümberükk kivile. Tervikuna jäi koodeks ilmutamata.

848.–856. Skell, F.L.v. *Beitraege zur bildenden Gartenkunst für angehende Gartenkünstler und Gartenliebhaber.* München, 1819. XII, 322 S., Frontispiz, 7 Ill.

R XIV 399.

Litografeeritud tiitelleht, frontispiss ja 7 illustratsiooni.

Litografeerija:

SCKELL, Friedrich Ludwig von (1750–1823) — ehitusmeister ja aiakujundaja Münchenis.

1) **Tiitelleht. Teose nimetus ja vinjett pargivärvast.** Gravüür. 20,2 x 12.

Üle lehe: Beitrage zur bildenden Gartenkunst für angehende Gartenkünstler und Gartenliebhaber von F. L. v. SCKELL, Königlich Baierischem Hofgarten=Intendanten und des Civil=Verdienst=Ordens der Baierichen Krone Ritter ect. Mit 8 Stein=Abdrücken. MÜNCHEN, 1819. Bei Joseph Lindauer.; keskel: pargivärv, selle all: Portal von dem botanischen Garten in München.

W. 700a 3.

2) **Frontispiss. Paan. Pan, oben auf einem Felsen sitzend.** Kriit.

14,6 x 9,6.

W. 700a 3(1).

3) **Pargi plaan. Parkplan.** Kriit. 20,1 x 30,3.

Joonises: a, b, c; ülal par.: Tab: X.

W. 700a 3(2).

- 4) **Seisev mees. Mann im langen Rock und Zylinder.** Kriit. 14,9 x 9.
 Ülal par.: Tab:1.
 W. 700a 3(3).
- 5) **Tiik pargis. Teichlandschaft.** Kriit. 9,5 x 15,3.
 Ülal par.: Tab: 2.
 W. 700a 3(4).
- 6) **Vaade mäestikust. Berglandschaft mit vier Gipfeln.** Kriit. 9,5 x 15,3.
 Ülal par.: Tab. 3.
 W. 700a 3(5).
- 7) **Kasvuhoone plaan. Gewächshaus.** Gravüür. 28,8 x 55,7.
 Ülal vas.: Tab: 4.
 W. 700a 3(6).
- 8) **Vee- ja sootaimede kasvukoha skeem. Anordnung für Sumpfpflanzen.** Gravüür. 20,2 x 40,2.
 Ülal par.: Tab. 55.; skeemis a.-h.
 W. 700a 3(7).
- 9) **Metsavaade. Waldgelände.** Kriit. 9,7 x 15,3.
 Ülal par.: Tab:2:a.
 W. 700a 3(8). L. Dussler teost ei registreeri.

857.–876. **Senefelder, A. Vollständiges Lehrbuch der Steindruckerey** enthaltend eine richtige und deutliche Anweisung zu den verschiedenen Manipulations-Arten derselben in allen ihren Zweigen und Manieren, belegt mit den nöthigen Musterblättern, nebst einer vorangehenden ausführlichen Geschichte dieser Kunst von ihrem Entstehen bis auf gegenwärtige Zeit. München, 1818. XIV, 372 S., 20 Taf. R XIV 425 f.
 Litografeeritud 20 tahvlit.

Litografeerijad:

FALGER, A. Vt. lk. 72.

METTENLEITER, Johann (sünd. 1765) — litograaf Münchenis.

ZERTAHHELLY, Leonhard (?) — litograaf Münchenis.

SCHRAMM, Johann Michael (1772–1855) —maalija ja vasegravöör.

SENEFELDER, Alois (1771–1834) — 1783–86 õppis gümnaasiumis Münchenis, 1790–93 õigusteadust Ingolstadtis. Tegeles näitekunstiga. 1796–98 töötas välja litograafia tehnoloogia. 1818 avaldas litograafiaõpiku.

SENEFELDER, Clemens (1783–1833) — A. Senefelderi vend, tegeles litograafiaga.

SENEFELDER, Theobald (1777–1846) — A. Senefelderi vend, joonistaja ja litograaf.

STUNTZ, Electrine (1797–1847) — maalija ja litograafiajoonistaja, J. B. Stuntzi tütar.

- 1) **Tiitelleht. Titelblatt.** Gravüür. 1818. 18,5 x 16,2.
Lehel: Sammlung von mehreren Musterblättern in verschiedenen lithographischen Kunstmanieren als Beylage zu Alois Senefelders Lehrbuch des Steindrucks. München 1818; all keskel: In Stein gravirt Johann Mettenleiter. W. 711 32.1; 536 9.
- 2) **Baieri kuningas Maximilian Joseph. Maximilian Joseph.** Vasegravüüri ümbertrükk. Ovaal 13,6 x 11,2.
Signatuur puudub. All keskel: Maximilian Joseph König von Baiern [A. Senefelder].
W. 711 32.2.
- 3) **Maastik (Landeck Tirootis). Landeck in Tirol.** Sulg. 15,3 x 20,6.
All par.: Mit der Feder auf Stein gezeichnet von Clemens Senefelder. I variant. W. 711 32.3; 712 20.
- 4) **Polsi portree. Kinderbild.** Sulg. Ovaal 14,1 x 10,7.
Signatuur puudub. [A. Senefelder].
W. 711 33.4.
- 5) **Surnud põder. Inglise puugravüüri jäljendus. Jagdstück.** Sulg, gravüür. 10 x 8,6.
All vas.: Auf Stein gez: von Falger
W. 711 33.5; 203 41.
- 6) **Etruskilaadne joonistus. Pühendusleht. Widmungsblatt.** Sulg, tušš, gravüür. 21,1 x 15,7. Repr. nr. 24.
Joonises ülal: Der Steindruck erfunden Zu München von Aloys Senefelder 1796. Durch ihn zur chemischen Druckerey erhoben 1798. In diesem Lehrbuche ausführlich beschrieben Unter Maximilian Joseph König von Baiern, 1818. Gott segne mein Werk!; all: Dem uneigennützigem und eifrigen Beförderer der Lithographie Hn. Dir. Friedr. v Schlichtegroll widmet dieses Blatt als öffentliches Denkmal Seines Dankes Aloys Senefelder. Signatuur puudub.
W. 711 34.6.
- 7) **Madonna lapsega (Fra Bartolommeo j.). Madonna nach links mit geneigtem Kopf, Kind auf dem rechten Knie sitzend.** Gravüür. 17,3 x 12,1.
All vas.: Fra Bartholomeo di St: Marco del:
W. 711 35.7.
- 8) **Madonna (G. Reni j.). Madonna nach links.** Pritsimistehnika, sulg. 13,7 x 11,6.
Ülal neli pinnaproovi. Gespritzt. Dasselbe nacher ausgearbeitet. Signatuur puudub. [A. Senefelder].
W. 711 36.8.
- 9) **Vana ja kaasaegne trükitekst. Überdruck einer ganz neuen Buchdrucker Schrift.** Ümbertrükk. 20 x 15,1.
Ülal: Zwey sind der Wege...; all: Prefatio quotidiana... Signatuur puudub.
W. 711 37.9.

10) Inkunaabli teksti ja initsiaali faksiimile. *Wiedergabe aus einem Psalter.* Ümbertrükk, värv. 14,3 x 22.

Tekst: Beatus vir qui...

Signatuur puudub.

I variant. W. 711 38.10.

11) Leht Baieri hertsogi Wilhelmi turniiriraamatust. *Turnierreiter 1541.*

Sulg, koloreeritud, kulla ja hõbedaga üle trükitud. 18,8 x 22,8.

Signatuur puudub. [Th. ja C. Senefelder].

V variant. W. 711 38.11; 717 6.

12) Preisi kuningas Friedrich II (1712–86). *Friedrich II.* Kriit, toontrükk.

15,8 x 12,2.

All par.: auf Stein von J. Schramm

II variant. W. 711 38.12; 797 7.

13) Madonna inglitega pilvedel. *Madonna mit Kind auf den Wolken.*

Kriit. 17,8 x 18,5.

All par.: Electrine Stuntz inv: et fec:

W. 711 38.13; 833 14.

14) Müncheni ümbruse plaan. *Landkarte, Umgebung von München.*

Gravüür. 18,6 x 13,3.

All vas.: In Stein gegraben von L. Zertahelly in München.

W. 711 39.14.

15) Albaanlased. *Albanier.* Gravüür. 1818. 7,1 x 11,3.

All vas.: In Stein gravirt von L. Zertahelly in München 1818.; keskel:

Albanier.

I variant. W. 711 39.15; 947 3.

16) Püha Johannes (J. F. W. Mülleri j.). *Hl. Johannes.* Gravüür.

22,3 x 18,6.

All par.: In Stein gegraben von L. Zertahelly in München.

W. 711 39.16; 947 4.

Kommentaar vt. nr. 67.

17) Kolm stseeni (J. Callot' j.). *Drei Gravur-Beispiele.*

1) Ristilöömine. *Kreuzigung Scene mit drei Kreuzen.* Gravüür.

5,5 x 4,5.

All par.: A: Falger gr.; keskel: Sic Deus dilexit mundum.

2) Härra, daam, kerjusnaine ja kaubajuut. *Eine Alte, modisches Paar, Kleiderhändler.* Gravüür. 3,4 x 8.

All par.: AF

3) Küün ja vanker. *Italienisches Haus, vorn Wagen an einem zweirädigen Karren.* Gravüür. 4 x 6,4.

All vas.: In Stein gravirt von A: Falger.

I variant. W. 711 39.17; 203 39.

18) Kristus lapsena (A. Campanella j.). *Christuskind mit Kreuz*. Gravüür, toontrükk. Ovaal 10,6 x 9,4.

All par.: In Stein gravirt von A. Falger.; vas.: A: Campanella inv: e Petriini inc.; üleval: 18.0.

I variant. W. 711 39.18; 203 40.

19) Litograafiapress. I. Perspektivische Darstellung einer Roll- oder Stern-Steindruckpresse. Sulg. 19 x 14,5.

Ülal par.: Tab.I. Signatuur puudub.

W. 711 40.19.

20) Litograafiapress. II. Perspektivische Darstellung einer Galgenschwingpresse. Sulg. 25,8 x 16,9.

Ülal par.: Tab. II. Signatuur puudub.

D. lk. 149–150; W. 711 32–41; N. XVI, lk. 264–265; Th.-B. XXX, lk. 494-495.

877. Sickler, F. C. L. Die Herkulanensischen Handschriften in England... Leipzig, 1819. IV, 116 S., 1 Taf. R II d 1135°.

Litografeeritud 1 tahvel.

Litografeerija oletatavasti autor.

Seitse käsikirjarulli ja kuus fragmenti. Zerstörte Papyrusrollen und Bruchstücke davon. Kriit. 45,5 x 37,2.

Rullidel juures numbrid, fragmentidel tähed A, B, C ja D. Signatuur puudub.

D. 1; W. 721 1.

878.–879. Steininger, J. Die erloschenen Vulkane in der Eifel und am Niederrheine. [T. 1]. Mainz, 1820. [4.], 180 S., 2 Taf. R X 304^{oo}.

Litografeeritud 2 tahvlit.

Litografeerija:

EBERHARD, H. W. Vt. lk. 76.

1) Vulkaani edelakülg Gerolsteinis. Kriit. 19,2 x 28,3.

All par.: Eberhard fec.; keskel: Südwestseite des vulkanischen Berges zu GEROLSTEIN.

W. 169 17.

Gerolstein, linn Rheini vasakkaldal Eifeli kriidimägestiku alal, kus esineb vulkaanilise tegevuse jälgi.

2) Bertrichi ümbrus. Kriit, trükitud kahe värviga. 23 x 40.

Ülal keskel: Die Umgebung von Bertrich.; all par.: Profil der Südseite des Baches [tagurpidi]; joonises: Die blaue Farbe zeigt den Basalt und die schlackige Lava an. [värv tegelikult roheline]; kohanimesid ja tähti.

W. 169 16. L. Dussler teost ei registreeri.

880.–881. Steininger, J. Neue Beiträge zur Geschichte der rheinischen Vulkane. Der erloschenen Vulkane in der Eifel und am Niederrheine zweiter Theil. Mainz, 1821. [4], 116 S., 2 Taf. R X 304⁰⁸.
Litografeeritud 2 tahvliit.

Litografeerija:

EBERHARD, H. W. Vt. lk. 76.

1) Gerolsteini vulkaan. Mosenberg Bettenfeldis. Kriit. 20 x 31.

Ülal: Der Vulcan zu Gerolstein. Der Mosenberg zu Bettenfeld. Joonises kohanimesid ja numbroid, all nende seletused.

2) Kivimurd Kirchweileris. Sulg. 17,8 x 33.

All par.: H. W. Eberhard fec.; keskel: DER MUEHLSTEINBRUCH ZU KIRCHWEILER.

R. A. Winkler ja L. Dussler ei registreeri.

882.–904. Stichaner, J. v. Sammlung Römischer Denkmäler in Baiern. H. 1–2. München, 1808. Taf. R 4XIII^b B-6416.
Litografeeritud 23 tahvliit.

Litografeerija tundmata.

882.–888. H. 1. München, 1808. 40 S., 7 Taf.

1) Väljavöte teosest "Notitia Imperii". Rolle, Buch und zehn Burgen in drei Reihen. Gravüür. 17 x 14,2.

Ülal par.: zu Beyl. III. Joonises detailide nimetused.

W. 872 1.

2) Osa K. Peutingeri kaardist. Frühmittelalterliche Landkarte. Sulg. 10,6 x 56,6. [Leht keskelt kokku kleebitud].

Ülal keskel: SEGMENTUM TABULAE PEUTINGERIANAE; par.: Beyl IV. Kaardil kohanimetused.

I variant. W. 872 2.

Peutingeri kaart, rooma teedekaardi keskaegne koopia, nimetatud Augsburgi humanisti K. Peutingeri (1466–1547) järgi, kelle kogust kaart leiti. Kaarti säilitatakse Austria Rahvusraamatukogus Viinis.

3) Mälestuskivi Bidenhardist. Stein mit Inschrift. Sulg. 13,7 x 7,8.

Ülal par.: Beil. V.

II variant. W. 872 3.

4) Mälestuskivi Seeonist. Stein mit Inschrift. Gravüür. 12,2 x 6,8.

Ülal par.: Beyl. VI.

W. 872 4.

5) **Demsusi Marsi tempel Siebenbürgenis. Vana Burgili loss Baiaris. Der Marstempel zu Demus. Das alte Schloß Burgili in Baiern.** Gravüür. 18,8 x 11,2; 15,2 x 13,5.

Ülal vas.: Der Marstempel zu Demsus in Siebenbürgen.; par.: Das alte Schloss Burgili. Beyl. VII.

W. 872 5.

6) **Mililkivi Sechtenaust. Runder Stein mit Inschrift.** Sulg. 10,7 x 9.

Ülal par.: Beyl. VIII.

W. 872 6.

7) **Mililkivi Sechtenaust. Steinzylinder mit Buchstaben.** Sulg. 21,2 x 8,5.

Ülal vas.: Beyl. IX.

W. 872 7.

889.–904. H. 2. München, 1808. 16 S., 16 Taf.

1) **Pons Oeni asendikaart. Plan von Westerndorf und Pfungen.** Gravüür.

27,6 x 28,6.

Ülal keskel: Plan von Westerndorf und Pfungen. Kaardil kohanimed.

W. 872 8.

2) **Urn. Urne.** Kriit. 27,5 x 26,2.

All par.: Heft II. Tab. II.

W. 872 9.

3) **Punasest savist nõu ja killud. Sechs verzierte Scherben.** Sulg, tušš.

20,5 x 26,7.

Ülal keskel: III; par.: Heft II. Tab. III. Joonises numbrid 1 – 6.

W. 872 10.

4) **Punasest savist nõude killud. Acht verzierte Scherben.** Sulg, tušš.

20,6 x 26,4.

Ülal keskel: IV; par.: Heft II. Tab. IV. Joonises numbrid 1 – 8.

W. 872 11.

5) **Punasest savist nõude killud. Vierzehn verzierte Scherben.** Sulg,

tušš. 27,6 x 36,5.

Ülal keskel: V; par.: Heft II. Tab. V. Joonises numbrid 1 – 14.

W. 872 12.

6) **Punasest savist nõude killud. Zehn verzierte Scherben.** Sulg, tušš.

20,6 x 27,3.

Ülal par.: Heft II. Tab. VI. Joonises numbrid 1 – 10.

W. 872 13.

7) **Punasest savist nõude killud. Siebzehn verzierte Scherben.** Sulg,

tušš. 27,5 x 36,4.

Ülal par.: Heft II. Tab. VII. Joonises numbrid 1 – 17.

W. 872 14.

- 8) Punasest savist sarkofaagi killud. *Sarkophag*. Sulg, tušš, punasega koloreeritud. 27,7 x 36,8.
 Ülal par.: Heft II. Tab. VIII.
 W. 872 15.
- 9) Punasest savist nõude killud. *Sechszehn verzierte Bruchstücke*. Sulg, tušš. 27,3 x 36.
 Ülal par.: Heft II. Tab. IX. Joonises numbrid 1 – 16.
 W. 872 16.
- 10) Punasest savist rekonstrueeritud nõud ja killud. *Rekonstruktion zweier Vasen mit Hilfe von sieben Tellstücken*. Sulg, tušš. 27,6 x 36,7.
 Ülal par.: Heft II. Tab. X. Joonises numbrid 1 – 2.
 W. 872 17.
- 11) Nõude killud, lamp, kauss ja metalltükid. *Öllämpchen und Gefäße*. Sulg. 27,6 x 36,5.
 Ülal par.: Heft II. Tab. XI. Joonises numbrid 1 – 5g.
 W. 872 18.
- 12) Mitmesuguste nõude killud. *Siebzehn Bruchstücke*. Sulg, tušš. 27,8 x 36,8.
 Ülal par.: Heft II. Tab. XII. Joonises kildudel meistrite nimed.
 W. 872 19.
- 13) Mitmesuguste nõude killud. *Einundzwanzig Bruchstücke mit Topfurnamen*. Sulg. 27,5 x 36,6.
 Ülal par.: Heft II. Tab. XIII. Joonises numbrid 1 – 21.
 W. 872 20.
- 14) Mitmesuguste nõude killud. *Einundzwanzig Bruchstücke mit Topfurnamen*. Sulg. 27,5 x 36,5.
 Ülal par.: Heft II. Tab. XIV. Joonises numbrid 1 – 21.
 W. 872 21.
- 15) Keraamilised nõud. *Verschiedene Gefäße*. Kriit. 27,6 x 36,4.
 Ülal par.: Heft II. Tab. XV. Joonises numbrid 1 – 5.
 W. 872 22.
- 16) Põletatud punasest savist torud. *Sieben Abbildungen Tonröhren*. Kriit. 27,8 x 36.
 Ülal par.: Heft II. Tab. XVI.
 W. 872 23.
 D. 6; W. 872 1–23; N. XV, lk. 227, 10; N. Monogr. IV, 3893.

HARDORF, Gerdt noorem (1800–1834)

Õppis kunstnikust isa juures ja Dresdeni KA-s. Tegutses Hamburgis maalija ja pedagoogina.

905. Madonna lapsega (F. Barocci j.). *Madonna gibt dem Kind zu trinken*. Kriit, toonrükk. 1820. 37 x 27,2. ÜR 4368.

All par.: G. Hardorff jun. del.; vas.: Baroccio pinx.; keskel: Bey Breitkopf & Härtel in Leipzig.

W. 296. L. Dussler ei registreeri.

906.–907. Poppe, J. H. M. Beschreibung und Abbildung der ...Maschine zur Rettung der Menschen und des beweglichen Eigenthums bei Feuersbrünsten. Frankfurt am Main, 1815. 16 S., 2 Taf. R XI 733

Litografeeritud 2 tahvlit.

Litografeerija:

J. C. Hermann (?)

1. Päästekasti rakendamine tulekahju puhul. Redeli detailide skeemid. Sulg. 25,7 x 22,3.

Ülal par.: Taf. 1.; skeemides Fig:1–Fig:4. ja tähed a–k.

2. Mitmesuguste detailide skeemid. Sulg. 13,6 x 13.

Ülal par.: Taf. 2; skeemides Fig 5–Fig: 9. ja tähed a–d, k.

W. ei registreeri. Antud J. C. Hermann (W. 324) litografeeritud tahvid sama autori kahes muus teoses.

KUNSTNIKUD, KELLE TEOSEID ON LITOGRAFEERITUD

- Abbate, Nicolo dell', nimetatud Messer Nicolo (u.1512–71) — itaalia maaliija, 1552 asus Fontainebleausse. Nr. 247.
- Albani, Francesco (1578–1660) — itaalia maaliija Bologna koolkonnast, L. Carracci õpilane. Nr. 25.
- Altdorfer, Albrecht (u.1480–1538) — saksa maaliija, graafik ja ehitusmeister. Nr. 367.
- Amigoni, Jacopo (1675–1752) — itaalia maaliija ja vasegravöör, oli pikemat aega Baieri kuurvürsti teenistuses. Nr. 26.
- Augsburgi meister. Nr. 368.
- Bandinelli, Baccio, õieti Bartolommeo (1493–1560) — itaalia skulptor ja joonistaja, tuntud ka arhitektina. Nr. 27, 248–252.
- Barocci, Federico (1526–1620) — itaalia maaliija. Nr. 905.
- Fra Bartolommeo, õieti Baccio della Porta (1472–1517) — munk, itaalia kõrgrenessansi maaliija Firenze koolkonnast. Nr. 28–34, 253–261, 857–876.7.
- Berchem, Nikolaes (1620–83) — hollandi maaliija. Nr. 5, 6.
- Bles, Henri met de (ka de Bles, Blesio, Civetta Henrico da Dinant, tegev 16. saj. II kolmandikul) — madalmaade maalikunstnik. Nr. 115.
- Bloemaert, Abraham (1564–1654) — hollandi maaliija ja graafik. Nr. 134–137, 337.
- Bloemen (Blomen, Blom), Pieter van (1657–1720) — flaami maaliija. Nr. 122.
- Bock, Hans (u.1550–72) — šveitsi maaliija. Nr. 369.
- Bourdon, Sebastien (1616–71) — prantsuse maaliija. Nr. 362.
- Bramer, Leonard (1598–1674) — hollandi maalikunstnik. Nr. 138–148, 338–344.
- Breu, Jörg (1475/80–1537) — saksa maaliija. Nr. 370.
- Bronzino, Angelo, õieti Angiolo di Cosima di Mariano (1503–72) — itaalia maalikunstnik, manerist, töötab peamiselt Firenzes. Nr. 262.
- Brouwer, Adriaen (1605/06–38) — flaami maalikunstnik. Nr. 123.
- Bruegel, Pieter vanem (1529/30–69) — madalmaade maalikunstnik. Nr. 116, 331.
- Caldara, Polidoro (da Caravaggio), nimetatud Polidoro da Caravaggio (1490–1543) — itaalia maaliija. Nr. 35–38, 263.
- Callot, Jacques (1592–1635) — prantsuse graafik. Nr. 857–876.17.
- Cambiaso, Luca (1527–85) — itaalia maaliija ja skulptor. Nr. 264.

- Campanella, Angelo (1746–1811) — itaalia graafik. Nr. 857–876.18.
- Canta-Gallina, Remy (u.1582–u.1630) — itaalia insener, joonistaja ja vasegravöör. Nr. 265–267.
- Carpi, Girolamo da (1501–56) — itaalia maalija ja arhitekt. Nr. 10, 39, 268, 269.
- Carracci, Annibale (1560–1609) — itaalia maalija Bologna koolkonnast. Nr. 40, 41, 270–272.
- Carracci, Lodovico (1555–1619) — itaalia maalija ja kunstiteoreetik, Bologna akadeemia asutaja. Nr. 42, 273.
- Cellini, Benvenuto (1500–71) — itaalia kõrgrenessansi kullassepp ja skulptor. Nr. 43.
- Cesari, Giuseppe, nimetatud Cavaliere d'Arpino (1568–1640) — itaalia maalikunstnik. Nr. 44.
- Gigoli, Ludovico (1559–1613) — itaalia maalija ja arhitekt. Nr. 45.
- Cimabue, Giovanni (1240–1302) — itaalia maalija. Nr. 639–646.4.
- Corneille, Michel (1601/03–64) — prantsuse maalija ja ofortist. Nr. 363.
- Correggio, õieti Antonio Allegri (1494–1534) — itaalia maalija, töötas peamiselt Parmas. Nr. 11, 46, 47.
- Cortona, Pietro da, õieti Pietro Berretini (1596–1669) — itaalia maalikunstnik ja arhitekt, baroki esindaja. Nr. 48.
- Cranach, Lukas vanem (1472–1553) — saksa maalikunstnik ja puulõikejoonistaja. Nr. 163.
- Cranach, Lukas noorem (1515–86) — saksa puulõikejoonistaja. Nr. 371.
- Crespi, Daniel (1590–1630) — itaalia maalija. Nr. 49.
- Creti, Donato, nimetatud Donatino (1671–1749) — itaalia maalija ja ofortist. Nr. 274.
- Cuyp, Aelbert (1630–91) — hollandi maastiku-, looma- ja portreemaalija. Nr. 345.
- Diepenbeck, Abraham van (1596–1675) — flaami maalija ja joonistaja. Nr. 124, 125.
- Dolci, Carlo (1616–86) — itaalia maalikunstnik. Nr. 50.
- Domenichino, õieti Domenico Zampieri (1581–1641) — itaalia maalikunstnik. Nr. 51, 52, 275.
- Ducq, Johan le (1629/30–1676/77) — hollandi looma- ja maastikumaalija. Nr. 149, 150.
- Dürer, Albrecht (1471–1528) — saksa graafik ja maalikunstnik, kõrgrenessansi suurmeister. Nr. 164–168, 202–246, 372–376.
- Dyck, Anthonis van (1599–1641) — flaami portretist. Nr. 126–130.
- Elliger, Ottomar noorem (1666–1735) — saksa ajaloo- ja portreemaalija ning vasegravöör. Nr. 169.
- Ermels, Johann Franciscus (1641–93) — saksa maalija ja ofortist. Nr. 377.

- Fabritius, Barent (tegutse 17. saj. keskel) — hollandi maaliija. Nr. 151.
- Franco, Battista (1498–1561) — itaalia maaliija ja graafik. Nr. 53.
- Gambarini, Giuseppe (1680–1725) — itaalia maaliija. Nr. 54.
- Ghirlandaio, Domenico, õieti Domenico di Tommaso Bigordi (1449–94) — itaalia vararenessansi maalikunstnik. Nr. 276, 277.
- Ghirlandaio koolkond. Nr. 278.
- Guercino, õieti Giovanni Francesco Barbieri (1591–1666) — itaalia maalikunstnik. Nr. 279–281.
- Heemskerck, Egebert van (1634/35–1704) — hollandi žanrimaaliija. Nr. 152.
- Hermann, C. F. — raamatukaupmees Frankfurdis Maini ääres. Nr. 906, 907.
- Holbein, Hans vanem (u.1465–1524) — saksa maalikunstnik ja joonistaja. Nr. 170, 378.
- Holbein, Hans noorem (1497/98–1543) — saksa maalikunstnik ja joonistaja, renessansi suurmeister. Nr. 171, 379, 380.
- Horst, Gerhard van der (tegev 17. saj. algul) — hollandi maastiku- ja meremaaliija. Nr. 346.
- Isselberg, Peter (u.1580–1630) — saksa joonistaja, vasegraveerija ja kirjastaja. Nr. 381–384.
- Jode, Pieter I de (1570–1639) — flaami vasegravöör, joonistaja ja kirjastaja. Nr. 131.
- Key, Willem (1520–68) — madalmaade maaliija. Nr. 117.
- Könninck, Philips (1619–88) — hollandi maaliija. Nr. 347.
- Leonardo da Vinci (1442–1519) — itaalia maaliija, kujur, arhitekt, insener ja teadlane, kõrgrenessansi suurmeister. Nr. 55, 56, 282.
- Lesueur (Le Sueur), Eustache (1617–55) — prantsuse maaliija. Nr. 156.
- Ligozzio, Giacomo (u.1547–1626) — itaalia maaliija ja miniaturist. Nr. 57–59, 283.
- Lucas van Leyden, õieti Lucas Hugensz (1494–1533) — madalmaade maaliija ja graafik. Nr. 332.
- Mantegna, Andrea (1431–1506) — itaalia maalikunstnik ja graafik, vararenessansi meister. Nr. 284–286.
- Mantegna koolkond. Nr. 287.
- Masaccio, õieti Tommaso di Giovanni di Simone Guidi (1401–u.1428) — itaalia maalikunstnik, vararenessansi teerajajaid. Nr. 288.
- Meckene, Israhel van (u.1450–p.1503) — saksa vasegraveerija. Nr. 411.
- Meister EP. Nr. 333.
- Meister WK. Nr. 385.
- Meldolla, Andrea, nimetatud Schiavone (surm. 1563) — itaalia maaliija ja ofortist. Nr. 60.
- Memling, Hans (u.1433–94) — madalmaade maalikunstnik. Nr. 409, 412.

- Meyer, Dietrich Theodor vanem (1572–1658) – šveitsi maalija ja graafik. Nr. 386, 387.
- Michelangelo, õieti Michelangelo Buonaroti (1475–1564) — itaalia skulptor, maalikunstnik, arhitekt ja luuletaja, renessansi suurmeister. Nr. 12, 289.
- Michelangelo koolkond. Nr. 290.
- Molijn, Pieter de (1595–1661) — hollandi maastiku- ja olustikumaalija. Nr. 153.
- Montelupo, Raffaello da (1505–66) — itaalia skulptor, stukkija ja arhitekt. Nr. 291.
- Müller, Johann Friedrich Willem (1782–1816) — saksa graafik. Nr. 857–876.16.
- Nasini, Giuseppe Nicola (1657–1736) — itaalia maalikunstnik. Nr. 292.
- Ostade, Adriaen Jansz van (1610–85) — hollandi maalija ja graafik. Nr. 348–352.
- Paggi, Giovanni Battista (1554–1627) — itaalia maalija ja kunstiteoreetik. Nr. 61, 293, 294.
- Parmigianino, õieti Francesco Mazzoli (1503–40) — itaalia maalikunstnik ja graafik. Nr. 62.
- Passignano, õieti Domenico Cresti (u.1560–1633) — itaalia maalija. Nr. 63.
- Perugino, Pietro, õieti Pietro di Christoforo Vanucci (u.1450–1523) — itaalia maalikunstnik, Raffaeli õpetaja. Nr. 295, 296.
- Pollaiuolo, Antonio del (1433–98) koolkond — itaalia kullassepp, skulptor, maalija ja graafik. Nr. 297.
- Porcellis, Jan (u.1584–1632) — hollandi meremaalija. Nr. 353.
- Poussin, Nicolas (1593/94–1665) — prantsuse maalikunstnik, töötas peamiselt Roomas. Nr. 157–162.
- Preissler, Daniel (1527–65) — saksa maalija. Nr. 172, 173.
- Primaticcio (1504–70) — itaalia maalija, skulptor ja arhitekt. Nr. 64.
- Raffaell, õieti Raffaello Santi (1483–1520) — itaalia maalikunstnik, kõrgrenessansi suurmeister. Nr. 13–22, 65–86, 298–307, 410.
- Raffaelli koolkond. Nr. 87.
- Raimondi, Marcantonio (u.1480–1527/34 vahel) — itaalia vasegraveerija. Nr. 308–310.
- Ramenghi, Bartolomeo, nimetatud Bognacavallo vanem (1484–1542) — itaalia maalija. Nr. 88.
- Reiche, W. (?). Nr. 201.
- Rembrandt, õieti R. Harmensz van Rijn (1606–69) — hollandi maalikunstnik ja graafik. Nr. 354, 415.
- Rembrandti koolkond. Nr. 355.
- Reni, Guido (1575–1642) — itaalia maalija. Nr. 23, 89–94, 311, 857–876.8.
- Ridinger, Johann Elias (1698–1767) — saksa ofortist ja kirjastaja. Nr. 174.
- Roberti, Ercole de (1456–96) — itaalia maalija. Nr. 312.

- Romanelli, Giovanni Francesco (1610–62) — itaalia maalija. Nr. 95.
- Romano, Guilio (1499–1546) — itaalia maalija ja arhitekt. Nr. 96.
- Roos, Johann Heinrich (1531–85) — saksa looma- ja maastikumaalija. Nr. 175.
- Rottenhamer, Hans (1564–1625) — saksa maalija. Nr. 176, 177.
- Rubens, Peter Paul (1577–1640) — flaami maalikunstnik. Nr. 132.
- Rubensi koolkond. Nr. 133.
- Rugendas, Georg Philipp (1666–1742) — saksa maalija ja kirjastaja. Nr. 178.
- Sacchi, Andrea (1599–1661) — itaalia maalija. Nr. 313.
- Salimbene, Ventura, nimetatud Beviliacqua (1568–1613) — itaalia maalija ja graafik. Nr. 314, 315.
- Salvi, Giovanni Battista, nimetatud Sassoferrato (1609–85) — itaalia maalija. Nr. 97.
- Salvati, Giuseppe (u.1520–u.1575) — itaalia maalija ja puulõikejoonistaja. Nr. 98, 316, 317.
- Sarto, Andrea del, õieti Andrea d'Agnolo (1486–1531) — itaalia maalikunstnik, kõrgrenessansi esindaja. Nr. 99–101.
- Scalzo, Chiostro dello (16. saj.). Nr. 102, 103.
- Schaffner, Martin (1478/79–1546) — saksa maalija, graafik ja medaljöö. Nr. 179–183, 388–391, 639–646.6–8.
- Schreier, Georg (?) — Nr. 392, 393.
- Schwarz, Christoph (u.1545–92) — saksa maalija. Nr. 184.
- Scorel, Jan van (1495–1562) — flaami maalija. Nr. 413.
- Siena, Guido da (13. saj.) — itaalia maalija. Nr. 639–646.3.
- Sole, Giovanni Gioseffo (1654–1719) — itaalia maalija ja vasegravöör. Nr. 104.
- Solis, Virgil (1514–62) — saksa kirjastaja ja puulõikemeister. Nr. 394, 395.
- Stella, J. (?) — Nr. 105.
- Stieler, Joseph (1781–1858) — saksa portretist. Nr. 185–190, 396, 397.
- Stimmer, Tobias (1539–84) — saksa maalija ja puulõikemeister. Nr. 398.
- Tempesta, Antonio (1555–1630) — itaalia maalija ja vasegraveerija. Nr. 106, 318.
- Teniers, David (1582–1649) — flaami maalija. Nr. 335.
- Tibaldi, Pellegrino (1527–96) — itaalia maalija, skulptor ja arhitekt. Nr. 107, 319.
- Tito, Santi di (1536–1603) — itaalia maalija. Nr. 320, 321.
- Tizian, õieti Tiziano Vecelli (1476/77–1576) — itaalia maalikunstnik, kõrgrenessansi suurmeister Veneetsia koolkonnast. Nr. 108.
- Tundmatu kunstnik — Nr. 24, 109, 110, 118–120, 154, 191–193, 322–328, 334, 356, 357, 364, 365, 399–405, 416, 639–646.1,2,5.
- Vacca, Flamonio (1538–1605) — itaalia skulptor ja arhitektuurirestauraator. Nr. 111, 329.

- V a d d e r, Lodewyk de (1605–55) — flaami maastikumaalija ja ofortist. Nr. 336.
- W a n n e n w e t s c h, Hans Jörg (1555–1621) — šveitsi klaasimaalija. Nr. 194.
- V a n n i, Francesco (1563–1610) — itaalia maalija ja ofortist. Nr. 112, 330.
- W a t t e a u, Antoine (1684–1721) — prantsuse maalija ja graafik. Nr. 366.
- W e r f f, Adriaen van der (1659–1722) — hollandi maalija. Nr. 155, 358.
- V e r o n e s e, Paolo, õieti Caliari (1528–88) — itaalia maalija. Nr. 113, 114.
- W e y e r, Gabriel (1576–1632) — saksa joonistaja ja ofortist. Nr. 195.
- W e y e r, Jacob (surn. 1670) — saksa maalija. Nr. 196, 197.
- W i j n a n t s, Jan (1630/35–84) — hollandi maastikumaalija. Nr. 359.
- V i s c h e r, Peter (tegutses 16. saj. algul) — saksa puulõikemeister. Nr. 406, 407.
- W i t t e l, Gaspare Adriaen van, nimetatud Wanvitelli — hollandi arhitektuurimaalija, töötas Itaalias. Nr. 360, 361, 417.
- W o l f f (W o l f), Johann Andreas (1652–1716) — saksa maalija. Nr. 198, 408.
- V o s, Marten de (1532–1603) — flaami maalikunstnik. Nr. 121.

INKUNABELN DER DEUTSCHEN LITHOGRAPHIE

Die von A. Senefelder (1771–1834) Ende des 18. Jahrhunderts erfundene Lithographie gestaltete sich im neuen Jahrhundert zu einem der meistangewandten Vervielfältigungsverfahren. Die während der ersten 25 Jahre (1796–1821), der sogenannten Frühzeit der Lithographie, gedruckten Werke (Zeichnungsvorlagen, Musterblätter, Buchillustrationen, Reproduktionen von Kunstwerken u.a.) werden Inkunabeln der Lithographie genannt.

Für das im Jahre 1803 gegründete Kunstmuseum der Tartuer Universität besorgte sein erster Leiter Prof. K. Morgenstern nahezu ein halbes Tausend frühe Lithographien, die sich heute in der Kunstsammlung der Universitätsbibliothek befinden. Heute werden da über 900 lithographische Einzelblätter und Buchillustrationen aufbewahrt, von denen die ältesten dem Jahre 1808 entstammen. Bei der Identifikation der Werke wurden die Kataloge von R. A. Winkler "Die Frühzeit der deutschen Lithographie" (München 1975) und von L. Dussler "Die Inkunabeln der deutschen Lithographie" (Heidelberg 1955) als Hilfsmittel angewandt.

Die ersten lithographischen Bildwiedergaben fremder Kunstwerke waren die von N. Strixner gelieferten Handzeichnungen Dürers zum Gebetbuch Kaiser Maximilians. Die Universitätsbibliothek Tartu besitzt ein farbig gedrucktes Exemplar vom Jahre 1808. Im Jahre 1810 begann man die Folge "Les oeuvres lithographiques" — die lithographischen Nachbildungen der Handzeichnungen und Gemälde alter Meister in den Bayerischen königlichen Sammlungen. Durch die gewandten Steindrucke wurden die Werke namhafter deutscher, italienischer, flämischer, holländischer und französischer Meister des 15.–18. Jahrhunderts vorgestellt. Die Leichtigkeit des Feders- oder Bleistiftsstriches und die schattierungsreichen Kreideflächen der meisterhaften Wiedergaben stimmen höchst mit dem Original überein — das ermöglicht die Bestrebungen und Leistungen berühmter Meister kennenzulernen. Die Folge bestand aus 72 sechsblättrigen Heften, von denen leider zwölf in Tartu fehlen. Außer der obengenannten Folge gibt es mehrere Einzelblätter und 18 Bücher mit Lithoillustrationen, darunter A. Senefelders Lehrbuch für Lithographie mit zahlreichen Mustertafeln.

* Siehe Nurk, Tiina: Bücher aus der Frühzeit der deutschen Lithographie in der Universitätsbibliothek Tartu. In: Buch und Bibliothekswissenschaft im Informationszeitalter. Hrg. E. Plassmann, W. Schmitz, P. Vodosek. München 1990. S. 399–406.

Der Katalog der frühen Lithographien in der Universitätsbibliothek Tartu ist nach den Lithographen alphabetisch angeordnet. Die zur von F. Piloty und N. Strixner lithographierten Folge gehörenden Werke (Nr. 25–198 und 247–408) sind nach Herkunftsländern der Künstler systematisiert, wobei die Werke eines Künstlers entsprechend den Katalogen von L. Dussler und R. A. Winkler eingereiht sind. Bei jedem Werk ist seine Reihennummer im Katalog von Dussler (D.) ebenso die Reihennummer des Autors oder der Folge im Katalog von Winkler (W.) zusammen mit der Nummer der Unterteilung vermerkt.

L. Dussler legte in seinem Katalog (Erstdruck 1925) die Autoren der Werke so, wie sie Anfang des 19. Jahrhunderts, als die Münchener Kunstsammlungen intensiv vervollständigt wurden, festgehalten worden waren. In den nachfolgenden Jahrzehnten hat man die Kunstschatze sorgfältig durchforscht. Infolgedessen hat sich die Autorschaft vieler Werke verändert, was R. A. Winkler in seinem Katalog berücksichtigt hat. Der vorliegende Katalog stützt sich auf Winklers Angaben, daher kommen stellenweise Unterschiede zwischen dem auf dem Abdruck und im Katalog hinter dem Titel des Werkes angegebenen Namen des zu reproduzierenden Künstlers vor. Die von R. A. Winkler entdeckten verschiedenen Varianten eines Werkes werden im Verzeichnis durch römische Ziffern bezeichnet (I–III).

Die Benennungen der Werke sind im vorliegenden Katalog so abgedruckt, wie sie in der Universitätsbibliothek Tartu 1953–54 aufgenommen wurden. Der kursiv gedruckte deutschsprachige Titel ist keine Übersetzung der estnischen Bezeichnung, sondern ist dem Katalog von R. A. Winkler entnommen. Die auftretenden Unterschiede betreffen keine inhaltliche, sondern nur die sprachliche Fassung des Titels. Bei den in Büchern verwendeten Lithographien ist der Titel aufgrund der Benennung des Autors oder beim Fehlen desselben entsprechend der Titelbeschreibung R. A. Winklers angegeben.

REPRODUKTSIOONIDE NIMESTIK

1. E. Fries. Vaade Heidelbergi lossile. Kriit, toontrükk. 1820. Nr. 4.
2. F. Piloty (P. Caldara j.). Bakhantide rongkäik. Kriit, toontrükk. Nr. 37.
3. F. Piloty (A. Brouweri j.). Kolm purjutavat talupoega. Kriit. Nr. 123.
4. F. Piloty (Raffaeli j.). Mehepea. Kriit. Nr. 83.
5. F. Piloty (A. van Dycki j.). C. A. Scaglia. Kriit, sulg, toontrükk. Nr. 127.
6. F. Piloty (tundmatu kunstniku j.). Püha Luukas madonnat maalimas. Kriit, toontrükk. Nr. 154.
7. N. Strixner (A. Düleri j.). Rebane kanade juures. Detail. Sulg, violett. 1808. Nr. 228.–233.²⁵.
8. F. Piloty (M. Schaffneri j.). Kaks mehepead. Kriit. Nr. 180.
9. N. Strixner (A. Carracci j.). Põgenemine Egiptusesse. Sulg. 1813. Nr. 272.
10. N. Strixner (D. Ghirlandaio j.). Seisev mees. Kriit, sulg, toontrükk. Nr. 276.
11. N. Strixner (A. del Pollaiuolo koolkonna j.). Istuv mees. Kriit, sulg, toontrükk. Nr. 297.
12. N. Strixner (P. Perugino j.). Madonna lapsega. Kriit, toontrükk. 1813. Nr. 296.
13. N. Strixner (A. van Ostade j.). Kaelustav talupoja paar. Kriit, sulg. Nr. 350.
14. N. Strixner (tundmatu kunstniku j.). Talvemaastik. Kriit, sulg. Nr. 357.
15. N. Strixner (L. Brameri j.). Rändviuldaja. Kriit, sulg, toontrükk. Nr. 342.
16. N. Strixner (F. Vacca j.). Mõõka tuppe pistev gladiaator. Sulg. Nr. 329.
17. N. Strixner (A. Altdorferi j.). Madonna maastikus. Sulg. Nr. 367.
18. N. Strixner (A. Düleri j.). Lõvi põtra murdmas. Sulg. Nr. 373.
19. N. Strixner (tundmatu kunstniku j.). Maastik kirikuga. Sulg. Nr. 365.
20. N. Strixner (D. T. Meyer vanema j.). Kaks seisvat meest. Kriit, sulg. Nr. 386.
21. J. B. Stuntz (tundmatu kunstniku j.). Ratsanik püssiga. Kriit, sulg. Nr. 416.
22. N. Strixner (H. Holbein vanema j.). Püha Barbara. Kriit, toontrükk. Nr. 378.
23. N. Strixner (M. Schaffneri j.). Maarjale kuulutamine. Kriit, toontrükk. 1813. Nr. 391.
24. A. Senefelder. Etruskilaadne joonistus. Pühendusleht. Sulg, tušš, gravüür. Nr. 857.–876.⁶.

Kaanel: F. Piloty (H. met de Blesi j.). Püha Maarja Magdaleena. Kriit, toontrükk. Nr. 115.

ABBILDUNGEN

1. E. Fries. Schoßaltan. Kreide, Tondruck. 1820. Nr. 4.
2. F. Piloty (nach P. Caldara). Bacchantenzug. Kreide, Tondruck. Nr. 37.
3. F. Piloty (nach A. Brouwer). Drei zechende Bauern. Kreide. Nr. 123.
4. F. Piloty (nach Raffael). Kopf eines bärtigen Mannes. Kreide. Nr. 83.
5. F. Piloty (nach A. van Dyck). Bildnis C. A. Scaglia. Kreide, Feder, Tondruck. Nr. 127.
6. F. Piloty (nach unbekanntem Meister). Der hl. Lukas malt die Madonna. Kreide, Tondruck. Nr. 154.
7. N. Strixner (nach A. Dürer). Hühner, Flöte spielender Fuchs. Detail. Feder, Violett. 1808. Nr. 228.–233.²⁵
8. F. Piloty (nach M. Schaffner). Köpfe zweier lesender Heiligen. Kreide. Nr. 180.
9. N. Strixner (nach A. Carracci). Flucht nach Ägypten. Feder. 1813. Nr. 272.
10. N. Strixner (nach D. Ghirlandaio). Stehender Jüngling. Kreide, Feder, Tondruck. Nr. 276.
11. N. Strixner (nach der Schule A. del Pollaiuolo). Sitzender Mann. Kreide, Feder, Tondruck. Nr. 297.
12. N. Strixner (nach P. Perugino). Madonna mit Kind. Kreide, Tondruck. 1813. Nr. 296.
13. N. Strixner (nach A. van Ostade). Sitzendes Bauernpaar. Kreide, Feder. Nr. 350.
14. N. Strixner (nach unbekanntem Meister). Winterlandschaft oder Schweineschlachten. Kreide, Feder. Nr. 357.
15. N. Strixner (nach L. Bramer). Dorfmusikant. Kreide, Feder, Tondruck. Nr. 342.
16. N. Strixner (nach F. Vacca). Nackter Muskelmann. Feder. Nr. 329.
17. N. Strixner (nach A. Altdorfer). Madonna mit dem Kind unter einem Baum im Gebirge. Feder. Nr. 367.
18. N. Strixner (nach A. Dürer). Löwe einen Hirsch angreifend. Feder. Nr. 373.
19. N. Strixner (nach unbekanntem Meister). Kirche in Italien. Feder. Nr. 365.
20. N. Strixner (nach D. T. Meyer d. Ä.). Zwei junge Männer in vornehmer Tracht. Kreide, Feder. Nr. 386.
21. J. B. Stuntz (nach unbekanntem Meister). Landsknecht zu Pferde. Kreide, Feder. Nr. 416.
22. N. Strixner (nach H. Holbein d. Ä.). Die hl. Barbara. Kreide, Tondruck. Nr. 378.
23. N. Strixner (nach M. Schaffner). Mariae Verkündigung. Kreide, Tondruck. 1813. Nr. 391.
24. A. Senefelder. Widmungsblatt. Feder, Tusche, Gravur. Nr. 857.–876.⁶

Auf dem Buchdeckel: F. Piloty (nach H. met de Bles). Die hl. Magdalena. Kreide, Tondruck. Nr. 115.

SISUKORD
INHALTSVERZEICHNIS

Saateks	5
Saksa litograafiad – inkunaablid (1796–1821)	9
Kataloog	15
Litograafiad – inkunaablid raamatutes	72
Kunstnikud, kelle teoseid on litografeeritud	105
Inkunabeln der deutschen Lithographie	111
Reproduktsioonide nimestik	113
Abbildungen	114

